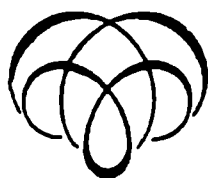

ŽIVOT A DÍLO BLAHOSL. JANA BOSKA.

ČTENÍ A PROMLUVY PRO MÁJOVOU
POBOŽNOST.

Církevně schváleno.

Při letošní májové pobožnosti půjdeme po stopách velkého ctitele Marie Panny, blahoslaveného služebníka božího, kněze Jana Boska.

Uvidíme příklady obětavé horlivosti, příklady nesmírné důvěry v pomoc Matky Boží a budeme svědky, jak se skutečně plní slova naší české písně: „Vzpo- meň, o Královno milá, že nebylo slýcháno, abys koho opustila .“

Začneme tedy ve jménu Páně!

Dějištěm našeho vypravování jest severo-italské město Turin, hlavní město bývalého království piemontského.

Byl svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie, 8. prosince 1841.

V kostele sv. Františka chystal se k oltáři mladičkový kněz, nedávno po vysvěcení. Byl to náš Bosco, budoucí slavný lidumil Don Bosco.

Scházel mu ministrant. V sakristii stál jakýsi odrostlejší hoch, který si Bosca zvědavě prohlížel, a proto kostelník mu řekl, ať jde ministrovat. — Neumím. — Jen pojď, já ti pomohu. — Ale když já nedovedu docela nic, jakživ jsem neminstroval. — Tak co tu hledáš, rozlobil se kostelník, klid se, ať tě nevidím! Hnal ho pryč, přidávaje několik ran do zad.

Bosco se chlapce zastal: Nebuďte na něho tak zlý. — Nač sem chodí, když nechce ministrovat? hájil se kostelník. — To on se chudák bojí, zavolejte ho zpátky! Hoch přišel a Bosco konejšivě se ho ptá: Byl jsi dnes na mši svaté? — Ještě nebyl. — Počkej si tedy na ni,

a až odsloužím, o něčem si promluvíme. Bude se ti to jistě líbiti.

Nenadál se Bosco, když cítil soucit s chudobným chlapcem, že Matka Boží se na něho dívá s nebes říše a uvádí ho na novou dráhu života, na níž se stane slavným před Bohem i před lidmi.

Když se vrátil od oltáře, ptal se hocha na jeho jméno. Jsem Bartoloměj Garelli. — A odkud? — Z Asti. — Tvůj otec jest na živu? — Ne, zemřel. — A maminku máš? — Také zemřela. — Kolik ti jest let? — Patnáct. — Dovedeš číst a psát? — Nedovedu. — Byl jsi u sv. přijímání? — Nebyl. — A chodíš na opakovací hodiny, abys se naučil katechismu? — Bojím se, že by se mi smáli. — A což, kdybych tě učil já sám, chodil bys ke mně? — To ano. — Kdy tedy začneme? — Jak si budete přát vy. — Dnes večer? — Ano, já přijdu večer. — Anebo raději hned. — Tak třeba hned! — Don Bosco učil hocha dělati kříž, a že jest nad námi Pán Bůh a k tomu Pánu Bohu že se máme jednou dostat.

Po půl hodině chlapce propustil, ale dal si slíbiti, že v neděli přijde zas. — Bosco měl velmi milou povahu. Již od dětského věku ho Bůh vychovával pro apoštolát mezi mládeží. Domácí od něho mnohokrát slýchali, že bude knězem a celý život že věnuje se dětem. V předtuše, že bude toho potřebovati, naučil se několika řemeslům, ba i komediantství, a když potulný provazolezec chce na návsi v čas služeb Božích provozovati své kousky, školák Bosco s ním činí sázku, že dovede více, než-li on, a také dovede, a zahanbený komediant se hned odstěhuje a Bosco vede děti od jeho boudy do kostela . . .

Dnešního dne, o svátku Matky Boží, začne tedy Boskův apoštolát. Chlapci Bartoloměji se mladičský kněz zalíbil a tak v neděli přišel k němu zase, ba přivedl s sebou ještě několik známých.

Ti hoši byli z hor a v Turině učili se zednictví. Bosco přijal je laskavě a začal s nimi konati nedělní schůzky, besídky, které nazval oratoriem, pobožností. Jméno to besídkám již zůstalo. — Účelem horlivého kněze bylo, aby chlapci místo potulování byli vedeni ku křesťanskému životu. Proto chvíli se učili, pak zpívali, a když byl čas, šli do kostela na nešpory nebo na požehnání. Aby jim pak pobožnost a učení osladil, přidával rozmanité hry a zábavy. Měl dar od Pána Boha, že kde byl, tam nikdo si nenaříkal na dlouhou chvíli. Schůzky proto rostly co týden, mladých hostů ustavičně přibývalo. Kdo by však řekl, že tohle jest základem budoucích ohromných ústavů? Vše bylo tak chudičké, nedostatek zíral se všech stran. Chudá byla mládež, chudý byl mladý kněz, který se jí věnoval, chudá byla světnice, kde se scházeli. Ale zato byli pod ochranou blahoslavené Panny, která se nazývá Pomocnicí těch, kdož se k Ní utíkají!

O Hromnicích 1842 vedl don Bosco své hochy do kostela, aby oslavili Matku Boží. Dvacet mladistvých hlasů zpívalo na choru píseň: Rtové věřící, zpívejte Panně Marii. Bylo to první veřejné vystoupení Boskovy oratoře. — Od té doby uplynul skoro rok. Bosco byl jmenován správcem dětského ústavu, který založila lidumilná baronka Barolova. Tím změnily i besídky svoje místo a Bosco oznámil chlapcům, aby příští neděli odpoledne přišli za ním do ústavu. Když nastal

určený den, ulice byla zaplavena zástupem menších i odrostlých chlapců, kteří volali: Kde jest don Bosco? Kde jest don Bosco? Italové říkají každému knězi don. — Bosco vyjde ze svého nového příbytku, a lomožtím větší: O don Bosco! Eviva, ať žije! Už jsme tu!

Don Bosco vzal je k sobě a besídka se konala v jeho bytě. Ovšem vypadalo to tam jako po válce. Nic nezůstalo na svém místě, Brzy však Boscova světnice nedostačovala, kdo přišel později, již se dovnitř nedostal. Tu pomohla baronka Barolova. Přepustila Boskovi ještě dvě rozsáhlé místnosti. Jemu spadl kámen se srdce. Jednu z těch světnic upravil za kapli. Postavil dřevěný oltář a vyžádav si povolení sám ráno ji posvětil. Byl opět svátek Neposkvrněné Matky Boží, rok tomu, co Bosco se ujal chudého chlapce.

Po mnoha a mnoha létech vyprávěli pamětníci onoho památného jitra, jak ubohá byla první jejich kaple. Měla jen 4 stěny a oltář. Lavice žádné, židle žádné, klekátko jen jedno a to staré a sešlé, že se kácelo na všechny strany. Počasí nemohlo tenkrát již býti horší. Panovala tuhá zima, hučel ledový vítr a házel sníh s vodou do oken a do dveří. Don Bosco dal přinést železný koš se žhavým uhlím, aby se aspoň trochu ohřáli. Vzpomínali si, když šli s uhlím venku po dvoře, jak sněhové vločky venku na ně padaly, uhlí syčelo a vydechovalo bílou páru. Ale co nejvíce utkvělo, chlapcům v mysli, byly slzy v očích milovaného kněze při svěcení nové kaple. Don Bosco byl při posvátném úkonu hluboce dojat. Viděl a cítil, jak dílo jeho se ujímá, že nepracuje nadarmo a nepracuje sám, vede ho ruka Boží. Bůh mu dává toto místo, aby zde shromaž-

ďoval velký zástup mládeže a zachránil ji před nemrav-
ností a nevěrou. Maria Panna byla při začátku
díla. Maria Panna podporovala ho po celý
rok a neopustí ho ani v letech příštích.
Zdrávas Královno!

*

Č T E N Í D R U H É

Don Bosco maje potřebnou místnost rozšířil i svou činnost. V neděli a ve svátek přicházeli chlapci již hned ráno do kaple, aby se tu zpovídali a byli na mši svaté. Svátostmi Bosco udržoval své chovance na dobré cestě. Docílil toho, že hoši bez říkání, sami od sebe přistupovali k stolu Páně. Po mši sv. odebrali se domů a vrátili se odpoledne. Tu pak se učili náboženství a písním, Bosco měl k nim krátkou promluvu, protkanou pěknými příklady a ukončilo se všechno požehnáním. Další čas byl věnován zábavám. Mládež byla při tom ustavičně pod Boscovým dohledem. Aby spíše udržel pořádek, vybral si ze starších hochů několik pořadatelů. Duší všeho byl ale Bosco sám. Ve své horlivosti po příkladu apoštola sv. Pavla stal se malým k. vůli malým, snížil se k nim, aby je Kristu získal a uvedl na dobrou cestu. Obětoval pro ně každou neděli

a každý svátek a nezapomínal na ně ani všedního dne. Poněvadž tenkrát již ve dvanácti letech se dávali na řemeslo, Boscovi hoši byli většinou samí učňové. On proto navštěvoval mistry, aby se přeptal na jejich chování, a aby opatřil místo těm, kteří ho potřebovali.

Odplatou za to byla mu převeliká láska, kterou všichni k němu lnuli. Málo který člověk byl kdy tak milován, jako náš don Bosco. Jednou šel po ulici a cesta ho vedla kol obchodu se střižným zbožím. Z krámu uviděl ho učeň, jeden z jeho chovanců. Uvidět Bosca a skočit k němu, to bylo jedno a totéž. Ale běda! Ve spěchu skočil hoch do skleněných dveří. Kusy skla s řinkotem sypaly se na dlažbu. Bosco se ohlédne, učeň stojí u rozbitých dveří jako opařený, pán křičí a lidé se zastavují. Ale hochu, co's to udělal? - ptá se Bosco. A on upřímně: Chtěl jsem vás pozdravit, nedal jsem pozor a rozbil jsem dvéře. Tak já to zaplatím, řekl Bosco. Ó né, vmísil se do řeči obchodník, toho zas já nedovolím. Karlík má dobré srdce a to se mně líbí. Jen ať dá podruhé více pozor a nechodí, když není otevřeno. Dvéře dám spravit sám.

Boscova oratoř nastoupila tedy druhý rok. Jest přísloví, že zlato ohněm se zkouší, a ku vznešenému cíli že vede příkrá cesta. Dobrá věc musí projíti školou utrpení. Takový již jest běh tohoto světa. A tak sotva že Bosco začal své bohumilé dílo, již se dostavily celé hory zkoušek, svízelnů a překážek. Nejednou se zdálo, že není možno jíti dále, že nezbývá než všeho nechat. Velikou obtíž měl Bosco s místností pro své besídky.

Jak jsme slyšeli včera, baronka Barolova zapůjčila pro ně dvě světnice, z nichž jedna byla upravena za kapli. Uplynulo však sotva půl roku, baronka si věc

rozmyslila a Boscovi dala výpověď. Hledal tedy přístřeší jinde. Městská rada je poskytla na břehu řeky u kostela sv. Martina. Tam však přišli jen jednou. Sousedé kol dokola byli vzhůru, že chtějí mít pokoj a žádného křiku nebudou poslouchati. Jeden úředník napsal městské radě obrněný protest, žádaje, aby se Boscovi všechny besídky okamžitě zakázaly. Nezbyvalo, než stěhovati se jinam. Příhodné místo se zdálo u kostela sv. Petra v okovech. Ale zde se teprv ani neohřáli. Sotva že se sešli, už se vyřítila z protějšího domu hospodyně, s ní nějaké menší děvče, kočka a pes a společně spustily takový povyk, že Bosco si zacpal uši a dal znamení chlapcům, aby si přestali hrát a šli do kostela. Vícekrát sem již nesměli. Hned totiž v pondělí putoval nový protest na radnici a městská rada zakázala Boscovi jakékoliv shromažďování dětí v městě. Bolno bylo u srdce našemu lidumilu! Sám se obětuje záchraně všelijakých zpustlých výrostků, nemá z toho nic než úmornou práci a nepohodlí, a místo uznání všechno se staví proti němu! Ale svatý muž se nedal poraziti. Nepracoval pro lidskou chválu, nýbrž k vůli Bohu, pro spásu nesmrtelných duší! Když tedy lidé ho zneuznávají, nic nevadí, aspoň tím milejší bude Pánu Bohu! A tak setrval na dráze započaté. Besídky se konaly zase v jeho bytě. Neměli tu hnutí, ale Bosco předpovídal: Hoši, vy víte, že zeli se musí přesaditi, aby mělo pěkné hlávky. My jsme jako to zeli, Pán Bůh nás přesazuje, aby nás bylo pořád víc. A my jednou budeme mít svůj dům, svůj kostel a své školy. Chlapci, uvidíte, že se toho dočkáte! Skutečně se dočkali, předpověď Boscova se vyplnila do slova. Ale než se vyplnila, musili ještě mnoho zkusiti.

Při všech těchto příkořích bylo cítiti, že nad Boscem bdí Prozřetelnost Boží, že ho vede ruka Všemohoucího, který odměňuje a trestá. Lidé, kteří chtěli jeho dílo zničiti, kteří ho osočovali a pronásledovali, byli nápadně stiháni neštěstím. Onen úředník, který vypudil Bosca od sv. Martina, dostal takové třesení rukou, že se musil vzdáti úřadu, ve třech letech umřel a jeho malého chlapce, opuštěného a osiřelého, přijal pod střechu don Bosco, jenž nedovedl než dobrodiním se odměňovati svým nepřátelům. Došlo také na onu hospodynii; hned po neděli, týž týden, zemřela ona i její pán. Lze si představit, jaký z toho byl rozruch mezi lidmi, nejedni se obrátili a začali Bosca podporovati, mládež pak tím více k němu lnula.

Zdrávas Královno!

*

Č T E N Í T Ě R E T Í

Na zimu byl don Bosco v nájmu v domě jakéhosi pana Moretty. K jaru dostal také výpověď. Když tedy všude se proti němu bouřili, aby nikoho neobtěžoval, najal si za městem kus louky. Louka byla obehnaná plotem, ale tak špatným, že psi ním prolézali jako nic.

a přicházeli také se trochu pobavit. Však tu bylo na jaře opravdu pěkně, veselo a živo! Stropem byla obloha nebeská a až k ní dorážel zpěv, smích a bujné veselí.

To vábilo nové a nové hosty, tak že se jich scházelo až na 400. Přes všechna příkoří dílo Boscovo stále rostlo! A ptáte se, jak konali na louce pobožnosti? Konali je způsobem romantickým, lépe řečeno, apoštolským, tak asi, jako se modlili staří křesťané.

Bosco sem přicházel ráno každou neděli a svátek, posadil se na židli a zpovídal. Chlapci se připravovali, nebo konali díkučinění. Opodál ti, co byli již hotovi, zpívali, nebo poslouchali, co jim jeden hoch předčítal, někteří si hráli míčem, jiní se učili choditi po chůdách. Když Bosco povstal se své apoštolské zpovědnice, jeden chlapec dal znamení na starodávný buben, aby se sešli do prostřed louky, druhý pak zatroubil na chraptivou trubku, že mají býti ticho, a don Bosco oznamoval, kam půjdou do kostela. Chodili v řadě a udržovali sami vzorný pořádek. Z kostela se rozešli po svých domovech.

Jak bylo po obědě, louka plnila se znova a začínaly všemožné hry a zábavy. Pak dal Bosco znamení, aby se posadili v trávě a učil je půl hodiny katechismu. Následovaly nešpory, promluva, mariánská píseň a zase hry. Západem slunce končila besídka, všichni odcházeli domů, ale Bosco býval tak vysílen, že ho musili podpírat, aby neklesl na zem.

O jednom svátku večer, když vzduch se jen otřásal veselým dováděním, přiblížil se ku plotu vyzáblý hoch.

celý oškubaný. Bosco šel k němu a ptá se: Jak se jmenuješ, odkud jsi? Hoch stál jako vyjevený a neodpovídal. Bosca napadlo, že snad je němý — ale zkusil to ještě jednou: Co pak ti schází, hochu? Jsi snad nemocen? Ubožáku z úst se vydrala slova: mám hlad. Ta odpověď dojala všechny. Sehnali mu hned něco k jídlu, a když se trochu zotavil, Bosco zavedl s ním rozhovor: Máš rodiče? Mám, ale daleko. Čemu se učíš? Učil jsem se sedlářem, ale že jsem se na to málo hodil, mistr mě propustil. Hledal jsi už jinde místo? Hledal včera celý den, ale nic jsem nenašel, já se v městě nikde nevyznám. Kde pak jsi spal dnes v noci? Na schodech u kostela. Byl jsi na mši sv.? Byl, ale udělalo se mi špatně, měl jsem velký hlad. Kam pak jsi chtěl teď jít? Z hladu jsem chtěl něco ukrásti. A nemohl jsi poprosit o almužnu? Udělal jsem to, prosil jsem, aby mi dali najíst, ale vyhnali mě, že mohu pracovat. Vidíš hochu a kdybys kradl, byl bys teď večer ve vězení. Poděkuj Pánu Bchu, že tě před tím uchoval a že tě dovedl sem k nám. Dnes večer budeš u mně a ráno ti najdu někde místo. Ty pak budeš hodný a v neděli přijdeš mezi nás. Netřeba ani říkat, jak přilnul tento hoch ku svému dobrodinci. Stal se vděčným chovancem dona Bosca a ani, když 1852 byl odveden k vojsku, nezapomněl na toho, který ho zachránil před špatným životem.

Tato událost jest ukázkou, jakým duchem bylo vedeno dílo šlechtného Bosca. Bylo to vlastně dílo Panny Marie a jejím duchem bylo provanuto, duchem dobroty a lásky. Jinačí Matka Boží ani býti nemůže. Kéž bychom tedy i my si odnesli odtud z májových

pobožností také trochu té její laskavosti, mírnosti a
dobroty, aby i nás měli naši domácí rádi,
rádi dokavad jsme mezi nimi, a aby
vzpomínali na nás, až jednou
budem od nich pryč!

*

Č T E N Í Č T V R T Ě

Francouzský spisovatel Mendre přirovnává dílo Boscovo ptactvu, které se v zimě shromažďuje tam, kde dobročinná ruka mu sype zrní. Tak se opuštěná mládež shromažďovala kolem Bosca. Ale i v tom jest podobnost, že toto hejno hladových ptáčat často a často bylo rozháněno, často a často nemilosrdná ruka házela po něm kamením. O tom budeme si vyprávěti dnes, Boscovi již od samého začátku nepřál policejní prefekt města Turina, hrabě Cavour (Kavúr). Pozval si ho na radnici a měl k němu dlouhou řeč, co prý se v městě vypravuje o těch podivných schůzkách, že nikdy nic podobného nebývalo a tedy že to nemusí býti ani teď. Ohrožujete veřejný pořádek, a k tomu já nemohu mlčet. Račte poslechnouti dobré rady, milý done Bosco, a zanechte těch uličníků, jinak budete mít mrzutost i vy, i my! Bosco odpověděl: Mou snahou jest, abych

zlepšil osud opuštěné mládeže. Na městu nedožebrává se ani haléře podpory, prosím jen, aby mi bylo vykázáno místo, kde bychom se mohli scházeti. Bude to jistě i v zájmu veřejnosti, když se nebudou po ulicích toulati hejna výrostků a tropiti neplechu! Ó to se ráčíte tuze mýliti, když si myslíte, že snad z nich něco vychováte. Pracujete zbytečně a nadarmo. A pak kde naběrete tolik peněz na všechny výlohy, které s tím máte? Proto znova opakuji, že vám toho nemohu dovoliti! Odpusťte, pane markýzi, já vašeho svolení nepotřebuji. Naše schůzky jsou rázu náboženského a podle státních zákonů náboženská cvičení podléhají úřadům církevním.

Don Bosco odpověděl správně a obratně vyrazil odpůrci zbraň z ruky. Markýz Cavour se odmlčel a po chvíli se ptal: Ví o tom pan arcibiskup? Máte jeho svolení? Mám. Nu dobře, zatím jděte, později se ještě k věci vrátíme.

Sotva Bosco přijde z radnice domů, dostane dopis. Dopis obsahoval krutou zprávu, výpověď z louky, která byla posledním útulkem Boscových besídek. Majitelé louky, bratři dei Filippi, psali: Vaši kluci rozdupou nám všechnu trávu a proto do 14 dnů ať jste pryč! Zde byly marné všechny protesty. Don Bosco musil skloniti hlavu a starati se o jiné místo.

Hrnuly se na něho ty rány jako na starozákonního Joba, jedna za druhou. A nezůstalo jen při nich. V téže době začala se městem šířiti pověst, Bůh ví z jakého pramene, že don Bosco jest pomatený na rozumu. Nasvědčuje prý tomu ono ustavičné vysedávání s oškubanými výrostky. Jest pořád mezi nimi, kdyby to měl v hlavě v pořádku, takhle by se jistě nezahazoval.

A tak dosavadní přátelé začali se mu vyhýbat, při setkání měřili ho útrpným pohledem, ba jednou docela pro něho přijeli s povozem, že ho odvezou do blázince.

Však se blížily velkonoční svátky. Bůh chtěl, aby náš apoštol se podobal svému Pánu, jenž také o velikonocích ode všech opuštěn vlečen byl v posměšném rouchu po Jeruzalémě od Heroda k Pilátovi a zde bičován a trním korunován. Zlé svátky měl náš don Bosco, a to všechno nezaslouženě, jen proto, že chtěl vykonati něco dobrého. Stál zato bez pomoci, bez přátel, bez rady, a aby kalich utrpení byl plný, přišel i o svůj chléb, o živobytí.

Dosaváde byl správcem útulku, jež založila baronka Barolová. Jednoho dne navštíví baronka Bosca a rovnou mu řekne: Já se nemohu, důstojný pane, na to dále dívat, jak se sám zabíjíte. Běříte na sebe tolik starostí, že se připravíte o zdraví a trpí tím i můj ústav. Pak ještě máte proti sobě obecní správu, po městě kolují všelijaké pověsti o vaší hlavě a tak bych vám radila, — baronka se odmlčela. Nu račte jen dokončiti, paní baronko. Radila bych vám, buď abyste zanechal těch oškubaných kluků, anebo abyste se vzdal svého místa zde. Račte si věc rozmysliti a pak mi dáti odpověď. Odpověď mohu dáti hned, paní baronko. Vy máte mnoho peněz a hodně prostředků, takže váš ústav najde dosti těch, kteří by jej řídili. Ale s chudými dětmi je to jinak. Ty nemají ničeho a proto, když mne Bůh k nim volá, já nemohu jich opustiti. Ale bez místa, bez platu jak budete živ? Bůh mne neopustil dosavad a doufám, že mne neopustí ani na příště. Ale jste už pryč se zdravím, vaše hlava potřebuje odpočinku! Poslechněte mé rady a já vám

na platu ještě přidám. Odpočiňte si nějaký čas, nechte všeho, a pak se vrátíte sem do ústavu a věnujete se jen jemu, jinak jsem nucena, abych se ohlédla po někom jiném. A jest-li mne neposlechnete, já vám předpovídám, že k vůli těm trhánkům se utopíte v dluzích a přijdete ještě ke muě prosit o peníze, o pomoc, ale já už teď slavně prohlašuji, že nedám ani haléře. Račte si to rozmysliti! Už dávno je rozmyšleno, milostivá paní. Já jsem zasvětil svůj život opuštěným dětem, a od toho úmyslu nic mne neodvrátí. Tak vy dáváte přede mnou přednost tulákům? Já vás tedy propouštím a opatřím si správce jiného! Náš Bosco dostal na tři měsíce výpověď, a pak měl býti bez chleba! Proč asi dopouští Pán Bůh takovéto zkoušky na člověka? Protože zde na světě není místo odpočinku, zde je místo boje, místo zkoušky. Zde máme zasloužiti si nebe. Proto pro každého je tento svět slzavým údolím, je tu více zlého nežli dobrého. A komu chystá Pán velkou slávu, tomu nejprve sesílá také větší kříže. Proto, duše má, jsi-li podrobena utrpení, vzhůru srdce! Vzpomeň na Pannu Marii, jak i Ona měla trpký život, že jí bylo hrozně tam na Kalvárii pod křížem, ale nezoufala si nikdy, přestála všechno, a po tom jaká to radost! Jistě že se nikdo o Velikonocích více neradoval nežli Matka Boží, když přišel k ní Pán Ježíš opět živý, slavný a nesmrtelný! A konečně i kdyby zde na světě nás nečekala žádná útěcha, tím větší bude zato blaženost, až umřeme. Když ukázala se Rodička Boží v Lurdech Bernardetě, postava její obklíčena byla takovou září, slávou a blažeností, že děvče zapomnělo na celý svět a nevidělo nic jiného než nebeské zjevení. A něco podobného čeká

i nás! Jaká nevýslovná to náhrada za práce a útrapy ve službě boží!

Vraťme se k našemu vypravování! Nastal den 5. dubna 1846, neděle květná, poslední den, co se směli chlapci sejíti na louce. Byl to jeden z nejtěžších dnů v životě našeho Bosca. S tolika stran pronásledován a štván, má ještě těžkou starost: dnes musí oznámiti svým svěřencům nové místo, kam o budoucích svátcích mají přijíti. Hledal a dával se ptáti všude, a jako když se svět proti němu spikne, odevšad jen odmítavá odpověď: Nemůžeme, nemáme, nenecháme. Žádný paprsek naděje se neukázal. Jsa v hloubi duše roztrpčen, ale přece vždy odevzdán do vůle Boží, don Bosco pomýšlel dnes ráno na to, aby přibral si na pomoc modlitby svých chovanců. Když tedy sešli se k němu na louku, a když některé z nich vyzpovídal, svolal je k sobě a oznámil, že půjdou na mši svatou do klášterního kostela Panny Marie zvaného da Campagna, v polích. Bylo tam asi dva kilometry cesty. Půjdeme, pravil Bosco, na pouť k Panně Marii, aby m'losrdná naše Máti dala nám dnes nějaké místo pro naši oratoř.

S radostí přijali chlapci ten návrh a sestavili se do řady. Věděli, že dnes jdou prosit Královnu nebes o pomoc, a proto celou cestu se modlili růženec a zpívali. Když odbočili s hlavní cesty ku kostelu, ku podivu zazněl jim v ústrety hlahol zvonů jakoby na uvítanou. Chodívali do toho kostela i jindy, ale aby je kdo takto vítal, to se jim nikdy nestalo. Zvláštní je, že ani sám páter guardián, představený klášterního domu, nevěděl, kdo dal zvoniti. Vykládali si to tedy jako řízení Rodičky Boží, která chtěla potěšiti svého sluhu a dodati

mu důvěry. Když vešli do kostela, byli nábožně přítomni mši svaté a někteří přistoupili k stolu Páně. Hodný pater guardián dal jim zatím v zahradě uchystati snídání. Po mši svaté měl Bosco pěknou promluvu. Privil, že jsou jako vyplašení ptáci, kterým bylo hnízdo shozeno na zem, a vybízel chlapce, když tedy nemají na světě nikoho, aby prosili nebeskou Královnu, aby Ona ráčila jim dáti místo stálejší, jistější.

Prosili ji a vzývali skutečně všichni horoucně a byli plni důvěry, že Panna Maria jejich prosby vyslyší. Po snídání vrátili se domů, aby odpoledne sešli se na-
posledy na své louce.

*

.

Č T E N Í P Á T Ě

Včera ukončili jsme vypravováním o pouti do chrámu Panny Marie. Kéž by ctitelé mariánští, kteří zde se scházejí v měsíci máji, naučili se z dnešního vypravování také hledati své útočiště u oltáře Matky Boží! Maria jest opravdu hvězda jasná, jež nám svítí v tohoto světa vlnobití. Úzkost nesmírná svírala Bosca po celou neděli květnou, úzkost a starost, kde bude shromažďovati své chovance, když dnes vypršel nájem na louce

a nikde jinde jich nechtějí přijmouti! Ráno konal pouť k Panně Marii a pak hledal a zase hledal, dával se ptáti, po chlapcích vzkazoval, prosil, ale všechno marno. Jako by se všichni lidé proti němu spikli, odevšad je zamítavá odpověď. Boskova důvěra v pomoc Matky Boží byla dnes podrobena tuhé zkoušce! Přiblížilo se tolik obávané odpoledne. Kol druhé hodiny louka zase ožila, Chlapci věděli, že jsou tu naposledy, a proto jí chtěli pořádně užítí. Dovádění a běhání nebralo konce. Rozdupali trávu tak, že si to jistě na dlouhý čas pamatovala. V obvyklou hodinu začalo učení katechismu, zpěv, promluva, vše, jako bývalo jindy. Potom si zase hráli — ale co to? Ten, jenž dosud byl duší všeho a jako nový Filip Neri byl malý k vůli malým a s nimi si hrál a zpíval, všem tolik drahý don Bosco, stál dnes sám a sám, celý zamyšlený a smutný v koutě zahrady. Bylo to poprvé, co ho tak viděli. Na rtech mu dnes nepohrával onen sladký úsměv, který budil u všech veselí, tvář jeho byla smutná a nevýslovně sklíčená. V očích leskly se slzy. Chodil sám a modlil se. Někteří chlapci chtěli přiblížiti se k němu, ale on jim řekl: Jděte, děti, a nechte mne samotna.

Co bylo příčinou toho zármutku? Ubohý Bosco sténal pod těžkým břemenem bolu a úzkosti, jakých pero vypsatí nedovede. Podobal se rolníku, který má na poli všechnu svou naději a najednou vidí valit se zhoubné krupobití, které mu sklizeň zničí! Bylo mu jako milující matce, která se má navždy odloučiti od svých dětí.

Chodil sám a černé myšlenky vířily mu hlavou. Všichni bývalí moji přátelé mne opustili a nechali mi

na starosti více než 400 dětí. Síly mé jsou vyčerpány, zdraví mám podryté, nemohu již dále. Za dvě hodiny dojde lhůta, co mám dovoleno na této louce být, potřebuji míti jiné místo a musím je míti dnes, a já ho nemám, a sehnati ho nemohu. Dnes končí mé oratorium svůj život. Do větru byly vyhozeny všechny moje práce, marná jsou všechna namahání, musím rozpustiti tuto mládež, nechat ji, aby zase vedla život zdivočilý, aby se potulovala po ulicích a pustla. Nejeden z nich dá se zcela jistě na dráhu zločinů, před níž jen tak že jsem ho zachránil, a já si pomoci nemohu! Za jediný den přijde na zmar ovoce tolikेरé námahy a práce.

Při této myšlence sevřelo se srdce ubohého Bosca žalem, jakého jen je schopna neuznaná, vroucí láska k bližnímu.

Jest to takový způsob. Prozřetelnosti Boží, že od nás žádá oběti, sesílá kříže a utrpení, ale když člověk ochotně se obětuje, hned zase Bůh mu to odplácí velkým darem.

A tak toho večera, v době nejtěžší oběti, y době největšího bolu a opuštěnosti přichystala Prozřetelnost Boží Boscovi vzácný dar. Oratorium jeho nezahynulo, ba naopak, právě toho večera obdrželo pevné a stálé místo. Dnešního večera položen byl základní kámen k těm budoucím velkým ústavům, jimž se dnes obdivuje celý svět. Někteří chlapci slyšeli Bosca, jak upěnlivě prosil: O Bože můj, proč mi neukážeš nějakého místa? O rač mi je ukázati, rač mi říci, co mám dělati! Byla to modlitba plná bolu, ale také plná důvěry, a Bůh, Otec sirotků a opuštěných, přijal ji, a vyslyšel. Sotva totiž Bosco dořekl poslední slova, vešel na louku.

nějaký člověk, jménem Pankrác Svave, Sladký. Byl tak koktavý, že každé slovo potřeboval popotáhnout kleštěmi. Dal se dovést k Boscovi a začal: Je to pravda, že hledáte místo pro vaši laboratoř? Pro laboratoř né, ale pro oratoř. Laboratoř jako oratoř, to je jedno, ale o místě vím. Pojdte jen se mnou. Patří tamhle panu Pinardimu. Je to můj přítel a velmi slušný člověk. Pojdte, jistě se dohodnete.

Toť bylo, jako když zazáří paprsek radostného světla do černé noci. Don Bosco zařídil dozor na louce a šel s Pankrácem. Když došli na místo, uviděl široké venkovské stavení o jednom poschodí s pavlačí. Kolem samé zahrady a louky. Don Bosco chtěl jít do síně, ale Pankrac a hospodář, pan Pinardi, mu řekli: Ne, místo pro vás je zde vzadu. Vedli ho tam. Byla to velká kůlna, tak nerovná, že na jedné straně strop byl asi jeden metr nad zemí, ke druhé straně pak to šlo dolů jako se stráně. Když don Bosco vstupoval dovnitř, musil dáti pozor, aby nerozbil si hlavu. Podlaha nebyla žádná, jen hlína. Střecha už celý věk neviděla tesaře, bylo v ní tolik děr, že když pršelo, mohlo se jezdit po lodce. Kůlna na nejvýš by se byla hodila za skladiště dřeva nebo kamení. Zůstávalo tam trochu slepic a krocanů a v noci tu mívali dostaveníčko sovy a sýčci.

Ách, je to příliš nízké, nic pro mne, řekl Bosco, když se porozhlédl. Však my tomu pomůžem, nabízí se dobrosrdečně pan Pinardi. Vykopu zem, srovnám a udělám podlahu - všechno, co si ráčíte přát, abyste tu mohl mít tu svou laboratoř. Co já tu chci založit, není žádná laboratoř, nýbrž oratoř. Potřebuji kapli, kde bych se mohl tamhle s těmi hochy modlit. Ach

to tím lépe, to tím raději. Však já jsem zpěvákem a pomohu vám zpívat při mši svaté a při požehnání. Přinesu dvě židle, jednu pro sebe a druhou pro svou ženu, ty budou pro nás, to si vymíňuji. Za to vám sem dám stříbrnou lampu! Dobrý prostý ten člověk byl plný radosti, že bude mít doma kapli. Nu dobře, řekl Bosco, můžete-li podlahu snížit aspoň o půl m., pak to vezmu. Ale co pak žádáte? Tři sta korun. Nabízeli mi už více, ale vám dám přednost, protože to bude ke zbožnému účelu. Dám vám 320, ale přenechte mi ještě dvě stě nebo tři sta metrů louky, kde by si mohli chlapci pohrát, a slibte mi, že do neděle to tu upravíte, abychom mohli přijít. Toť se rozumí, udělám všechno, a tak platí, račte jen přijít, všechno bude hotovo.

S jásotem v duši vrátil se Bosco zpátky na louku. Bylo už po bídě! Nenašel sice žádného paláce, ale přece jen byla to nějaká místnost a hospodář byl hodný člověk. Na louce svolá Bosco všechno kol sebe a sděluje: Těšte se, děti, těšte se! Máme již místo! Budeme mít svůj kostel, svůj dům, své školy, svou zahradu! V neděli se tam sejdem. Je to tamhle u pana Pinardiho. Při té zprávě všichni zrovna jako by přišli o rozum. Ten skákal, ten běhal, ten se stavěl na hlavu, ten házel čepicí vzhůru a křičeli všichni.

Byla to chvíle nesmírného nadšení. Tak díky lásce Boha nebeského a ochraně Panny Marie z hlubokého zármutku se přešlo v jásavou radost. Když se vybouřili, don Bosco nařídil ticho a řekl jim, jak šťastný výsledek měla jejich ranní pout k Panně Marii. Vyzval je, aby klekli a na poděkování pomodlili se růženec. Byla to modlitba vděčných srdcí, modlitba k nebeské

Královně, která dnes tak dobrotivě jim pomohla. Jarní slunce sklonilo se už za tmavé vrcholky alpských hor když chlapi pozdravivše Bosca rozcházeli se do svých domovů, aby tu vyprávěli, co dnes viděli a slyšeli.

*

C T E N Í Š E S T Ě

Pan Pinardi slíbil, že do příští neděle, připraví místnost, a slovu také dostal. Vida, že času je málo a práce mnoho, zjednal dělníky, aby vykopali a vynesli hlínu, zedníky, aby zdvihli zdi a udělali dvéře, tesaře, aby dali podlahu, a když to všechno nestačovalo, přiložil ruce k dílu on sám i dobrý Pankrácio, takže během týdne nadělali práce za měsíc, a příští neděli, na kterou právě připadal Hod Boží velkonoční, všechno bylo hotovo.

Don Bosco dal přenést z bývalé kaple v ústavu chudičké kostelní nářadí, vyžádal si od pana arcibiskupa povolení a v neděli ráno vysvětil svou novou kapli ku počtě sv biskupa Františka Sáleského a sloužil tam první mši svatou, které se účastnilo kromě dětí i trochu lidí ze sousedstva. Nádhery tento nový stánek boží neměl arci žádné. Byl hrubý a nevzhledný, jen

tak na spěch zrobený a nízký, že nescházelo mnoho a dostalo se rukou do stropu. Ale zato byl dosti prostranný, vedle měl velký dvůr, na hraní jako stvořený, a co hlavního, Bosco mohl býti beze stachu před novým stěhováním. A tak velký dobrodinec opuštěné mládeže začal nyní rozvíjeti tím větší činnost. Všechno ukazovalo, že krutá bouře, která před měsícem se vznášela nad jeho hlavou, již minula, a zanechala po sobě jen požehnání. Bývalí přátelé se vraceli, aby ho podporovali. Vypomáhali mu při dozoru, při vyučování, při zpovídání, při kázání, mnozí a mnozí poskytovali zase dary peněžité, a tak v malé kapli o velkých svátcích začaly se konati okázalé slavnosti, doprovázené krásným zpěvem a hudbou, že to táhlo lidi z daleka, přerozmanité hry a zábavy, které dovedl vymysleti vynalezavý duch Boscův a které dovedla oživiti jeho nevyrovnatelná dobrosrdečnost, lákaly mládež z celého okolí, takže jich už bylo přes sedm set. Při slavných službách božích kaple i velká místnost vedle sakristie, kterou Bosco ještě přinajal, byly v pravém slova smyslu nabity. Bylo očividno a cítil to každý, že Pán Bůh žehná dílu Boscovu.

Nebude od místa zmíniti se zase, jaký život tu panoval. Ve svátcích časně ráno otvírala se kaple a začalo se zpovídati. Zpovědi trvaly až do mše sv., která byla ohlášená na 8 hodin, ale často pro velký nával se odložila na 9 nebo na 10 hodin. Při mši sv. některý starší jinoch měl dozor a chlapci říkali střídavě modlitby ku mši sv. a přípravu ku sv. přijímání. Po sv. oběti don Bosco odloživ mešní roucho měl krátkou promluvu. Z počátku vykládal evangelium, později začal vyprávěti události z dějin biblických

a církevních. Tato vypravování se velmi líbila a duše při nich se zušlechťovala a povznášela, aby milovala ctnost a ošklivila si nepravost. Po službách božích dopoledne byla nedělní škola. Učilo se čísti, psáti a zpěvu. To trvalo až do oběda. O jedné hodině s poledne začínaly zábavy u dona Bosca. Hráli v koule, na vojáky, chodili po chůdách, dělali tělocvik a steré jiné věci. O půl třetí šli do kaple na katechismus. Nevědomost chlapců byla z počátku úžasná a don Bosco měl práce do strhání. Ulehčilo se mu, až když začali mu vypomáhati rozliční kněží a i někteří páni z města.

Po katechismu modlili se růženec nebo zpívali nešpory a don Bosco zase vypravoval nějaký pěkný příklad. Ukončilo se litaniemi a požehnáním. Na to bylo každému volno dělati, co chce. Jedni se ještě doučovali, ostatní si hráli, běhali, skákali. Právě při těchto hrách měl Bosco nejvíce starostí. Musil všude dozírat, aby si nikdo neublížil, a pak lovil, spíše hledal zbloudilé ovečky. To dovedl zase jen on. Přiblížil se nepozorovaně k tomu nebo onomu a pošeptal mu jako velké tajemství: Kdypak přijdeš ke zpovědi? Budu tě čekati v sobotu, přijď! A jinému: Chodíš ještě s tím kamarádem? Buď tak hodný a nechod s ním — a hoch to slíbil. K třetímu zas: Slyšel jsem, jak jsi zaklel, nedělej to. — A k jinému: Potřeboval bych, abys mi trochu pomohl, chceš? Ó ano, s radostí. Tak sem přived v neděli také svého bratra! Tímto způsobem se don Bosco stával ředitelem jejich srdcí, nevyrovnatelným vychovatelem, který tisíce a tisíce jiných přivedl na dobrou cestu.

Nějaký čas teď šlo všechno dobře. Ale jak už to bývá v přírodě, že pěkná pohoda netrvá dlouho, jasné nebe pokryje se mračny, někdy malými, někdy těžkými a zkázonosnými, propukají zuřivé bouře a po nich zase nastává ticho, tak to bývá v životě i našem.

Slunce zdaru usmívalo se nějaký čas na Bosca, a pak začalo se skrývati znovu za zlověstné mraky. Don Bosco se na smrt rozstonal. — Byl přímo strhán pracemi a námahou. Kromě své oratoře ještě vypomáhal v nemocnici a vedl duchovní správu mezi vězni. To mu vzalo všecken čas. Chtěje býti ještě činný i písemně, byl nucen nasaditi noc a dlouho sedával při lampě studuje a píše. Tato přílišná námaha stala se mu osudnou. Jeho nepevné zdraví brzy podlehlo, a don Bosco nemohl dále. Nejprve si toho všiml jeho přítel a zpovědník, kanovník Borell. Zakázal mu všechnu práci a poslal ho ku svému známému panu faráři, Petru Abbondioli do Sassi.

Sassi byla malá vesnička asi hodinu cesty od Turina. Bosco se tu zdržoval ve všední dny, ale v neděli a ve svátek vracel se do města řídit svou oratoř. Jeho hostitel prokazoval mu všemožnou laskavost, kraj byl zdravý, ale přece Boscovi sil nepřibývalo, ba cítil se spíše stále slabším. Ostatně ten jeho zdejší odpočinek nebyl právě velký. Stůj zde jeden pěkný příklad. U svaté Barbory v Turině byla klášterní škola, kterou řídili škoiní bratři. Žáků tam chodilo kolik set a Bosco byl jejich zpovědníkem. Koncem jara, když Bosco byl v Sassi, měli dospělí žáci duchovní cvičení. Cvičení trvala tři dny a děti pořád čekaly, že don Bosco přijde zpovídat. Čtvrtého dne měly býti slavné služby Boží se společným sv. přijímáním. Když ani teď ráno Bosco

nešel, malí kajícíci se dovolili u svých představených, že půjdou se vyzpovídat k němu do Valdocco, tak se nazývalo okolí, kde byl dům páně Pinardův a Boscova oratoř.

Nebylo tam daleko, ale zato se dověděli, že don Bosco je pryč v Sassi. Myslili, že to je nějaký dům blízko Valdocca, a tak půjdou tam. Ale dostali se až za město, přešli řeku Pád, a Sassi pořád nikde. Měli se ovšem vrátiti, avšak mladý rozum není nikdy velký, a tak nerozvážná mládež si řekla, že půjdou dál a že Bosca najíti musí. Panoval ten den škaredý čas. Pořád poprchávalo a cesty byly zatopeny blátem. Děti neznající dobře cesty zbloudily a dostaly se mezi vinice a do polí. Potkávali je lidé a ptali se: Kam pak jdete, co hledáte? Jdeme do Sassi, hledáme dona Bosca, kudy pak se tam dostanem? Ó vy jste zbloudili! Musíte zpátky a pak vpravo do kopce. A kdo to je don Bosco, sami nevíme. Kněz v Sassi se tak nejmenuje. Přece tam musí býti, vždyť nám řekli, že odešel do Sassi. Někteří si spletli jméno a místo Sassi se ptali, kde jsou Sassari. Chudákům se za to vysmáli, Sassari že jsou za mořem v Sardinii a jde se tam po lodi.

Konečně ale dostali se na dobrou cestu a po ránu se přihrnulo na faru v Sassi několik zástupů malých školáků, ti z té, ti z jiné strany, všech přes dvě stě. Umazaní byli blátem, zpocení a ušlí, že jich bylo všem líto. Ubohý don Bosco zůstal celý bez sebe: Děti, copak to děláte? Ale jdeme ku zpovědi, a hned vykládali, jak se sem dostali.

Bylo to milé, ale také hodně trapné překvapení pro našeho Bosca. Tolika dětí! Co si s nimi počne! Musil by dělati zázraky, aby všem vyhověl, aby je vyzpovídal, a také aby je nakrmil — byliť všichni dosud o hladu! Než šlo to přece bez zázraků; nahradila je velká dobrota pana faráře. Pět kněží začalo zpovídati, a když byli hotovi, sehnal pan farář vše, co měl, polentu, fazole, rýž, chléb, brambory, sýr, vypůjčil ještě ze sousedství a dali to hladovým hostům.

Tento příklad ukazuje, i jak don Bosco byl milován, i jak malý měl odpočinek na své zotavené v Sassi. Churavost jeho trvala stále, stupňovala se, až propukla v smrtelnou nemoc. Bosco přemáhal se, dokud mohl, ale jedné neděle po nesmírné vysilující námaze klesl bez sebe k zemi. Odnegli ho na lože a na něm již zůstal. Dostal prudký zápal plic a ten během jednoho týdne přivedl ho na pokraj hrobu. Dal se zaopatřiti, přijal Tělo Páně, a poslední pomazání a nyní klidně očekával svou poslední hodinku. Vzkázali o tom jeho matce a ta přispěchala, aby obsloužila svého hodného syna. Nemocného zaopatřoval jeho otcovský přítel a zpovědník, kanovník Borell. Když viděl, jak mizí všechna naděje na uzdravení, dal se do hořkého pláče.

*

Zpráva, že s Boskem je zle, rozšířila se jako blesk po Turině. Nevypsatelná úzkost zmocnila se všech jeho chovanců. Celé zástupy obléhali světnici dona Bosca a prosili, aby mohli k němu. Aspoň abych ho viděl, žebral jeden. — On nebude nic mluvit, ujišťoval druhý. — Řeknu mu jen slovíčko, zase se dožadoval třetí. — Kdyby don Bosco věděl, že tu jsem, jistě by mne pustil. Ale lékař zakázal všechno, jinak že tím spíše nemocný umře. Z toho byl takový pláč a nářek, že lidé říkali: Podívejte se, jak ho chudáci měli rádi! Ba měli ho rádi a velmi rádi! To se ukázalo zvláště teď. Když u lidí již nebyla žádná naděje, obrátili se o pomoc k bytosti vyšší a mocnější. Od rána až do večera navštěvovali oltář Panny Marie, Pomocnice křesťanů, aby zachovala jim jejich milovaného otce. Rozžehali na ten úmysl svíce před oltářem blahoslavené Panny, chodili na mši sv., ku sv. přijímání. Jiní dělali i sliby, že se budou modlití růženec po celý měsíc, po celý rok, ba někteří po celý život. Jiní ukládali si půst, mezi těmi byli i mnozí zedničtí učňové. Ani jejich těžká práce nedovedla jich odstrašiti, aby se nepostili za uzdravení drahého dobrodince. Koho by nedojala vděčnost těchto mladých srdcí! Nuže co bude z tolika dobrých skutků, z tolika modliteb? — Nastala sobota, den zasvěcený Panně Marii. Přímlov a proseb bylo již vysláno k nebi bez počtu, ale dosud nezasvitl žádný paprsek radostné naděje, že bude lépe, ba naopak, ubohému nemocnému se stále přitěžovalo. Lékaři říkali,

že dnes v noci skoná. Don Bosco ztratil již příliš krve a ležel zcela vysílen, jsa připraven k cestě poslední. Myslíl pouze na to, jak odevzdá duši svou v ruce Stvořitelovy. Svět a všechny pozemské starosti již se mu ztrácejí, rozplývají se jako v mlhách, Nekonečná, ohromná věčnost se blíží každou minutou a Bosco cítí, že to bude věčnost šťastná, a proto je klidný a těší ty, co pro něho nařikají.

Ale což nelítostná smrt nedá si říci a skosí život tak drahý a zasadí hlubokou ránu do srdcí tolikeré zbožné mládeže? Nikoliv; dobrotivá Paní naše neoslyší těch, kteří s takovou důvěrou k Ní se utíkali. Dala se pohnouti vroucími prosbami, přednesla je všemohoucímu Bohu a došla vyslyšení Maria Panna ukázala se zase milosrdnou Matkou.

Té noci, kdy Boscovi měl se ukončiti jeho život, ukončila se jeho nemoc, ukončil se rázem zármutek a nářek. Bylo kol půlnoci, když kanovník Borell, který čekal, aby u umírajícího říkal poslední modlitby, a až skoná, zatlačit mu oči, najednou má vnuknutí. Skloní se k Boscovi a prosí ho, aby se modlil i sám za své uzdravení. Don Bosco odepřel, Nikoliv, ať se stane podle vůle Páně. Řekněte tedy prosím vás, jen slova: Pane, chceš-li uzdrav mne! Ale Bosco zase nechtěl. Prosím vás, udělejte mi to k vůli! Opakujte ta slova, opakujte je! Don Bosco dá si říci a slabým hlasem šeptá: Ano, Pane můj, je-li tak vůle Tvá, uzdrav mne! A zdálo se, jako by jen scházela tato modlitba, aby nastala náhle změna. Hned nato začal nemocný spáti, a když se probudil, bylo již po nebezpečí. Dva lékaři, kteří přišli ráno na návštěvu a myslii, že už bude po smrti, byli plni úžasu. Milý done Bosco, to půjdete poděkovati

Madonně, máte věru proč, vždyť jste zachráněn! Pero nedovede vypsati, jaký jásos nastal mezi mládeží. Radost byla taková, že nikomu nestačil ani hlas ani slzy. Jaká to změna! Včera den pláče, dnes den plesání. Ve své prosté mysli volali, Ewiva Iddio, ať žije Pán Bůh, ať žije Panna Maria, ať žije ta, která námi pomohla!

A tahle radost a tenhle jásos teprve neměly konce, když za nějaký čas don Bosco zase přišel mezi své chlapce. Přišel ještě jsa sláb a opíraje se o hůl. Bylo to tehdáž divadlo, byl to svátek, že se nedá popsati.

Don Bosco děkoval jim za lásku, kterou mu stále projevovali. Jsem přesvědčen, že Bůh mě zachoval jen na vaše prosby. A proto chci já svůj život zasvětit vám, vašemu blahu

Na konec pak řekl: Stál jsem již na prahu smrti a soudu Moji milí, žijme jako dobří křesťané, protože jednou ten práh věčnosti překročiti musíme. Kéž jsme jednou my všichni spolu v nebi, kde nebude ani pláče

ani nářku! Ukončil ten radostný den pože-

hnáním, při němž plni nadšení všichni

zpívali. Te Deum, Bože,

chválíme tebe!

*

Č T E N Í O S M Ě

Dějiny nás učí, že snad při všech velkých událostech bývá účastněna také žena. Ruka ženy má svůj podíl

zvláště na dílech křesťanského milosrdenství. Čím by byly naše nemocnice, sirotčince, naše všechny samaritánské podniky bez účinné pomoci žen?

Podobně i v dějinách ústavů Boscových se setkáváme se jménem ženy šlechetné, která zasluhuje, aby byla chválena jako ozdoba našeho katolického náboženství. Ženou tou jest matka Boscova, paní Markéta, o níž si budeme vyprávěti dnes.

Don Bosco šťastně přestál nebezpečnou nemoc, těžký zánět plic, ale vyhráno neměl. Naprosto nutně potřeboval zotavení, aby nedošlo k něčemu ještě horšímu. Proč všichni naléhali, aby nějaký čas ztrávil ve své domovině u stařícké matky. Tam na čerstvém vzduchu měl si odpočinouti a nabrati nových sil. Aby za jeho nepřítomnosti oratorium netrpělo újmy, nabídlo se několik hodných známých, že ho zastanou. Bosco se tedy se všemi rozloučil a odebral se domů. Byla právě doba prázdnin. Protože jeho rodiště, obec Becchi, leží pouze několik hodin za Turinem, neměl Bosco o návštěvy bídu. Každou neděli přicházeli za ním jeho mladí přátelé. Zpívali mu stále stejnou píseň: Ve Valdoku jde sice všechno dobře, ale don Bosco všude schází. Nemůžeme se vás dočkat, kdy vás zase uvítáme! Bosco jim sliboval, že přijde, než podzim shodí se stromů listí, ale jeho představení byli jiného mínění a sám pan arcibiskup si přál, aby zůstal doma celý rok.

To byla příliš dlouhá zahálka pro pracovitého muže a tak odpověděl po příkladě sv. Pavla: Nechte mě jíti, kam mne Bůh volá. Jest-li Bůh tomu chce, pak dovede mě při zdraví zachovati, a mám-li umříti, ať umru ve svém povolání! Arcibiskup dal konečně souhlas, a don Bosco po tříměsíčních prázdninách chystal se zpátky.

ke svým do Turina. Byly to jeho poslední prázdniny. Od těch dob byl pořád zdrav a nedopřál si žádného odpočinku, až teprve po 40 letech na smrtelném loži.

Odchod stanoven na začátek listopadu. Ale teď se mu vynořila hrozivá otázka. Co si počne v Turině? Z čeho bude živ? Až do nemoci byl správcem ústavu baronky Barolové. Slyšeli jsme už, že k vůli svým chovancům místa toho musil se vzdáti a že dostal na čtvrt roku výpověď. Lhůta již vypršela, a don Bosco byl bez místa, byl bez chleba. Leč to mu ani tak nepůsobilo těžkou hlavu. Plán měl již dávno hotový, nebude žádati o žádné jiné místo, nýbrž věnuje se zcela péči o mládež. Spoléhal se při tom na Prozřetelnost Boží, že ho neopustí a nedá mu umříti hladem. Zůstávati bude ve Valdocco, pan Pinardi mu pronajal dvě světnice. Ale musí ještě někoho míti, kdo by mu vedl domácnost! S touto starostí obrátil se na svou maminku. Vyložil jí, co zamýšlí, a prosil, aby šla k němu do Turina. Matka Boscova byla vdovou a náležela k onomu druhu zbožných venkovských žen, které svým zjevem, svou šlechtitou, milou povahou dovedou si získati všude vážnosti. Přilnula celým srdcem ku své rodné osadě, jak už to bývá u všech starších lidí. Věděla, že v městě musí si zvykati na nové věci, že musí na se vzíti jiné obyčeje, že čeká ji tam daleko více obtíží a starostí, než má doma. Zamyslíla se tedy a pak řekla: Synu, víš, jak mi přirostlo k srdci tohle stavení, kde tolik let jsem žila a hospodařila, víš jak mám ráda malá vnoučátka, děti tvého bratra Josefa, — ale, když myslíš, že tím vykonám dobrý skutek, děj se po vůli Boží. Půjdu s tebou. Ustanovili, že po všech Svatých odejdou.

Byla to opravdu pro starou ženu těžká obět. V dosavadním svém domově byla paní celého hospodářství, vše jí poslouchalo, všichni ji milovali, zvláště malí vnoučci, a teď měla je opustiti! Měla se odebrati do velkého města a tam místo pohodlí, sdíleti se svým synem trampoty a bídu a převelké starosti o celé zástupy opuštěných dětí! Věděla, že jí z toho nekyne ani odpočinek ani žádný časný zisk, leč pouze nesmírná zásluha před Bohem — a to jí právě táhlo. Chtěla ve službě Boží dokončiti své stáří, podzimní dny svého života.

Domáci spustili velký nářek, že přijdou o babičku a ještě ke všemu tak najednou, znenadání! Ale v oné rodině panovala svatá bázeň Boží. Když don Bosco vyložil celou věc, neodvážil se nikdo, aby odmlouval, aneb aby se hněval a horšil. Poslali tedy napřed do Turina nějakou zásobu mouky, obilí a zeleniny, šaty a prádlo; dali do pořádku domácí záležitosti a po Dušičkách, dne třetího listopadu, nastoupili cestu. Šli způsobem apoštolským, pěšky. Don Bosco nesl breviář, missál a nějaké spisy, matka košík. Šli a mluvili spolu o Bohu, který je vezme nyní ve svou ochranu. Vzpomínal si don Bosco na krásné podobenství Pána Ježíše o nebeském ptactvu, které neseje, a Otec nebeský se o ně stará. Sám byl tak chudý a opuštěný jako to ptactvo nebeské — nuže, Otče chudých, splň své zaslíbení a neopouštěj nás!

S večerem došli do Turina. Na ulici potká je kněz Giovanni Vola (džovani), jeden ztěch, kteří Boscovi často vypomáhali. Vítá Bosca, blahopřeje mu k uzdravení a za řeči se ptá, kde nyní bude zůstávati? Vedu s sebou maminku a budu ve Valdocco u pana Pinardiho.

Ale jsi bez místa a bez příjmů, z čeho pak budeš živ? To sám ještě nevím, odtušil Bosco upřímně, ale doufám, že Bůh mně již nějakou pomoc pošle. Příteli, doufej jen! Tebe jistě Bůh neopustí. Nevzal jsem s sebou peněz, ale na, vezmi si zde mé hodinky. Don Bosco s díky je vzal a obrátil se k mamince: Vidíte, matičko, Pán Bůh se už začíná o nás starati!

Brzy dostali se do svého přibytku. Byly to dvě světnice skoro úplně prázdné. Stolek, dvě židle, lavice, skříň pro několik kousků nádobí — to bylo Boscovo zařízení. Jediný bohatší předmět byly ony hodinky, které právě dostal, ale jen dnes, neboť zítra už je prodá, aby měl na živobytí.

Tahle bída by na každého působila trapně, ale Donu Boscovi bylo veselo. Málo majetku, smál se, málo starostí! Bosco musil však platiti nájem, peněz bylo potřeba v domácnosti a zvláště mnoho a mnoho jich bylo potřeba pro opuštěné sirotky. Mnoho jich přicházelo k němu den co den otrhaných a hladových, prosili o chleba, o boty, o šaty, a ani Bosco, ani dobrá jeho matka neměli srdce, aby jich odehnali s prázdnou. Během krátké doby byly vyčerpány všechny zásoby jak potravy tak prádla, Bosco musil prodati i zbytek svého otcovského podílu, pole a kus vinice, a stržené peníze byly zase brzo pryč. Došlo i na matčiny svatební šperky, náramky, zlaté náušnice a prsten. Staříčká ta dobrá žena sice nijak nelnula ku věcem pozemským, ale přece jen byla to pro ni trpká chvílka, když měla se rozloučiti s touto jedinou upomínkou na své mládí. Jednou to vyprávěla sama. Když jsem je měla naposledy v rukou, bylo mi do pláče, ale přece jsem se přemohla.

Řekla jsem: Jděte jen, vždyť nemohu vás lépe upotřebiti, než když posloužíte k nasycení hladových a ke cti Boží. Ta myšlenka mě tak upokojila, že kdybych byla měla sto takových šperků, všechny bych dala pryč.

Don Bosco a jeho matka obětovali takto všechno, co měli, a za to jako v odměnu přišla jim vstříc Prozřetelnost Boží. Když už sami ničeho neměli, Bůh posílal jim četné dobrodince a tak Bosco, místo aby se uskrovňoval, mohl ještě svůj ústav rozšířiti a rozmnožiti výlohy. Dům páně Pinardův byl velký činžák. Don Bosco přinajal několik světnic a zavedl školu o mnoha odděleních a třídách. Učilo se každý večer a ve svátek. Docházeli sem již dospělejší chlapci, učňové a tovaryši. Počet jejich vzrostl na 300.

Večerní školy byly tenkrát novinkou, o níž se mluvilo po celém městě. Mnozí profesoři a mnozí vážení mužové přicházeli se na ně podívat. Městská rada vyslala docela i zvláštní komisi, aby se přesvědčila o výsledku škol Boscových. Komise sama zkoušela si ze čtení, z výslovnosti, z počtů a jiných předmětů, a páni nedovedli se ubrániti úžasu, když viděli výrostky 16-18leté, sebrané se všech ulic a uliček, nedávno zvyklé zahálce a tuláctví, a teď v několika měsících naučili se tomu, čemu jinde za kolik let! Viděli, jak celé zástupy odrostlých chlapců místo toulek se tu shromažďují k učení. Komise byla proto plna chvály a ve svém nadšení vymohla Boscovi na městské radě roční podporu 300 lir. Zároveň s tím přišla ještě s jiné strany vydatná pomoc. Dobročinný šlechtic Gonétta, jeden z největších lidumilů v městě, přišel se také podívat na Bosca a přinesl mu darem tisíc lir. Tak

✱

živil nebeský Hospodář své dítky, opuštěné a chudé
jako ptactvo nebeské, oplývající jenóm šlechetnou
duší a velkou důvěrou v Boha
a v přímlovu Matky Páně.
Zdrávas Královno!

✱

Č T E N Í D E V Á T Ě

Až dosud shromažďoval Bosco svou mládež po večerách a ve dny sváteční, ale brzy poznal, že jest nutno zavést ještě něco jiného a to aspoň noclehárnu. Mnozí a mnozí chlapci žili v nesmírné bídě. Neměli ani co jísti, ani kde zůstávati. Protloukali se mezi všelijakými lidmi a společnostmi, kde za jeden večer bylo zničeno, co Bosco do nich za celý týden vštípil.

Náš lidumil najal si tedy od pana Pinardiho seník, sehnal trochu přikrývek a pytlů a noclehárna byla hotova. Dnes stojí na tom místě ústav, v němž jest ubytováno přes tisíc jinochů!

Jest zajímavé, že první nocležníci Bosca sprostě zklámali. Okradli ho a utekli. Jednou totiž za jarního dubnového večera 1847 vracel se Bosco domů z města. Šel po lukách, které jsou dnes zastaveny nádhernými paláci. V noční temnotě uvidí před sebou asi 20

výrostků, otrhaných a zpustlých tuláků. Také oně zpozorovali, že jde proti nim nějaký kněz, a tak ho hned začali nahlas chváliti. Ty, vid', že by bylo nejlépe všechny pátery zabít? Utlouci je a utopit, navrhoval druhý, — oběsit je, odporoučel třetí, a tak to šlo dál. Bosco když slyšel tyto vlídné sliby, byl by se nejraději čeládce vyhnul, ale bylo již pozdě, tuláci na něho čekali. Dodal si tedy odvahy, zaměřil rovnou k nim a pozdravil je: Dobrý večer, jak se, hoši, máte? Ba špatně, pane faráři, v krku pálí a kapsa je prázdná, zaplaťte za nás litr vína. Ano, ano litr vína, křičeli ostatní, jinak vás nepustíme dále! I proč ne, uvolovak se Bosco, ale litr, to je málo na vás, zaplatím vám dva. Považte to je hodný kněz! O kdyby byli všichni takoví! Tak pojďme tamhle do hospody. Šli, a milý don Bosco chtěj nechtěj musil s nimi, ale už přemýšlel, jak by aspoň někoho z nich získal. Představme si sami, jak celá hospoda otvírala oči, když viděla kněze v takovéto společnosti. Don Bosco zaplatil víno, a když tuláci se jaksi ochočili a rozjařili, řekl: Teď zase musíte vy udělat jednu věc po vůli mně. Ale třeba deset, třeba dvacet věcí, co pak to bude? Někteří z vás tak ohavně zakleli, buďte tak dobří a nedělejte to! Inu je to pravda, pane faráři, a po druhé se hryzneme do jazyka. Slovo vyletí z úst a člověk ani o tom neví! Tak dobře, teď od vás odejdu, a vy, jako pořádní hoši, jděte domů spat. Pane, já nemám kam, ozval se jeden, a já také ne, hlásil se druhý a ještě několik za sebou. Ale kdepak tedy spíte? Inu kdekoliv. Někdy ve stáji mezi koňmi, někdy v obecní noclehárně, ale tam se musí platiti, jindy u nějakého kamaráda. Don Bosco jat byl útrpností a chtěl jim pomoci. Nuže dobře, ti co mají rodiče,

půjdou domů, a ostatní se mnou, dám vám nocleh sám!

Matka už trnula doma úzkostí, zda se synovi něco zlého nestalo, že tak dlouho nepřichází, když on tu, jsa doprovázen desíti nebo dvanácti výrostky. Pomodlil se s nimi Otčenáš, který už dávno zapoměli, dal každému pokrývku a vyvedl je na zmíněný seník. Spokojeně pak ulehl i sám, raduje se, že noclehárna již jest v chodu.

Ale nebylo vůlí Boží, aby tihle zpustlíci se stali začátkem a prvotinami ústavů Boscových.

Bosco ráno vstal a vyšel ze světnice, aby tuláky vzbudil. Báł se, že by zaspali, a přišli pozdě do práce. Na seníku je ticho, jako by všichni byli ještě pohříženi v hlubokém spánku. Don Bosco si v duchu libuje, jak se jeho hostům dobře vede a jak zdravé to mají pohovění. Vystoupí po schodech nahoru, volá, ale kde nic tu nic, milí tuláci už byli dávno pryč. Ukradli co se kde dalo, a utekli. Tak se vyplatila Boscovi jeho dobrota.

První pokus potkal se tedy s nezdarem, ale to našeho lidumila nezastrašilo a úmyslu svého se nevzdal. Vždyť jsou-li někteří nehodni, nejsou takoví přece všichni. Bylo to zase za pozdního večera v měsíci máji. Pršelo, déšť lil se s nebe plnými proudy. Bosco a jeho matka byli právě po večeři, když tu ku dveřím přijde nějaký otrhánek, celý promočený a prosí o kus chleba. Někdo ho sem poslal — líp řečeno, přivedla ho sama Prozřetelnost Boží, která dnes v tento večer chtěla položití základ k dalšímu dílu Boscovu. Matka Markéta ve své dobrotě vzala chlapce dovnitř do kuchyně, postavila ho ku kamnům, aby se ohřál a osušil, dala mu chleba a polévky, a když se trochu zotavil, don Bosco se ho

ptal, odkud je, má-li rodiče, jakému se učí řemeslu. Chlapec na to řekl, že už osiřel, je bez rodičů a že přišel nedávno do Turina hledat si práci. Jsem zedníkem. Měl jsem tři liry (koruny), ale utratil jsem všechno a teď už nemám nic a neznám nikde nikoho. Byl jsi u svatého přijímání? Nebyl. A u zpovědi? Několikrát, když ještě byla na živu nebožka matka. A teď kam chceš jít? Nevím, prosím vás, nechte mne tady v koutku na noc. To řekl a dal se do pláče. Dobrá máti Markéta plakala také a i Bosco byl dojat. Kdybych věděl, že nejsi zloděj, nechal bych tě, ale teď nedávno mě okradli a bojím se, že mi to také uděláš. O ne, velebný pane, já jsem chudý, ale ještě nikdy jsem nic neukradl. Chceš-li, nabídla se matka svému synu, já ho uložím tady v kuchyni. Ale jestli vám odnese vaše hrnce! Nebój se, o to se už postarám. Nuže tedy s Pánem Bohem. Upravili v kuchyni na zemi chudičké lůžko a umořený chlapec zůstal tu na noc. Dnes na tomto místě stojí obrovský ústav, Salesiánský Hospic, a v něm na tisíc postelí pro opuštěné děti. Tak vzrostlo zrno hořčičné, zaseté onoho památného májového večera. Kdož by v tom neviděl všemohoucí ruky Boží?

Než chlapec ulehl, zbožná stařenka dala mu několik srdečných slov, jak je potřeba, aby člověk měl náboženství, aby byl poctivý a pracovitý. Aniž by věděla, dala tak začátek k pěknému a užitečnému obyčeji, který panuje dosud ve všech ústavech Boscových. Představený totiž každého večera vnukne chovancům, než jdou spat, několik zbožných myšlenek. Jest to obyčej, který přináší velmi mnoho dobrého ovoce. Na konec mu řekla, aby se s ní pomodlil. Já už neumím. Tak se tedy budeš modlit za mnou. Klekli si, pomodlili

se a nechali ho samotného v kuchyni spát. Matka Markéta, aby si pojistila své hrnce, zavřela dveře na klíč. Ale toho nebylo potřeba; chlapec byl docela jiný než oni tuláci. Choval se velice pěkně a Bosco ho nechal u sebe i na dále. Ráno vyhledal mu u stavitele práci, na jídlo pak a na nocleh docházel si hoch k Boscovi. Tak to trvalo až do zimy, kdy přestala práce a on se vrátil do své domoviny. Od té doby nepřišla o něm vůbec žádná zpráva a podle všeho umřel, takže se dnes ani neví, jak se jmenoval první chovanec dona Bosca. Druhý přibyl brzy po tomto, asi tak za měsíc. Začátkem června před západem slunce ubíral se don Bosco domů z kostela sv. Františka. V ulici uvidí dvanáctiletého chlapce, jak se opírá hlavou o jilmový strom a usedavě pláče. Přítel opuštěné mládeže přiblíží se k němu a soucitně se ho ptá: Co se ti stalo, dítě, proč pláčeš? Já jsem sám a nemám nikoho, nemám kam jít, se vzlykotem odpovídá hoch. Tatínek mi umřel už dávno a včera maminka. Dnes ji pochovali, právě před chvílí ji odnesli. Při těch slovech dal se do takového nářku, že by se kámen pohnul. A kde jsi hochu, spal? Ještě u nás. Měli jsme najatou světničku. Ale dnes si domácí vzal, co zbylo po mamince, protože jsme byli dlužni nájem, a když maminku vynesli, zavřel světnici a mne nechal venku. Kam pak chceš jít? Máš někoho? Nemám. Jsem sám, nemám nikoho. A tak půjdeš se mnou, rozhodl Bosco. Já ti pomohu, jak jen budu moci. Chceš? Chci, ale kdopak jste? To se dovíš později, teď pojď se mnou. Přišli do Valdocca a Bosco odevzdal sirotka své matce: Vidíte, už je to druhý syn, kterého nám posílá Pán Bůh. Starejte se o něho a připravte mu druhé lůžko. Chlapec byl z městské rodiny, která

kdysi byla velmi zámožná Don Bosco opatřil mu místo v obchodě. Hoch byl chytrá hlava a poctivý, tak že již ve dvacíti letech dostal pěkné a výnosné postavení Když pak se později oženil a stal se otcem rodiny, choval se vždy jako řádný, čestný muž a horlivý katolík. Synovskou láskou byl oddán po všechna léta svému šlechetnému dobrodinci, který ho sebral s ulice, ujal se ho, vyučil a vychoval.

K těmto dvěma přibylo jich ještě pět. Arciř bylo by jich více, ale scházelo místo. — Všichni tito první chovanci působili svému pěstounovi stále jen radost a to ho povzbuzovalo, aby pokračoval v díle započatém.

Vy děti, synové a dcery, kteří dnes jste poslouchali toto vypravování, pomyslete si, jak smutný je osud opuštěného sirotka, a važte si svých rodičů! Pamatujte, že kdyby se oni o vás nestarali, stáli byste také na ulici! Ke komu byste šli? Co by z vás bylo? Už často jsme viděli, jak Panna Maria podporovala Bosca; to činila proto, že má ráda křesťanské děti a bolí ji to, když se jim špatně vede. Sirotkům poslala tedy Bosca. Proste ji, aby také o vás se starala. Řekněte „Zdiávas“

za své rodiče a myslete si: Matičko Boží,
přimluv se, aby mi zůstali, aby se
jim dobře vedlo, aby se dočkali
na mně radosti. Amen.

Dne 23. prosince 1847 piemontský král Karel Albert byl žádán, aby po příkladu jiných států udělil svobodu vyznání židům a protestantům. Král boje se bouří povolil a dne 17. února vydal toleranční patent. Tím dnem nastaly katolické církvi hořké chvíle a ustavičné boje. V horách piemontských byla rozšířená protestantská sekta pode jménem bratří Valdských. Ti nyní majíce svobodu rozešli se po celé říši a podporováni penězi z Německa a ze Švýcar začali šířit své názory. Zakládali kaple, vydávali noviny, letáky, knihy, svolávali konference, zrovna jako by katolíci byli stoprocentními pohany a tolik potřebovali toho nového světla. Jeden z prvních, kdo okusil trpkého ovoce bludařských nástrah, byl don Bosco. Valdovci se mu usadili blízko oratoria a lákali k sobě jeho chovance. Lákali je pod záminkou, že je zvou na kázání. Ale by'a to taková kázání, že místo slova božího bylo slyšeti jen nadávky na biskupy, na papeže, na kněze, na zpověď, na mši svatou. Zvláště útočili bludaři proti uctívání Matky Boží, mluvíce o Ní jako o obyčejné sprosté ženě. Sektáři se těšili, že tím udělají v Turině velký rozruch, že všechno se za nimi pohne. Sklamali se však hrozně. Až na několik zkažených lidí nikdo si jich nevšímal. Vidouce tedy, že s dospělými nic není, tím horlivěji vrhli se na mládež. A zde bohužel byli již šťastnější a svedli mnohé. Donu Boscovi nastalo nyní hojně svízelnů a starostí a zármutku. Protestanští agitátoři začali obcházeti jeho oratorium. Jedni si hochy dobírali,

smáli se jim, jiní je zvali: Pojdte k nám, uslyšíte krásné kázání a dostanete dvě mutte — dva malé stříbrné peníze, a ještě pěkně vázanou knihu. Kdo zná nerozvážnost mladého věku, a že peníze světem vládnou, nebude se diviti, že mnoho, asi padesát chlapců, dalo se svést, šli s kacíři poslechnout jejich kazatele, a pak dostali zaplaceno a nádavkem jednu knížku proti sv. zpovědi. Někteří ani netušili, kam se to dali vlákat, a ještě dobromyslně přišli k Boscovi a všechno mu vypravovali. On ovšem hned pochopil, oč běží, sebral protestantské hanopisy a domluvil chlapcům, že mu slíbili, že vícekrát k Valdským nepůjdou. Příští neděli bludaři zase číhali na svou obět, ale tenkrát jim selhalo Don Bosco nařídil starším jinochům, aby chránili mladších. Ti svůj úkol zastali znamenitě. Když Valdovci nabízeli peníze, odbyli je, aby si nakoupili brambor, a je aby nechali s pokojem. Sektářům tedy selhalo. Tím probudil se v nich hněv. Počkejte, v neděli se uvidíme! A skutečně v neděli odpoledne stálo na cestě k oratoriu asi 40 výrostků. Číhali na ty, co půjdou k Boscovi. Lákali je zase k sobě, a když nešli, začalo kamenování. Kamení lítalo do oken, na dvůr, do kaple. Zvláště měli namířeno na ty, co si hráli na dvoře. Nejeden odešel s rozbitou hlavou: Jindy opět vyčíhali chvíli, kdy se konala v kapli pobožnost, a spustili pak takový příval kamení, že byli všichni vyděšeni, a musilo se v pobožnosti ustati. Cílem toho všeho bylo odstrašiti mládež a tak zničiti Boscovy besídky. Trvalo tohle řádění dlouhou dobu a nebylo proti němu žádného zastání. Došlo konečně i k zákeřnému útoku. Častěji již jmenovaný příznivec Boscův, kanovník Borell, chystal se v sakristii na požehnání a chce jíti k oltáři, když

tu najednou vyhlédne do okna nějaký zákeřník a vypálí dvě rány z pistole. Kule vletěly do zdi, ale neublížily nikomu. Každý si představí, jaký nastal zmatek a vyděšení mezi přítomnými. A opakuji znova: Zastání nebylo proti tomu žádného. Podobné věci dály se tenkrát v Itálii i na jiných místech. Rok 1848 byl v Itálii rokem anarchie.

Boje se stále přiosťřovaly. Panovník prohlásil konstituci. Mnozí si to vykládali, teď že je dovoleno všecko. Král prohlásil svobodu tisku. Hned toho využili sektáři a nevěrci, tak zvaní volní myslitelé, a jako když se u rybníka provalí hráz, tak chrlili spisy, noviny a knihy proti církvi, proti náboženství. Rozšiřovaly se hanebné historky o kněžích, o klášteřích, lid se štvál proti nim, jedna pomluva stihala druhou, a tak se stalo, že velká část zvláště nižšího lidu od náboženství se odvrátila, ba došlo až k tomu, že se kněz za večera nesměl ani na ulici ukázati.

Don Bosco brzy cítil, že nebezpečí je veliké. V mnohých dílnách mluvilo se proti náboženství, v nevěreckých novinách ústav Boscův byl tupen, že je to semeniště tmy a škola hlouposti. Nejeden z jeho chovanců jaksi zvlažněli, stali se nedůvěřivými, ba i opustili dona Bosca.

Šlechetný kněz, který po tolik roků se jim obětoval, zdvojnásobil nyní své úsilí, aby uhájil ohrožené stádce. Veřejně i v soukromí hleděl je ozbrojiti proti pomluvám, aby hned všemu nevěřili, že není všechno pravda, co se píše, poukazoval na to, jak tupeno je jejich oratorium — a přece vy to znáte, zdali se tu vedete k něčemu špatnému. Ti lidé lhou, nejsou hodní a nezasluhují, aby se jim věřilo. Don Bosca dosáhl, že jeho mládež

chránila se nevěreckých novin jako moru, a co bylo proti náboženství, toho nevzala ani do ruky.

Však za nedlouho měli poznati, jak zkažení jsou lidé, kteří je lákali k sobě. Bylo to za nedělního jarního večera. Chlapci byli pohromadě a učili se katechismu. Bosco jim právě vykládal o Ježíši Kristu Vykupiteli. Najednou třeskne střelná rána a kol okna se mihla příšerná postava. Zločinec tu číhal na Bosca, aby ho zastřelil. Ale kule proletěla Boscovi šaty pod ramenem a zarazila se do protější zdi. Následoval výkřik zděšení, hlasitý pláč. Jen Bosco zůstal klidný a smál se: Vida, kdyby Madonna ho neklepla přes prsty, byl by trefil. A prohlížeje si prostřelený oděv dodal: Ubohý můj kabáče, co tě to potkalo! Mám jenom tebe a ty takhle vypadáš! Tak se proměnilo leknutí v radost, že Boscovi nic není, a duše oplývala vděčností. Cítili v té chvíli, že vyšší moc, ruka Matky Boží nad nimi bdí.

Zároveň to byla pro ně velmi užitečná lekce. Viděli na vlastní oči ovoce té vychvalované nové víry a zprotivila se jim.

Podobných příhod zažil Bosco ještě více. Výsledek však byl zrovna opačný, než jak si nepřátelé přáli. Bouřlivé tyto doby přivedli ústav Boscův o hodný kus ku předu. Otec mládeže viděl nebezpečí, jaké hrozí mnohým jeho svěřencům. Bylo zapotřebí poskytnouti jim přístřeší a stravu, aby je vytrhl ze špatné společnosti. Don Bosco pronajal poznenáhlu celý dům pana Pinardiho a umístil zde třicet hochů. Výdaje stoupaly, ale Prozřetelnost rozmnožovala zase řady dobrodinců, a útulek dona Bosca rostl a rozšiřoval se. Blahobyt arcíř ani přepych nebyl tam žádný. Chudý je onen kraj, chudí byli chlapci, chudý byl jejich

hostitel, a jenom křesťanské lásky bylo hojnost a ta láska nahradila všechno ostatní. Nebude snad od místa popsat, jak se tenkrát u Bosca žilo.

Vstávali časně ráno, a když se dalo všechno do pořádku, šli hoši do kaple na mši svatou. — Sloužil ji don Bosco, chlapci se modlili ranní modlitby a někteří přistupovali ku sv. přijímání. Potom se rozešli po městě každý za svým zaměstnáním. Jeden se učil krejčím, jiný obuvníkem, jiný truhlářem, jiný zedníkem. Sešli se zase až v poledne k obědu. Každý měl svou hlíněnou misku, do níž dostal od matky Boscovy rýžovou polévku, nebo z rajských jablíček, nebo z bobů, a pak ještě příkrm, polentu z kukuřičné mouky.

Don Bosco jedl s nimi a měl s nimi stejnou stravu. Nejednou sám za matku vařil. Když byl pěkný den, obědvalo se na dvoře. Ten sedl si na schodech, ten na kládě, na kameni, a zápasili horlivě s obědem. Po jídle každý si umyl ve studánce své nádobí a uschoval je. Zvláště v horlivém opatrování byla lžíce. Kdo ji ztratil, musil si novou koupiti sám. Proto nosili ji obyčejně s sebou do práce. Tak se stala jednou směšná příhoda. Jakýsi Pavel Conti byl ještě školákem a nosil lžíci v kapse do školy. Jednou při vyučování mu tento kus nádobí vypadl na zem. Celá třída dá se do smíchu: koukejte, to je divné péro. Ale milý Pavel sebere lžíci a vážně obrátí se do zadu na posměváčky: A co si myslíte, snad půjdu do školy bez lžíce? — A uložil si ji zase do kapsy. O půl druhé se rozcházeli po svých dílnách. Don Bosco nesmírně dbal na to, aby byli u pořádných mistrů. Jak poznal, že by někde chlapci mohla vzejíti škoda na mravnosti nebo ve víře,

hned ho vzal odtamtud pryč. Vždyť to viděl, jak lehce se sice boří, ale jak těžce se staví. Když zapadlo slunce, chlapci vraceli se z práce domů, a měli společnou večeři. Zatím co domácí večeřeli, začínalo být v oratoriu živo. Scházel se velký zástup těch, kteří navštěvovali večerní vyučování. V ustanovenou hodinu zasedli všichni k práci. Bosco učil i hudbě. Bylo vídati velkého vychovatele mládeže, jak ještě dojíždaje ve stoje svou večeři, už dával zde v levo ton zpěvákům, tam v pravo pomáhal počítati a tam zase opravoval ty, co špatně četli.

Večerní škola byla každý den krom soboty a trvala asi hodinu. Po skončeném vyučování cizí žáci odebírali se domů a domácí chovanci shromáždili se koľ dona Bosca. Modlil se s nimi večerní modlitby, pak s pozdravem a s přáním dobré noci odebrali se na svá lože. Lůžka prvních chovanců byla chudičká, nějaká přikrývka a slamník, ale únava po celodenní práci a zvláště pak spokojené svědomí činily je pohodlná a přiváděly brzy hluboký spánek. Bděla pak nad nimi Matka Boží, jejíž tohle bylo dílo. Bděla ta, již zpíváme: a až kraj se bude tmít, po práci nám vypros klid, aby dřímal tichý sen i ten, kdo nešťasten.

*

Č T E N Í J E D E N Á C T Ě

Roku 1852 strašné neštěstí zasáhlo město Turin. Přišlo znenadání, neočekávaně, jako když udeří za jasného nebe. Málo scházelo a kvetoucí město bylo obráceno v hromadu ssutin: Co se stalo? Asi 500 m od ústavu Boscova stála továrna na výbušné látky. Ve třech velkých skladištích bylo složeno mnoho set metrických centů střelného prachu. Strašlivě nebezpečný nepřítel dřímал na pokraji města. Běda lidem, jestli se probudí! A probudil se.

Dne 26. dubna před samým polednem chytil v prachárně stroj. Oheň bleskurychle rozlétl se po hlavním sále a zachvátil dlouhé vály, na nichž se sušil prach. V okamžiku prach se vznítil, ale ještě bez výbuchu. V tom však skočil oheň na první skladistě a odtud na druhé. V zápětí oh'ušující rána. Celé město se třáslo jako při zemětřesení. U domů vyraženy vrata a dvěře, v oknech nezůstala ani jedna tabule celá. Veliká továrna vyletěla do povětří, okolní domy se sřítily v trosky, staré jilmové stromy, které tam tvořily dlouhou alej, byly v polovici přelámány jako stébla slámy, kameny, cihly hřebíky, kusy strojů, hořící trámy lítají vzduchem a padají na náměstí, na střechy, na ulice, přinášejíce pohromu a smrt.

Třicet lidí zaměstnaných v továrně je dílem zabito, dílem spáleno, dílem zmrzačeno a pohřbeno v ssutinách. Hustý oblak dýmu jako pohřební rubáš zahaluje celé město, že není slunce viděti, zdá se, jako by nastal konec světa.

Mezi prvními, kteří přiběhli na místo neštěstí, byl náš Bosco. Při těch strašných ranách hned ani nechápal, co se děje. Ale v té chvíli přiletěl jako obrovská střela celý pytel ovsa a jen tak že ho nezabil, nad prachárnou pak sloupy ohnivého dýmu. Lidé utíkali pryč, ven na louky, a don Bosco spěchá, zrovna letí na místo neštěstí, aby pomohl postiženým, zvláště umírajícím aby dal poslední útěchu. Matka chce ho zadržeti, ale marně. Přiběhne na místo. Tam strašná spoušť. Pláč a zoufalý křik zaznívá z kouřící se zříceniny. A co horšího: teď nastane třetí výbuch, výbuch nejstrašnější, poněvadž zbývá ještě největší skladiště a v něm na 70 tisíc kilogramů prachu. Jak to chytne, pak bude smeteno celé město Turin. A kdo je zachrání? Zachrání je Matka Boží, zachrání je upřímný ctitel Panny Marie!

Jméno toho člověka bylo Pavel Sacchi. Byl dozorcem v továrně. Zrovna zázrakem se stalo, že při těch dvou hrozných ranách zůstal na živu. Výbuch ním mrštil o zem, spálil ruce, hlavu a obličej, ale Sacchi se brzy vzpamatoval, a jak byl ctitel Panny Marie, první jeho myšlenka je: Máti Boží, pomoz! A Matka Boží ho slyší, sílí ho, dává mu odvahu, takže uprostřed nevypsitelného zmatku on jediný zachoval si rozvahu a statečnost. Hned ohlíží se po třetím skladišti . . . to ještě stojí, ale střecha už chytá. Skočí rychle tam a nedbaje vlastního nebezpečí strhne hořící dřevo dolů a volá: Vodu, vodu, dejte sem vodu a vynášejte prach!

Jeho příkladem osmělili se jiní, podávali vodu a vyprazdňovali skladiště. Don Bosco pomáhal také, a že nebylo z počátku žádných nádob, nosil vodu v klobouku. Čtyři hodiny trval ten děsný spěch, hodiny

plné hrůzy, ale město bylo zachráněno, zachráněno ctitelem mariánským. Pokud byl Pavel Sacchi na živu, každou sobotu bylo ho vídati na kolenou před oltářem nebeské Královny, která mu byla tak mocnou a dobrotivou Pomocnicí ve dne i hrůzy.

Zmíním se tu také o některých podivuhodných událostech, jež doprovázely toto hrozné neštěstí. Události ty jsou důkazem, že nic se neděje bez vůle a dopuštění Božího, a zároveň jsou pobídkou, abychom horlivě ctili Pannu Marii. Skoro v samém sousedství s prachárnou stála proslulá nemocnice „U Boží Prozřetelnosti,“ založená nedávno před Boscem, kanovníkem Cottolengem. Ohromný ten ústav choval tenkrát ve svých zdech asi třináct set nemocných. Některé budovy byly od prachárny vzdáleny pouze osmdesát, nejvýš sto metrů. Proto při výbuchu sbořily se zdi, spadaly střechy, stropy, nářadí, skříně, vše sraženo na zem, vrata a dveře rozlétly se na kusy, cihly, trámy, kameny, železo jen jen se sypalo jako krupobití. Nuže, uprostřed této spousty ze všech 1300 nemocných nebyl raněn ani jeden! Mnozí už zrovna viděli nad sebou vznášeti se smrt; ale smrt odešla a nezasáhla nikoho!

V jedné světnici, kde ležel nemocný, sřít se strop, ale na nemocného nepadl ani kámen. Jinde naklonila se nad postelí zeď, ale zůstala státi, jako by čekala, až odtáhnou postel, a teprve potom spadla. V některých sálech, které byly úplně zbořeny, nemocní jako by měli tušení, že něco se stane, odešli před neštěstím pryč a jen tak byli zachráněni.

Jiná podivná věc byla, že všechny obrazy Panny Marie zůstaly neporušeny. Všechno možné bylo sraženo na zem, ale sošky a obrazy Matky Boží zůstaly státi.

V dlouhé ložnici, kde spaly osiřelé děti, okna obrácená proti prachárně byla zazděna. Při výbuchu zdivo vypadlo odevšad jakoby je odfoukl, a zůstalo jen na dvou místech a to tam, kde visely mariánské obrazy. Ba docela když obrazy byly zasklěny, anebo nad soškou skleněný zvonec, i tohle sklo zůstalo neporušeno, ač jiné všechno kol kolem bylo roztříštěno. Tak ku příkladu hned u vchodu proti prachárně byl na prkené stěně asi jeden metr vysoký obraz Panny Marie „Potěšení zarmoucených.“ Jest dosud zvykem, že kdo jde do nemocnice, zde se modlí Zdrávas. Poněvadž vchod byl proti prachárně, výbuch tu řádl nejstrašněji, silné ořechové dveře hned vedle obrazu byly vymršťeny ze stěžejí a urazily kus stěny, na níž visel obraz, a podivuhodná věc, obraz sebou ani nepohnul! V celém ústavě deset tisíc tabulí v oknech bylo rozdrceno, záclony roztrhány, ale sklo na velkém obrazu, který stál nejvíce na ráně, zůstalo neporušené! Zrovna jako by krásná tvář Matky Boží chtěla říci. Děti nebojte se, já jsem s vámi!

A ještě nápadnější je toto: Sotva osmdesát kroků od prachárny bylo skrovné stavení o jednom poschodí, zvané Nazaret. V přízemí zůstávalo asi dvacet blbých a v prvním poschodí třicet nemocných dětí. Nad střechou stála jednoduchá hliněná socha Panny Marie s korunou dvanácti hvězd kol hlavy. Byla tam na stráž. A věru že to byla mocná stráž! Jako děsná vichřice přiletěly sem trosky zničené továrny, podstavec u sochy byl otlučen, ale socha sama, která byla uvnitř dutá a tolik křehká, zůstala bez pohromy. Stála tam jako nepřemožitelný vítěz, jako jistá záštita naše. A chránila také dobře své svěřence; po lidsku mluveno, děti v oně

místnosti musily býti do jednoho zabity — taková tam byla spoušť — a zatím ani vlas se jim nezkřivil. Nad jedním maličkým se převrhla kolébka a tak se děcko zachránilo. Kolébka byla štítem proti cihlám a kamení, které se sypalo celým přívalem. V té hrůze malé děti volaly: Panenko Maria, odpusťte nám, my už budeme hodnější!

Budiž tu uvedena událost, která se týká chovanců Boscových. Asi rok před výbuchem umíral u Bosca kovářský učeň, Gabriel Fassio. Don Bosco měl ho rád pro bezúhonné mravy a velkou pobožnost; často kladl jej druhým za vzor. Nuže asi před rokem tento chlapec upadl do těžké nemoci, byl zaopatřen a očekával svou smrt. Tu najednou jakoby shůry osvícen začal volati: Běda Turinu, běda Turinu! Byli při tom někteří jeho soudruzi a ptali se: Proč pak běda? Hrozí velké neštěstí. — Jaké? Strašné zemětřesení! A kdy? Za rok. Ó běda Turinu 26. dubna! Co máme dělat? Modlete se k sv. Aloisovi, aby zachránil náš dům a ty kteří v něm budou. Brzy nato skonal. Jeho předpověď došla všechny tak, že prosili Bosca, aby se každý večer modlili ke cti sv. Aloisia Otčenáš a Ode všeho zlého vysvobod nás, Pane! Před rokem bylo to zavedeno a dnes se to osvědčilo. Neštěstí 26. dubna přišlo, ale chovanci Boscovi vyvázli všichni bez pohromy, a proto ta modlitba se říká ve všech ústavech dosud.

*

Zrno hořčičné zasazené o svátku Matky Boží, rostlo, a Bosco se rozhodl, že postaví velkou budovu a kostel.

Tenkrát žil v Turině Josef Cafasso, profesor bohosloví, jeden z nejhodnějších kněží svého času — papež Pius XI. ho prohlásil za blahoslaveného. Říkalo se o něm, že vidí lidem do svědomí a že dovede prohlédnouti člověka až do nejtajnějších hlubin duše. Tento profesor byl zpovědníkem našeho Bosca.

Jednou se Cafasso o něm rozhovořil: Čím více Bosca pozoruji, tím méně mu rozumím. Duše prostičká a zároveň tak neobyčejná. Člověk by se bál, že jest příliš odvážný, že zavede sebe a své přátele do dluhů, že připraví je svými plány o majetek a to všechno se pak sveze na církev, ano bál bych se ho, ale když vidím, že pracuje pouze pro čest a chválu Boží, když vidím, že Bůh sám ho vede, pak se už nebojím a říkám, nechte ho dělati. Skutečně, kdo neznal divů, které Prozřetelnost Boží činila, zrovna zázračným způsobem posílajíc dobrodince, každý žasl vida den co den tolik dělníků a tolik staviva a ptal se: Kdepak berete peníze, čím platíte? Na Boscovi se plnilo ustavičně, že Bůh se o nás stará. Bosco mohl každý den říkati: V Tebe, Bože, jsem doufal, nebyl jsem zahanben nikdy.

Poučná je však tahle věc: Požehnání Boží spočívalo na díle Boscově, to je jisté, a přece časem přicházely perné zkoušky a to nejednou, kdy se toho nikdo nenadál. Plnilo se, že cesty Boží jsou nevyzpytatelné. Tak i při této stavbě. Zdi byly do zimy již hotovy,

tesaři dali krov a začala se pokrývati střecha. Tu ale nastal podzimní deštivý nečas a musilo se přestat. Déšť trval mnoho dní a nocí bez ustání, voda odplavovala se zdi omítku a maltu, a tak došlo k hroznému neštěstí. Kolem půlnoci z 2. na 3. prosince, když don Bosco a jeho chovanci byli pohříženi v hlubokém spánku, ohromná rána, praskot a rachot probudí je ze sna a naplní zděšením. Všichni vyskočili a celí zmámení, nevědouce, co se stalo, jen slyšíce ještě rachocení a nějaký křik rozutekli se ven, ten na dvůr, ten pod strom, ten do kaple. Brzy se dozvěděli, odkud ten poplach, několik zdi na novostavbě se sřítilo; trámy, cihly, kamení ležely sesypány na jednu hromadu!

Sřítily se všechny Boscovy plány — zde v troskách pochován všečen jeho majetek!

Však i při této pohromě ukazovala se ochrana Boží. Ve staré budově spalo 30 hochů a také Bosco. Nad ní se vypínala vysoká stěna novostavby. Když rozmoklé zdi se řítily, pohnuly se základy i této stěny a ona se sklonila nad starou noclehárnu, hrozíc každou chvíli pádem. Když ráno přišla komise ohledat staveniště, inženýr Gabetti hned ukázal na nakloněnou zeď a ptal se, kdo tu spal? Inu já a tihle chlapci, řekl Bosco. A tak jděte pěkně do kostela poděkovat, já nechápu, že zeď nepadla a nerozdrtila vás všechny. V tom se již ozve úzkostlivý výkřik: Utíkejte! Zbývající zeď se náhle prohnula a sřítila. Jak všichni zůstali, snáze lze si představit než popsati. Na mnoho měsíců měli z toho památku; když neočekávaně na ulici zahrčel vůz, nebo jen kámen spadl, už vyskočili vyděšení, že se zase s nimi boří dům!

Což kdyby bylo k tomuhle neštěstí došlo večer, když se k Boscovi scházelo několik set hochů k vyučování a ve volné chvíli pobíhali po stavbě! Co mladých životů by tu bývalo vzalo za své! Ale milosrdný Bůh bděl nad osudem dona Bosca a této nejhorší rány nedopustil. Plnilo se slovo sv. Jakuba, že Bůh nezkouší a nedopouští přes míru.

Nescházelo ani směšných příhod. Mezi chovanci byl jakýsi Inocenc Brunengo, krejčovský učeň. Obě nohy měl křivé a hlavu z polovice holou, ale na svět se proto nemrzel a byl rád, když jen mohl provésti něco k smíchu. Při tom nočním poplachu se tedy Inocenc také probudil a v zuřivém zmatku kolébal se za ostatními ven. Chodil jako kachna. Dostal se mimo nebezpečí, ale tu zpozoroval, že nemá s sebou housku, kterou si večer schoval do postele na snídání. No přece nenechám housku tam, zpátky pro ni! Zdržovali ho, domlouvali mu, ale všechno marné, houska se musí zachránit. Našel ji, popadl do obou rukou a uháněl ven. Jak s ní byl na suchu, zdvihl ji nad hlavu a vítězoslavně poskakoval: je tady, je tady! Byla to na pitvorného mužíčka podívaná, že se mu dal každý do smíchu, a ještě po dlouhé době ho škádlili, ptajíce se ho na setkání: je tady? je tady?

Nenadálé neštěstí bylo trpkou zkouškou pro dona Bosca. Tak těžce vyžebbral peníze na stavbu, a teď ze všeho nic! Těšil se, že do zimy budou hotovi, a místo toho hromada ssutin! Ale muž boží neklesl na mysli, věděl, že všecko řídí ruka Páně, ruka Toho, z jehož vůle ani vlas s hlavy nespadne, věděl, že Bůh sice raní, ale zase hojí, dopustí, ale neopustí. A kdo více zažil už ochrany Boží, než náš Bosco? Klidně tedy

snese bolestnou ztrátu a řekl si: Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal, začneme znova. Jakmile ukázalo se první jaro, dali se do práce, a ta Prozřetelnost, která poslala dobrodince při první stavbě, poslala je i při druhé, takže v několika měsících rozsáhlý ústav byl hotov, a hned tam byly přeneseny večerní školy a zřízena útulna pro opuštěnou mládež. K dosavadním 30 chovancům přibýlo 30 nových, takže hned na začátku čítal útulek 65 chlapců.

Ohromná pak to byla sláva, když světili nový kostel. Šlechtní dobrodinci spojili se, aby ozdobili stánek Boží. Doktor Vallauri s manželkou obstarali hlavní oltář, pan Dupré dal na svůj náklad vymalovati jednu kapli, jiný dal peníze na kazatelnu, markýz Fassati pořídil krásnou sochu Panny Marie a podobně učinily jiné a jiné zbožné duše, které mohou s důvěrou říci Pánu Bohu slova žalmu: Hospodine, miloval jsem ozdobu stánku tvého. Mnozí budoují sobě na hřbitově nádherné pomníky a hrobky, oč ale lepší a trvanlivější a záslušnější je pomník pro každého křesťana, když přispěje k ozdobě chrámu Páně! Můj hrob ať si je zapomenut, jen když kostel bude krásný! Jakmile byly ukončeny práce, hned se přikročilo ku svěcení. Zvolen k tomu den 20. června, kdy v Turině je velký svátek ku poctě Panny Marie, zvaný Consolata, Útěcha naše. Ohromný oblouk přeplněný věnci a prapory vznášel se nad vchodem a obrovskými literami bylo na něm napsáno: Na věky ať žije tento den! Byl to také den ne vzácný, ale přímo jediný svého druhu. Jedna slavnost byla dopoledne, druhá večer. Vypalovaly se rakety, městská občanská garda střílela salvy, byly zpěvy,

hudba, básně, a účastníci všichni oplývali svatou radostí, že dokonáno spojeným úsilím velké dílo.

Nám pak, ctitelům mariánským, kéž událost dnes vypravovaná je naučením, jak máme důvěřovati v pomoc Rodičky Boží. Když ji vzýváme, Ona jistě nám pomáhá, ale neukládejme jí, jak nás má vésti. Nehoršeme se, když na nás dopustí kříž. Jest to takový běh světa, že kříže míti musíme. Vždyť i matka zkoušívá lásku svého dítěte a říká: dej mi tu hračku, ukaž mi, zda-li mě máš rádo, a dej mi to. Podobně zkouší Pán Bůh nás. Dopouští ztrátu zdraví, ztrátu majetku, ztrátu milých osob, dopouští kříže, aby člověk ukázal, že i v neštěstí dovede v Boha věřiti, v Boha doufati. Kříže míti musíme. Neukládejme tedy Panně Marii, aby nás chránila před každým utrpením. Nedopřál toho Pán Bůh jí, nedopřeje toho nám. Svízele přijdou, ale Matka Boží pomůže nám je nésti trpělivě a s užitkem pro naši duši. Svízele přijdou, ale přimluva Matky Boží je upraví a obrátí v radost. Po bouři dá nám jasný den, po boji sladký odpočinek, jako toho zažil náš don Bosco.

*

Č T E N Í T Ř Í N Á C T É

Nesmírně mnoho dobrého vykonal ctitel Rodičky Boží, don Bosco. Člověk, když čte o jeho životě, mi-

moděk cítí v sobě touhu: Ba Bože můj, kéž i já jsem užitečným stromem ve tvé zahradě! Tak mnohý se stará pouze o to, aby dobře jedl a dobře pil, ale aby přispíval k oslavě Boží, k dobru svých spolubližních, o to nedbá. Život bezúčelný, život prázdný, o němž jest psáno: Strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřat a na oheň uvržen! Kéž probudí v nás Matka Boží ušlechtilé předsevzetí něco dobrého na světě vykonati, něco zlého ve službě Boží přetrpěti!

Dnes přichází na řadu vypravování o nových vražedných útocích na dona Bosca. Jak už řečeno, byla tenkrát velmi rozbouřená doba. Peklo zuřilo proti církvi. Sektáři a nevěrci vydávali laciné spisky, v nichž osočovali katolické náboženství a sváděli lidi k odpadlictví. Tyto spisky pronikly i do nejzapadlejších chaloupek a katolíci stáli proti nim beze zbraně. Neměli žádného tisku, žádných rozšířených časopisů, v nichž by se mohla vyvrátiti pomluva a vyložiti pravda.

To podnítilo apoštolskou horlivost dona Bosca. Smluvil se ještě s několika spolupracovníky a začal proti nevěreckým časopisům vydávati podobné malé spisky obranné, mezi nimiž se zvláště proslavil měsíčník: Lettúre Católiche, katolické čtení. Tyto malé sešitky byly tak vtipně a tak jasně a poutavě psány, že šly zrovna na dračku. Sektáři a nevěrci cítili hned, jak zlý to odpůrce, a vzplanuli hněvem. Zkoušeli je vyvrátiti, ale marně, zkoušeli je umlčeti hanobením, nadávkami, a to se dařilo tím méně.

A tak jednou v neděli v měsíci srpnu 1853 kol 11. hodiny nějací dva páni se dostavili do oratoria a chtěli mluvit s Boscem. Don Bosco pozval je do pokojíka a někteří jinoši, kteří právě byli u něho a oněm ci-

zincům jaksí nedůvěřovali, zůstali státí venku za dveřmi, aby slyšeli, co asi chtějí. Rozpředl se takovýto rozhovor: Jeden z příchozích začal velebiti Bosca, jaké má schopnosti, jak prý dovede populárně psátí — co od něho je, to že každý chápe, a proto prý by bylo velice záslužno, kdyby se ještě více věnoval vzdělání lidu a napsal tak nějaké věci z dějepisu, nebo něco o hospodářství, o umění.. Don Bosco zase nato, že bohužel páni jeho síly přeceňují, a pak i kdyby toho dovedl, nezbývá mu času, zvláště teď, co mu každý volný okamžik zabere měsíčník Katolické čtení. Toho se hned chytili: Však právě bylo by lépe, kdyby toho nechal. Co tam se píše, to jsou všechno takové známé věci, které se už stokrát slyšely a četly. Kdyby ale Bosco se zavázal, že bude psátí něco jiného, že by si dovolili nabídnouti mu slušnou podporu — a vytáhli hned 4 bankovky, asi tisíc lir.

Ale don Bosco rozuměl: Odpusťte, pánové, já zůstanu při tom, co jsem začal. — Pak jste ale sám proti sobě — zbavujete se velkých výhod a mohlo by to mítí také pro vás jisté nepříjemné následky — my vás varujeme, dokud je čas! — Drazí pánové, vím, co tím chcete říci, ale prohlašuji vám, že jako katolický kněz jsem se zasvětil ochraně náboženství a našeho lidu. Proto jsem také založil onen časopis a s pomocí Boží povedu jej i nadále. Své hrozby si nechte pro sebe, nebojím se jich! Na tváři neznámých cizinců bylo viděti, jak jimi lomcuje hněv. Nu dobrá, však se ještě uvidíme. S těmito podezřelými slovy odešli.

Od té doby začíná dlouhá řada útoků na dona Bosca. Někdo chtěl jej mermomocí sprovoditi se světa. V oněch nepokojných dobách bylo v Itálii všechno možné. Jed-

nou pozdě večer dva muži dostavili se k Boscovi, že prý v tom a v tom domě leží nemocný, aby ho vyzpovídal. Bosco ochotně byl pohotově, ale vybídl několik svých jinochů, aby šli s ním. — Ó to jest docela zbytečné, my vás doprovodíme sami, nemocný by také nerad viděl, kdyby někdo byl s vámi. Ale Bosco stál na svém: Nikoliv, půjdou se mnou. Přišli tedy k označenému domu a ti dva řekli: Račte zatím vejíti tamhle do té světnice; my půjdeme připravit nemocného. Don Bosco vešel. Ve světnici u stolu sedělo asi šest mužů a stavěli se, jakoby jedli kaštany. Velice zdvořile vítali Bosca, a aby si sedl mezi ně a pojedl s nimi. Don Bosco poděkoval, že už je po večeři. — A tož se napijete u nás vína, je výtečné. A jeden z nich lil do sklenic. Sklenici pro Bosca však vzal odkudsi zvlášť, takže to vypadalo, jakoby v ní měli už něco nachystáno. Don Bosco odmítl zase. Až dosud tolik zdvořilí, pojednou obrátili: a musíte pít! Či si myslíte, že vás chceme otrávit? To je urážka, toho si líbiti nedáme! A již ho jeden chytil jeden za ramena. jiný za ruce, že mu víno налеjí do úst. Na ten poplach otevrou se dvěře a vrazí sem čtyři jinoši, kteří šli s Boscem. Zuřivci se lekli a dělali, jako by to byl jen pouhý žert: My jen tak, my to nemysleli doopravdy. Nemocný v domě nebyl žádný, byla to pouze záminka, aby ho dostali mezi sebe. Don Bosco nezapomněl na tento příšerný večer do smrti. Ještě v posledních měsících svého života, když procházkou šel kol onoho domu, ukázal na něj a řekl: Tady byly ty kaštany!

Brzy na to hnál se zase po Boscovi nějaký zákeřník s dýkou, aby ho zabil. Stavěl se pomateným, ale vyšlo na jevo, že byl ke zločinu najat za osmdesát lir, a

když ty peníze dostal od přátel Boscových, dal pokoj. Don Bosco věda, že ho mají nepřátelé na mušce, dával si pozor, aby v noci nebo za večera nezůstal venku sám. Vždycky to však přece jen nešlo. Bylo potřeba jíti k nemocnému, navštívit rodinu bludaři svedenou, a v takovém případě Bosco na sebe nebral ohledů, spoléhaje se, že ho Bůh neopustí. Skutečně dostalo se mu ochrany Boží způsobem přímo zázračným. V těchto dobách zlých chtěl Bůh, aby sama němá tvář uchránila našeho Bosca. Jako kdysi poslal krkavce, aby živil proroka Eliáše, jako poslal lvy, aby vyhrabali hrob pro svatého Pavla, poustevníka, tak poslal zvláštního záchrance také Boscovi. Hle jak se to stalo.

Jednou pozdě večer za husté mlhy a tmy vracel se Bosco z města. Místo kudy šel, byla osamělá rovina zarostlá akáty a křovím. Ve tmě najednou uvidí před sebou dva muže. Chtěl se jim vyhnouti, ale oni se vyhnuli také a to právě na tutéž stranu, co on. Bylo patrné, že na něho číhají. Rychle se tedy obrátí zpět, aby se dostal k nějakému stavení. Ale pozdě už: Oba neznámí zákeřníci náhle po něm skočili a beze slova hodili mu na hlavu plášť. Don Bosco se brání, aby mu ho neotočili kol hlavy, chce křičeti o pomoc, ale marně, neboť v témže okamžiku mu zacpali ústa.

Smrt se mu už už vznášela před očima. Tu sta— se věc, která se v životě Boscově vícekrát opakovala: věc záhadná, kteréž ani on sám nedovedl vyložit. Náhl vyskočil ohromný, ovčácký pes, šedivé barvy, vrhl se na oba vrahy, jedním mrštil o zem a hnál se na druhéh, aby ho rozsápal. Při tom tak strašlivě štěkal, že mráz po těle přecházel.

To zachránilo Bosca. Odkud pes přišel, komu náležel, nevěděl nikdo, a nebylo možná se toho dopátrati. Tenhle cizí neznámý pes byl Boscovým tajemným strážcem po několik let. Pravým tajemným strážcem, protože u Bosca nezůstával, ani s ním nechodil, nýbrž jen se ukázal tenkrát, když s Boscem bylo zle. Stalo se to zase brzy po onom večeru. Bosco vracel se opět za noci domů. Vyčíhal si ho jakýsi zlosyn, schoval se u cesty za stromem. a když Bosco ničeho netuše šel kolem, vypálil na něho dvě rány z revolveru. Chybil však. Nechal tedy střílení a vrhl se na Bosca, aby ho odpravil dýkou. A v tom okamžiku jako blesk přiletí onen neznámý pes, zuřivě skočí mu na záda, a vrah jen že utekl pryč. Čtvernohý zachránce doprovázel Bosca až k oratoriu a pak zašel kamsi do noční tmy.

Mnoho bylo pamětníků těchto událostí, a Bosco je sám nejednou vypravoval. Jak jsem již řekl, opakovalo se takovéto podivné zachránění během několika roků vícekrát a nikdy nebylo možná se dovědět, čím to je pes, a proč tak z nenadání, právě v největším nebezpečí přichází Boscovi na pomoc. Posledně se ukázal na podzim 1866. Vyprovázel Bosca kus cesty mezi viničemi a pak odběhl na vždy. Mluvílo se o něm mnoho, ptali se po něm po celém okolí, ale psa neznal nikdo. Byl to zvláštní, záhadný strážce dona Bosca v oněch nebezpečných dobách.

Konečně přestaly i útoky zavilých nepřátel. Největším protivníkem Boscovým byl odpadlý kněz De Sanctis. Kdo stojí vysoko a padne, padne hluboko, praví přísloví. Tak se stalo i s tímto nešťastným mužem. Býval knězem, ale zaslepen vášní začal následovati Jidáše, zpronevěřil se svému úřadu a církvi, odpadl od víry,

oženil se a stal se hlavním sloupem zuřivé sekty Valdských. Poturčenec horší Turka — jako by chtěl přehlušiti výčitky svědomí, ze všech sil bil do církve, na jejíž prapor kdysi přísahal. Z kněze stal se úhlavním nepřítelem. Obdržel však podobnou odměnu jako kdysi Jidáš. Valdští se ho nasýtí a odkopli ho. Dostal okamžitou výpověď. Odpadlík zůstal bez chleba.

A tu se ukázalo šlechetné srdce našeho Bosca. De Sanctis byl jeho úhlavním protivníkem, který ho pomlouval a hanobil, jak jenom mohl, a teď byl v bídě! Don Bosco píše mu list: Že z jeho spisů už častěji vycítil nepokoj svědomí a vnitřní rozervanost, proto ho zve, aby přestěhoval se k němu a že se s ním sdíleti bude o všechno, aniž by žádal na něm jakých výloh. A co budete u mne dělati? To, co vám Pán Bůh vnukne. Ó kéž vyplní nebe moje vroucí přání — tak končí dopis — a učiní z nás jednu duši a jedno srdce pro onoho Pána, jenž odplatí spravedlivě každému, kdo mu slouží v tomto pozemském životě.

Boscův dopis rozechvěl nitro odpadlého kněze. Odpověděl hned, že nenadál se takové lásky do svého odpůrce, vyznává, že psaní působilo na něho dojmem nesmazatelným, ale že bohužel pro mnohé důvody nemůže jeho nabídky přijati. Štasten de Sanctis, kdyby byl přijal radu Boscovu a vytrhl se z nečestných a z nebezpečných pout. Ale neučinil toho, neposlechl hlasu Božího, který ho volal ku pokání, spokojil se pouze tím, že v novinách velebil šlechetnost Boscovu a kladl ji za vzor Valdským, ale v nekajicnosti setrval až do konce. Nemnoho let na to náhle skončil, volaje k ženě, která s ním žila: Já umírám, já umírám!

Bosco však měl přece ze své šlechetnosti zisk. Od té doby žádný vrah více neohrožoval jeho života. Skončila nebezpečná bouře. Vlny její dmuly se vysoko a život Boscův visel nejednou na tenké nitce, ale on setrval věrně ve službě svého Pána, a Pán ho chránil, až na konec pokynul, nastalo utišení a lodička života Boscova klidně plula dál.

*

Č T E N Í Č T R N Á C T Ě

Roku 1854 mnohé krajiny v Itálii byly postiženy strašnou metlou Boží, cholerou. Vražedná tato nemoc vyšla z Indie, navštívila různé končiny Evropy a pronikla také do severní Itálie, kde způsobila neslýchanou pohromu. V září dostala se do Janova a během 2 měsíců sprovodila se světa 3 tisíce lidí.

Průběh nemoci byl tak děsný, že hrůzou naplnil i ty nejstatečnější. Obyčejně předcházely vnitřní bolesti a pak najednou nastalo dávení. Nemocný se svíjel v křečích, jako by mu někdo lámal ruce a nohy. Oči vpadlé, kol nich kruh olověné barvy, nos do špice, tvář strhaná a k nepoznání změněná. Jazyk zbělal a

byl studený jako led, místo hlasu jen nesrozumitelný, namahavý šepot. Tělo dostalo takovou sinavou barvu, že se podobalo mrtvole. Nejedni zasažení nemocí, padli mrtvi na zem, jiní žili jen několik hodin, málokterí přečkali den a noc. V prvních dnech neuzdravil se vůbec nikdo, potom ze sta případů smrti jich končilo 60. Lze si tudíž představit, jaký děs se zmocnil obyvatelstva. Hrůzu zveličovalo to, že se neznal žádný lék proti choleře a že tato nemoc byla nakažlivá. Mezi nevzdělaným lidem povstal předsudek, že lékaři dávají nemocným místo léku pítí jed, aby tím dříve umřeli. Tahle pomluva způsobila leckdes celá povstání lidu proti lékařům. V městě přestal obchod, krámy a dílny byly zavřeny. Kdo mohl, utekl pryč. Nemocného opustili i nejbližší příbuzní a on svíjel se bez pomoci. Lidé štítili se zemřelých. Nejednou se stalo, že nakažená stavení byla celá opuštěná, liduprázdná, zavřená na zámek, a uvnitř hnily mrtvoly. Teprve, když otravný puch šířil se kol kolem, přicházeli hrobaři, vypáchili dveře nebo vylomili okna a mrtvé vytáhli ven. A cholera nedbajíc ničeho postupovala od města k městu, od osady k osadě, zpusťovala i nejzdravější místa v horách a počátkem srpna ukázala se už v Turině. Městská rada zachovala se vzorně. Starosta vydal poučení, čeho se má obyvatelstvo varovati, jak si vésti v případě onemocnění, zařídil také ochranná opatření a pak, aby si vyprosili pomoc shůry, dal sloužiti slavné služby Boží dne 3. srpna, jichž se účastnila celá městská rada a nesmírný zástup lidstva. Volali k nebes Královně, aby vzala do ochrany lid svůj. Nebylo to volání nadarmo, neboť krom všeho očekávání zuřila cholera v Turině méně, než kdekoliv jinde. Ale

přece byly dny, že umrtí skočilo ze 20 na 40, ba až na 60 případů. Nejhubě bylo právě zamořeno předměstí Valdocco. Jen z jedné farnosti a za jeden měsíc bylo 800 onemocnění a 500 úmrtí. Kol Boscova oratoria celé domy vymřely, mnohé rodiny vymizely, jakoby je voda spláchla. Nuže, jak se vedlo Boscovi a jeho chovaneům v té době hrůzy, kdy se všech stran byli ovíváni perutěmi smrti, smrti strašně příšerné? Povím to hned.

Když už cholera byla v městě a všude z toho poplach, don Bosco věděl, že nesmí skládati rukou v klín a žádati na Pánu Bohu zázraků. Člověče přičiň se, a Pán Bůh ti požehná. Přičinil se tedy, jak uměl a mohl. Dal všechno umýti, vyčistiti, staral se, aby strava byla co nejsilnější, aby v jedné místnosti jich mnoho nespalo. Potom dožadoval se pomoci vyšší, pomoci, na níž všechno záleží. Hned, jak nemoc začala, Bosco šel do kostela, klekl před oltářem a jeho svatá duše dovolávala se milosrdenství Božího: O Bože můj, bij pastýře, ale zachovej jeho slabé stádce! A obraceje se k Matce Boží prosil: Maria Panno, dobrotivá, mocná Máti, zachraň mé milované děti! A když snad Pán Bůh chce míti od nás nějakou obět, pak ať si vezme mě! Já jsem hotov umřít, kdykoliv se Mu zlíbí. — Dobrý pastýř se obětoval za ovce své!

Dne 5. srpna, když je svátek Panny Marie Sněžné, shromáždil Bosco své chovance a měl k nim řeč, která se jim živě vryla do srdce a do paměti: Jak jste již slyšeli, v městě se ukázala cholera. Mnozí jsou zděšeni a vím, že také vám je úzko. Proto vám chci připomenouti některé věci, o nichž doufám, že vás zachrání před cholerou. Především vezte, že to není žádná nová

nemoc. Mluví se o ní již ve sv. Písmě, a také se tam uvádějí její příčiny: Příliš mnoho jídla, praví se v Ekleziastiku, působí nemoc a nestřídmost vede až ku choleře. A proto se zase praví: S mírou je ztoho, co se ti předloží. Člověk vzdělaný spokojí se málo vínem. A jinde: Vzdaluj se od hříchu, naprav své skutky, očist srdce své od veškeré viny. Hle, moje děti, to jsou prostředky, které vám dnes radím. Střídmost v jídle a pití, klid duševní a odvahu. Jenže, jak pak může žít s klidnou duší a odvahou ten, kdo má svědomí poskvrněné těžkým hříchem?

Jak může žít bestarostně ten, kdo je v nemilosti Boží a umře-li, upadne v zavržení věčné? Tedy starejte se především o čisté svědomí, buďte připraveni, kdyby snad vás Pán povolal, aby soud nedopadl nešťastně.

Chci pak dále, abyste duši svou i tělo svěřili do ochrany Panny Marie. Církev svatá ji nazývá uzdravením nemocných, naší orodovnicí. Voláme k ní: Matko milosrdenství, živote, sladkosti i naděje naše! Před 20 lety také cholera navštívila naše město, ale blahoslavená Panna ji vyhnála co nevidět pryč. Na památku postavilo město pěkný žulový sloup s bělostnou mramorovou sochou Rodičky Boží, jak ji vidíte na náměstí před chrámem Panny Marie. Kdož ví, zdali nám nepomůže zase? Dnes je Panny Marie Sněžné a zítra počíná novena, devítidenní pobožnost, před svátkem Nanebevzetí. Proto odporučím vám, abyste zítra vykonali dobrou sv. zpověď a sv. přijímání, abych vás mohl všechny obětovati Matce Boží a prosit ji, aby milostivě na vás shlédla, vás opatrovala jako dítky svoje nejmilejší. Uděláte to? Ano, ano, zaznělo jako jedněmi ústy.

Don Bosco se chvíli odmlčel a pak začal mluvit zase, ale takovým zvláštním cizím tónem, jako by mluvil z vyššího vnuknutí. Když vy budete v milosti Boží a nedopustíte se těžkého hříchu, pak vám slibuji, že nebudete nikdo cholerou postižen. Ale kdyby někdo zůstal i nadále zatvrzelým nepřítelem Božím, anebo se opovážil těžce Boha urazit, pak už nemohu ručiti ani za něho, ani za vás. Tak mluvil don Bosco večer, 5. srpna 1854.

Pero nedovede vyličití dojmu jeho řeči. Řeknu to krátce: mravný a zbožný život u všech chovanců byl od toho dne takový, že nebylo lze přát si lepšího. Modlitba, přijímání sv. svátostí, práce, poslušnost, laskavost, bázeň Boží dostoupily vrchole dokonalosti. Večer před spaním chlapci obklopovali Bosca a žalovali mu své chyby, kterých se byli během dne dopustili. Trpělivý duchovní otec nezřídka přes hodinu stál, aby je všechny vyslechl, poučil, povzbudil a dodal důvěry a poslal je spat upokožené a klidné.

Nuže splnil se také slib Boscův? Splnil. Smrt zuřila kol kolem, cholera řádila běsně kol oratoria, ale práh domu nepřekročila; ti zde byli pod ochranou vyšší, nad nimi bděla starostlivá Matka Boží, zato, že jí sloužili. Ba stalo se ještě daleko více, div daleko větší, o němž ale až příště,

*

Č T E N Í P A T N Á C T E

Zatím se rychle po městě rozmáhala cholera. Obec dala postavití polní nemocnice, lazarety, aby tam byli donášeni, kdož doma neměli ošetření. Lazarety se postavily snadno, ale těžko bylo najítí lidí k obsluze. Městská rada nabízela vysoký plat, ale za ošetřovatele se nepřihlásil téměř nikdo, takový byl strach o vlastní život. A tu vnuknul Bůh velikou myšlenku našemu Boscovi. On sám již po více dní se věnoval obsluze nemocných a na vlastní oči viděl jejich nesmírnou bídu. Svolal tedy své chovance a měl k nim dojemnou řeč. Výmluvnými slovy budil v nich soucit a spolu touhu vykonati dobrý skutek. Spasitel slíbil odměnu za sklenici studené vody — ó jak odplatí hrdinné duši, která v těchto hrozných dnech se ujme ubohých umírajících! Vyprávěl, že vždycky, ve všech dobách, kdy zuřil mor, vyskytovali se křesťané, kteří pohrdli nebezpečím a nasadili život za svého spolubližního. — Sám již mnohé obsloužil, ale potřebuje, aby ještě někdo se k němu přidal, když bída jest tak veliká. Nepadla nadarmo tato slova. Chovanci Boscovi ukázali, že jsou hodnými syny velkého otce. Hned se jich nabídlo 14, aby byli zapsáni za ošetřovatele — a brzy jich přibýlo ještě 30. — Třeba zde ale uvážiti, že z hrůzy před cholerou i mnoho lékařů uteklo z města, třeba uvážiti, že mládí samo sebou je v podobných případech bojácné — a pak nelze nežasnouti nad šlechetnou obětavostí oněch chlapců! Don Bosco byl dojat až k slzám.

Dříve však než je pustil ven, dal jim potřebná navedení. Pozorovaly se obyčejně dva stupně v průběhu cholery: Nejprve výbuch nemoci a pak zase reakce proti ní. Tuto reakci bylo potřeba podporovati a to mírným třením a teplými obklady zvláště na ruce a na nohy. Dle toho dal Bosco vhodná naučení, aby sami dovedli nemocnému pomoci, a pak také přidal několik pokynů o zaopatřování sv. svátostmi, aby nikoho nenechali umřítí bez duchovní posily. Chlapci byli rozdělení tak, že někteří měli ošetřovat v lazaretech, jiní v soukromých domech, jedni měli vyhledávati nemocné dosud neznámé, a jiní měli čekati doma, aby byli pohotově, jak budou zavoláni. Když se to o nich rozneslo, oratorium bylo žádostmi zrovna zasypáno. Po mnoho dní mladí ošetřovatelé byli ustavičně na nohou a sotva jim zbýval čas pojísti sousto chleba. V noci bylo v domě jako na ulici. Jeden přicházel, druhý odcházel, ba nejednou se stalo, že kolik nocí nemohli vůbec ani oka zamhouřiti.

Z počátku každý než odešel z domu, bral s sebou do lahvičky trochu octa nebo kafr, aby se ho nemoc tak snadno nechytla, a když se vrátili domů, umývali se, ale brzo už na to nebylo času. Nechali všeho, starali se jen o onemocnělé a sebe svěřili do ochrany Prozřetelnosti Boží.

U nemocných začasté našli nesmírnou bídu. Scházela přikrývka, scházela košile, scházelo všechno. Hodná matka Boscova rozdávala, dokud bylo z čeho, až v celém domě zbylo jen to prádlo, co kdo měl na sobě. A tu zase přijde chlapec a vypravuje o nemocném, který se svíjí na holé slámě. Šlechetná žena hledá,

co by mu poslala. Nalezla ještě ubrus. Na, vezmi a dones mu její!

Byla to tenkrátě doba slávy pro naše oratorium! Celé město žaslo nad mladými hrdiny, časopisy přinášely o nich samou chválu. Ovšem nelze si mysliti, že jim to šlo všechno lehce jako hračkou, že nebylo z počátku jim zapotřebí nadlidské síly, aby přemohli hrůzu a hnus při pohledu na nemocné, které měli ošetřovati. Jeden z oněch prvních čtrnácti, když poprvé vešel do lazaretu a tu uviděl ty děsné křeče a smrtelný zápas, oči vpadlé a polovyhaslé, mrtvolný výraz obličeje, jak se svíjeli, jak těžce oddychovali — zbledl sám, v očích se mu zatmělo, zapotácel se a omdlel. Na štěstí byl u něho don Bosco, jenž ho zadržel, aby nepadl na zem, a vynesl ho ven na čerstvý vzduch. Kromě toho však — a zdálo by se to zrovna k neuvěření — v prvních dnech bylo se obrniti nejen proti hrůze před nemocí a před smrtí, nýbrž bylo nutno se připravit i na útoky pověrčivého lidu. Lazarety byly sice dobrým a nutným zařízením, ale přece přemnozí proti nim bouřili. Nemocní do nich nechtěli, báli se, že tam musí umřít, že prý tam lékaři otravují lidi dávajíce jim píti jakousi vodičku, aby tím dříve bylo po nich. Ti pak zase co obývali v sousedství lazaretu, dělali zle, že se jim otravuje vzduch, že proti právu jsou ohroženi nákazou. Od slov došlo ke skutkům. Luza nechtěla dovoliti, ani aby tam nějaký nemocný byl přenesen, ani aby tam kdo posluhoval. A tak bylo chovancům Boscovým zakusiti ke všemu ještě i ran, byli kamenováni a bití holemi, zvláště v noci, takže musila býti volána na pomoc obecní stráž. Než všechno toto nelidské zacházení nedovedlo utlumiti jejich hor-

živosti. Pokračovali v díle započatém, až umkl nepřátelský hněv, a zůstala pro ně jen všeobecná chvála a obdiv. Pamětihodným stal se hned jeden z prvních případů. Ráno 16. srpna, v den sv. Rocha, kdosi oznamoval, že na louce sedí člověk zachvácený cholerou a volá o pomoc. Bosco vzal s sebou jinocha Karla Tomátis a spěchají na označené místo. Našli tam skutečně onemocnělého dělníka. Před chvílí jedl meloun, když náhle přepadly ho strašné bolesti. Polovice melounu ležela vedle něho. Několik zvědavců stálo okolo, dívající se, jak se svíjí, ale pomoci neodvážil se mu nikdo. Bosco přistoupí, řekne několik slov, aby mu dodal mysli, a pak ho zvednou a pomáhají mu jíti. Ubožák učinil několik kroků, pak ale přišly na něho takové bolesti a takové křeče, že svalil se jako mrtvý na zem. Odnесли ho tedy do lazaretu, pomáhalo se, jak bylo možná, dalo se poslední pomazání, a v poledne už byl mrtvolou. — Jiný zcela mimořádný případ byl tento. Mezi chovanci Boscovými byl Domenico Savio, učiněný to anděl; budeme o něm slyšeti více. O svátku Narození Panny Marie přišel k majiteli domu blízko oratoria a ptá se: Není u vás cholera? — O ne, díky Bohu, u nás není. Ale malý tazatel najednou si řekne: A přece jest zde nemocný a je s ním zle. To jsi se asi zmýlil, měl jsi jíti podle všeho jímam, u nás nikdo nestůně. Hoch odejde, na ulici rozhlíží se kolem a pak zase zpátky. Přece je to zde! Prosím vás, dovolte mi, abych se podíval. Hospodář svolil, procházejí celým stavením, a skutečně na půdě pod střechou našli nemocnou ženu, která už zápasila se smrtí. Byla to nádenice, která v domě posluhovala a někdy zůstala na půdě přes noc. Dostala tam cholera, a umírala bez

pomoci, nikdo o ní nevěděl — až záhadným způsobem našel ji onen chlapec. Přišli také v nejvyšší čas. Byla zaopatřena a hned nato odevzdala duši svou Bohu.

Mohlo by se vyprávěti ještě mnoho jiných podivuhodných případů, jak Bůh osvědčoval obětavým chlapcům svou přízeň, ale místo všech stůj zde pouze toto: V době cholery zůstávalo v oratoři sto osob, všichni pod jednou střechou. Zůstávali v místech, kde cholera řádila přímo strašně, na všech stranách každá rodina měla koho oplakávati — a z nich, když se po čtyrech měsících, co cholera trvala, počítali, nescházel ani jediný! Neviditelná ruka chránila je. A zvláště úžasný byl pohled na ty, co obsluhovali nemocné: Byli tak zdraví a tak svěží, jako by byli tu dobu ztrávili někde venku na prázdninách a ne za cholery v lazaretech, čtyry měsíce v morovém ovzduší mezi umírajícími! Věřu krásný to doklad, že ruka Páně není ukrácena a že dobrotivý je Hospodin k těm, kteří milují Ho.

Když nemoc pominula, Bosco chtěl, aby jeho chovanci vzdali díky Pánu, který je tak laskavě chránil. Zvolen k tomu svátek Neposkvrněného Početí, 8. pros. Ráno chlapci vykonali sv. přijímání ke cti Panny Marie, své dobrotivé Matky a Ochránkyně. Večer měl Bosco promluvu, jak Rodička Boží opatruje své svěřence a jak dnes, když nebezpečí minulo, jsou povinni děkovati Jí za své zachránění. Vypisoval strašné utrpení v jiných krajinách a v jiných domech — a oni že byli uchráněni jako kdysi Israelité v Egyptě, když obětovali beránka velkonočního. A proto, děkujeme, děkujeme vřele Pánu Bohu a zároveň zasvěťme Mu dnes i budoucí dny

svého života! Dokončiv zapěl Tedeum a ostatní pokračovali se srdcem překypujícím nadšením. Vždyť cítili, že Rodička Boží se o ně stará, že je má ráda, a tahle myšlenka je blažila nade všechny rozkoše světa.

*

Č T E N Í Š E S T N Á C T E

V odměnu za velké zásluhy v čas cholery dal Pán Bůh Boscovi chovance, který svatým životem stal se skvělou hvězdou v dějinách oratoria. Pouze 4 léta pobyl u Bosca, ale památka na něho trvá dosud. Nazýval se Doménico Savio. Rodiče ho svěřili Boscovi, aby u něho chodil do školy. V povaze dvanáctiletého chlapce bylo cosi tak milého a tak moudrého, že mu nikdo ničeho nedovedl odříci. Byl to pravý anděl míru. Laskavý a rozvážný urovnával spory mezi soudruhy. Jednou dva školáci se mezi sebou znepřátelili na smrt. Poprali se a na konec se vyzvali na souboj, že se budou kamenovati. Dominik jim to rozmlouvá, prosí je, aby se nehněvali, ale škoda každého slova. Zlost a msta odjakživa špatně slyší. Zuřivci ho odbyli, ať jim dá pokoj, oni si provedou svou. Odešli na louku, každý si nasbíral náruč kamení a že budou po sobě

házet, až jeden se skácí s rozbitou hlavou. V patách za nimi přiběhne Dominik, postaví se mezi ně a volá, aby tedy začali, ale nejprv že musí zabít jeho. No tebe já přece kamenovat nebudu, řekne jeden, odhodí kameny a jde domů. Za několik dní šli oba soubojníci ku sv. zpovědi, podali si ruce a byli zase dobrými přáteli. Doménico je smířil.

Zvláštní byla u tohoto chlapce jeho zbožnost. On jako by znal Pána Boha více než ostatní a nemohl Ho spustiti s mysli. A Bůh nebyl mu lhostejný. Bývají někdy děti dobré, že jeví velkou příchýlnost k rodičům. Tento chlapec jeví velkou příchýlnost a velkou zálibu a velkou lásku k Pánu Bohu. Sednouti si k menším dětem, učit je katechismu, vypravovati jim dějepravu, bylo jeho zábavou. Velmi rád čítal životy svatých a to zvláště misionářů. Říkával, že by jim rád pomáhal, a nemoha jinak, aspoň se za ně modlíval.

Když šel ke zpovědi, nešel sám, nýbrž vždy přivedl s sebou sedm, deset jiných, obyčejně takových, kteří o svátosti zrovna nedbali. Byl to malý apoštol a velký pomocník Boscův. Děti sobě rozumí lépe než staršímu člověku, a když je mezi nimi aspoň jedno hodné, horlivé, — ó pak je to pravé požehnání pro ostatní!

Není také divu, že Pán Bůh odměňoval tuto svatou duši neobyčejnými milostmi. Vícekráte, když se modlil po sv. přijímání nebo před Velebnou Svátostí, ocitával se u vytržení mysli a trval v něm celé hodiny. Pamatuji se, vypravuje kněz Bonetti, jeden z prvních žáků Boscových, jak jednou ráno Doménico nepřišel k snídani, ani do školy, ba ani k obědu. Nikdo nevěděl, kde je. Byly už dvě hodiny odpoledne, když jeden z nás se o tom zmínil donu Boscovi. Bosco měl hned tušení,

kde asi jej hledati. Šel do kostela na chor, a skutečně našel ho tam. Chlapec stál u mřížky, loktem opíral se o pult s notami, vypadal jako mramorová socha. Co se mu stalo? Oči jeho zadívaly se u vroucí touze na svatostánek, kde je přítomen náš Spasitel — a co dále viděl a cítil, nemohu já hříšný a nehodný člověk říci. Tvář jeho byla ozářená andělskou radostí, která hlásala, že duše jeho vidí více, než vidáme my. V tom vidění blaženém zapomněl na celý svět, hodina mījela za hodinou, a on byl tu již šest hodin a nevěděl o tom. Don Bosco šeptem ho zavolá, ale Doménico neslyší, vezme ho za ruku a on teprv nyní přijde k sobě. Ptá se: Ah už je po mši svaté? Podívej se, řekl Bosco a ukazoval na hodinkách, že již jsou dvě. Chlapec se zarazil, prosil, aby se don Bosco na něho nehněval, a chtěl běžeti do školy. Nikoliv, půjdeš teď k obědu, a kdyby se tě někdo ptal, proč tak pozdě, řekni jen, že jsem ti něco uložil.

Jindy zase vstoupil Doménico do Boscova pokoje řka: Račte, prosím, rychle se mnou, máme něco na práci. Kam pak chceš? Račte jen se mnou, je velmi na spěch. Don Bosco znaje už mimořádné dary, jimiž chlapec býval od Boha vyznamenáván, vzal klobouk a šel. Rychle projdou řadu ulic. Hoch nemluví ani slova, zabočí do ulice zvané sirotčí, vejde do jednoho domu — stoupá mlčky do třetího poschodí a zazvoní. Don Bosco jde za ním. Vyhlédne jakási žena, uvidí Bosca a hned otevře dvěře: Rychle, rychle jen dále, dokud není pozdě! Můj muž vystoupil z církve, teď umírá a chce se zpovídati! Don Bosco je hned pohotově, vejde a pomůže ubohému dáti svědomí do pořádku. Po rozhřešení nemocný skonal. Don Bosco vrátil se domů jsa šťasten,

že Bůh mu popřál zachrániti jednu duši. Za několik dní zavolal si Doménica a chtěl od něho zvědět, jak poznal, že v onom domě umírá člověk. Doménico se zarazil a pln rozpaků se na něho podíval. Bosco si vzpomněl na slova sv. Písma: Tajemství královo dle je skryti, a neptal se více. Velkou lásku choval tento malý světec i k Panně Marii. Sám si vymyslel způsob každodenního uctívání Rodičky Boží a smluvil se o tom s několika soudruhy. Svátky Mariánské a zvláště měsíc máj světil takovou zbožnou horlivostí, že pohled na něho dojímал všechny.

Než takováto duše, okrášlená tolikerými ctnostmi a obdařená tolikerými nebeskými dary, zasloužila si žíti spíše v nebi, než na zemi, a Pán Bůh si ji vzal k sobě. Chlapec byl vůbec velmi slabý a začátkem roku 1857 začal očividně scházeti. Jako červ hlodala zhoubná nemoc na kořenu jeho zdraví. Don Bosco činil všechno možné, aby chlapec se zotavil, ale marně. Konečně lékaři radili, aby rodiče si ho vzali domů, že venkovský vzduch snad ho vzkřísí.

Vzkázali o tom otci a on stanovil, že prvního března syna odstěhuje. Doménica ta zpráva zarmoutila. Já bych si tolik přál umřít tady mezi vámi, pravil k Boscovi. Ale bláhový, vždyť se zase vrátíš. Ba nevrátím. Odejdu odtud a zpátky už nepřijdu. — Zdálo se, že mu Pán Bůh zjeví hodinu a den, kdy umře. — Když se dostal domů, hned zase k němu vzali lékaře. Ten usoudil, že chlapec má zápal, a dal mu několik pijavic. Skutečně nebezpečí polevilo, alespoň tak lékař tvrdil, a rodičům se to také zdálo. Ale nemocný prosil, aby ho dali zaopatřiti. Přijal Velebnou Svátost s tváří Serafína. Chvillemi bylo ho slyšeti, jak říká nějaké modlitby,

rozmlouval to se svým Bohem, takže se zdálo, že Ho vidí tváří v tvář. Po zaopatření lékař mu přiložil znova pijavky. Působily mu bolest, ale nebránil se, vzpomínal na Pána Ježíše, kterého před smrtí také hrozně mučili, a obětoval mu své utrpení.

K večeru lékař už zjistil, že nebezpečí je zažehnáno a brzo že bude zdrav. Skutečně, kdo ho viděl v posteli s tváří veselou, se zrakem jasným a živým, řekl by, že si právě lehl, aby si trochu odpočinul. Začal také trochu dřímati a asi na půl hodiny usnul. Pak se probudil a oko jeho hledalo rodiče: Tatínku, jste tady? Jsem, přeješ si něčeho? Vemte mé modlitební knížky a říkejte modlitby za umírající, já umírám. Matka to slyšela a dala se do takového pláče, že musila vyjít ven. Také otci pukalo srdce, slzy dusily hlas, ale chtěje chlapci vyhověti přemáhal se, seč mohl, a předříkával modlitby. Malý nemocný opakoval slovo za slovem a při jednotlivých odstavcích si přidával: Milosrdný Pane Ježíši, smiluj se nade mnou! Tak se dostali až k těmto slovům: Až duše má ukáže se před Tebou a poprvé uvidí věčnou jasnost Velebnosti Tvé, neodháněj jí od sebe, ale račiž ji milostivě přijati v laskavou náruč, abych na věky zpíval Tobě chválu. Ach ano, řekl si polohlasem umírající, toho právě tolik si přeji. Ano, ano, milý tatínku, na věky zpívat chválu Boží! Pak na chvíli se odmlčel; za několik okamžiků otevřel oči a jasným, jásavým hlasem volal: S Pánem Bohem, tatínku a maminko, s Pánem Bohem! Ó co to — krásného vidím! Ruce složil na prsou v podobě kříže a s blaženým úsměvem vydechl svou duši. Byl večer, 9. března, 1857.

*

Don Bosco byl volán k ministrovi Ratazzimu. Ministr vyptával se Bosca na jeho ústav, a ač smýšlením liberál, projevoval o všechno živý zájem. Nejvíce byl zvědav, jak dovede Bosco proměnití oškubané trhany, sebrané z velkoměstských ulic, v hodné mladíky. Bosco vykládal svůj způsob výchovy, že snaží se vésti je po dobrém, že jich nenechává o samotě, že co může, jest pořád u nich, aby je vlídně upozornil, když by toho potřebovali. Hlavní věci u nás však jest bázeň Boží, mše svatá a přijímání svátostí.

Za nedlouho měl pan ministr přesvědčiti se na vlastní oči, co Bosco těmito prostředky dovede.

V Turině je velká polepšovna pro 300 vězňů a jmenuje se Generala. Pochmurná tato budova vězní mladé provinilce. Jsou to většinou synové nedbalých rodičů, kteří jim nedali vychování. Mnozí pocházejí z podezřelých rodin, mají otce, ba i matku v žaláři, jiní zase předčasně osiřeli a jsouce ponecháni sami sobě, dali se na dráhu nepravostí.

Don Bosco po několik let sem docházel, aby trestance vyučoval náboženství. Jsa jat srdečnou soustrastí s ubožáky, kteří zhanobili své mládí, vybízel je k polepšení, zpovídal je a začasťe podržel se i delší čas mezi nimi jednaje s každým tak vlídně, jako to měl ve zvyku u svých ve Valdocco.

Trestanci měli také lidské srdce a hleděli se Boscovi odvděčiti dobrým chováním, jak jen toho byli schopni. A tak jednou dokázali věc přímo zázračnou. Povím

to podle vypravování hraběte Karla Conestabile. — Piše: Don Bosco vedl duchovní zprávu v polepšovně. Konal jednou s trestanci duchovní cvičení a dojal všechny tak, že svatosvatě slibovali, že povedou lepší život. I svatý kněz byl dojat a rozhodl se, že jim zato vymůže nějaké ulehčení. Odebral se tedy k řediteli ústavu a ptal se, smí-li o něco prositi? Ale s radostí vám všechno uděláme, sliboval pan ředitel. Nuže dovolte, abych mohl s vašimi trestanci jíti na výlet do Stupinigi — jest to osada asi dvě hodiny za Turinem.

Ředitel vyskočil: To snad ráčíte žertovati! Nikoliv, myslím tak doopravdy. Půjdeme pěšky a udělá jim to dobře pro tělo i pro d š. — Nastalo dlouhé vyjednávání. Ředitel se odvolával, že domácí řád toho nedovoluje, a že od stvoření světa není slýcháno, aby vězňové si šli na výlet, že se mu všechno rozuteče a tak dál. Konečně aby se Bosca zbavil, slíbil, že o tom promluví s ministrem spravedlnosti. Byl ním tenkrát — píše náš pramen — Urban Ratazzi, který duchem vynikal nad své okolí. Ratazzi se zamyslel, když slyšel o Boscově úmyslu, a dal si ho zavolati k sobě. Bosco se představil s oním prostým a otevřeným výrazem v tváři, který mu jest vlastní, a který si zachovává vždy, i před nejvyššími pány. Ministr přijal ho plný zdvořilosti. Chci, důstojnosti, dáti souhlas k vaší žádosti. Můžete s nimi jíti na výlet, bude jim to jistě ku prospěchu. Dám také potřebné rozkazy. Z povzdálí pojedou za vámi četníci, aby pomohli udržeti pořádek a aby zakročili, když by někdo nechtěl vrátiti se do žaláře.

Ministr myslil, že tím věc již je odbyta. Ale don Bosco slyše o četnících usmál se a odpověděl: Exce-

lence, já půjdu s nimi jen tenkrát, když mi dáte čestné slovo, že za námi nepošlete nikoho. Chci jít docela sám, celou věc беру na své zodpovídání a uvězněte si pak mě samého, když se něco stane. Ministr: Ale vždyť nepřivedete s sebou ani jednoho zpačky! — Jen se račte spolehnouti, odtušil prostě don Bosco, a na jeho chování bylo viděti, že to myslí doopravdy. Ratazzi byl sám zvědav; tento zvláštní kněz se mu líbil. — Nuže, jděte si!

Několik dní nato mělo město Turín prazvláštní divadlo: Celé procesí mladých trestanců v čele s donem Boscem táhlo z města ven k vesnici Stupinigi. Byli to chráněnci Boscovi, kteří vyšedše ze žaláře jásali, že mají dnes den slunce, den svobody. Chování jejich bylo bezúhonné. Žádná hádka neporušila míru a pokoje toho dne, a ředitel nepotřeboval ani jednou zahroziti, aby byl pořádek. Večer vrátili se zase všichni do svého smutného příbytku, více jsouce odevzdáni ve svůj osud a povolnější, než bývali před tím.

Ministr čekal netrpělivě, jak ta výprava asi dopadne. Cítil sice velkou důvěru k Boscovi, ale přece nemohl se úplně uklidniti. Dn Bosco po návratu hned se dostavil do úřadovny podat zprávu, že všechno šlo dobře.

Ministr byl plný úžasu: Já vám děkuji, důstojnosti, a budu vám velkým dlužníkem. Ale teď mi, prosím vás, řekněte, jak jste toho dokázal, jakým kouzlem jste tu dravou zvěř ochočil? My bychom toho nedovedli.

Excelence, odpověděl Bosco, to dělají naše svátosti. Moc, kterou my máme, jest mravní síla. Naše slovo jest slovo Boží a to mluví k srdci.

Až jsem jde vypravování hraběte Conestabile. Můžeme ještě dodat, jak Bosco si trestance připravil, aby byli hodní.

Večer před oním památným dnem šel mezi ně a zvěstoval jim: Hoši, nesu vám radostnou novinu! Po nějaký čas jste se dobře chovali a zvláště jste se mi líbili při duchovních cvičeních. Proto jsem vám u pana ministra vymohl dovolení, abychom zítra směli jít na výlet do Stupinigi.

Při té zprávě ubozí vězňové spustili nevyličitelný povyk, křik úžasu a radosti. Když se trochu usadili, Bosco pokračoval: Vidíte sami, jaká to je milost; ještě nikdy nikomu nebylo povoleno, co teď vám. — O, ať žije pan ministr, ať žije don Bosco! Ano, ať žije pan ministr, ale poslyšte, milí hoši, teď to nejhlavnější. Já jsem se zaručil svým slovem, že vy všichni, od prvního až do posledního budete se slušně chovati, že nebude potřeba ani hlídačů, ani četníků, zavázal jsem se za vás, že vy všichni, jak tu jste, vrátíte se zase zpátky. Mohu se na vás spolehnouti? Nemusím se báti, že se budete špatně chovati? Nemusím se báti, že někdo uteče? — O ne, o ne, my zcela jistě budeme hodní, tak křičelo všechno jedním hlasem. Tisíc kulí, kdyby někomu napadlo utéci, já poběhnu za ním a roztrhnu ho jako kuře, volal jeden z těch starších, — a já mu rozbiju kamenem hlavu, sliboval jiný, ale Bosco už jim nedal dále mluviti řka, taková řeč že se nepatří. Já vám důvěřuji, že mě máte rádi a že mě nepřivedete do nesnází. Zítra budeme na očích celému městu, a kdyby se něco stalo, odneseme to všichni, a já to odnesu první, že jsem nerozumně jednal, když jsem se na vás spoléhal a když jsem vám chtěl ulehčiti.

Vás by považovali všichni za lidi, kterým nelze nic věřit. A pak, co by komu pomohlo, utéci? Za několik hodin ho chytanou zase a bude vsazen do daleko horšího žaláře než teď. Ale tohle jsou všechno jen lidské řeči. Vy však jste konali duchovní cvičení a slíbili jste Pánu Bohu, že Ho nechcete více urážet. On se na vás dívá dolů s nebe a jeho ruka je vztažena, aby vám žehnala v budoucím životě, když mu zůstanete věrni. Dokažte tedy zítra, že vaše předsevzetí jsou upřímná! Všichni v pořádku, žádná neposlušnost, žádná hádka, žádná rvačka! Slibujete to? Ano, ano slibujeme. A jeden z nich vystoupil a dodal: Vy půjdete, důstojný pane, před námi jako jenerál, a já vám slibuji, že žádný jenerál neměl nikdy poslušnějšího vojska, než budete mít vy!

Don Bosco byl už bez starosti, oznámil tedy hodinu, kdy vyjdou, pořádek, místo, kde se zastaví, — a louče se s nimi pravil: Na shledanou zítra! Ubozí ti trestanci radostí div nepřišli o rozum. K hlídačům byli toho večera tak poslušní a tak mírní jako nikdy před tím. Takové divy dokázal don Bosco, muž, který Matičkou Boží byl poslán k záchraně opuštěné mládeže.

*

Č T E N Í O S M N Á C T Ě

Léta 1854 a 1855 byla pro Bosca zase dobou zkoušky. Panovala neúroda a hlad. Ke všemu vypukla válka s Rakouskem a Ruskem, všude pocífoval se nedostatek, a nejvíce cítil se u Bosca. Jeho veliký ústav živil přes sto lidí a příjmy byly jen dary dobrodinců. Všeobecná bída dolehla tedy těžce na Bosca. Dopouštěl ji Pán Bůh snad také proto, aby tím spíše vynikla Prozřetelnost. Skutečně právě v této době jevila se přízeň Boží k Boscovi způsobem přímo záračným. Tak jednou byl upomínán, aby vyrovnal veliký obnos u pekaře. Doma neměl ani haléře. Vydá se na cestu po městě, hledat nějakého dobrodince. Pán Bůh mu ho poslal do cesty. Byl to šlechtitný a zbožný hrabě Agliano (Aljáio). Potkali se s Boscem a hrabě praví: moje choť těžce stúně, prosím vás, modlete se za ni a ať se za ni modlí také vaše mládež — a podal mu almužnu, která se vyrovnala právě polovici dluhu u pekaře. Don Bosco děkuje a vybízí k důvěře v Boha. Týž den při večerních modlitbách nařídil chovancům, aby ještě přidali Otče náš a Zdrávas za osobu těžce nemocnou, a aby to činili každý večer, dokud jim dále neurčí.

Třetího dne přijde hrabě Agliani celý rozradostněn k Boscovi a vypravuje, jak k úžasu všech lékařů hraběnka vyvázla z nebezpečí a že již je skoro úplně zdráva. Na poděkování dává Boscovi almužnu, právě tak velkou, jako byla první, tak že Bosco během tří dnů měl dluh za chléb úplně vyrovnaný.

Velkým příznivcem Boscovým byl také markýz Fassati. Tento pán pocházel ze vznešené italské rodiny; jeho choť byla dvorní dámou a důvěrnou přítelkyní tehdejší královny Marie Adely. Markýz sám vyznamenal se udatností v bojích 1848 a 1849 a byl jmenován velitelem královské stráže. Tento slavný muž, když se dověděl o ústavu Boscově, stal se jeho velkým dobrodincem a mocnou podporou. Docházel sem tak často, jako by měl na výchování své vlastní děti a docela se i nabídl, že bude hochy učit katechismu. Don Bosco, toť se rozumí, nabídku s největšími díky přijal a vznešený pán po více let každý svátek a každou neděli vyučoval chudé řemeslnické učně náboženství. Byl tak obětavý, že odkládal doma večeři, jen aby přišel v čas. Podivuhodná byla jeho horlivost a celý způsob, jak učil. Z vojny byl zvyklý pořádku a proto také hochy si držel pěkně po vojensku. Seděti musili rovně v řadách, aby je měl všechny na očích. Zkoušel hned toho v předu, hned zase jiného až v zadu, aby všichni dávali pozor.

Na arch papíru si znamenal, jak kdo umí a jak se kdo chová, a občas přinášel jim odměny. Chlapcům snad se právě tato vojenská kázeň líbila, měli ho rádi, a když on učil, nescházel nikdo. Vzorný, šlechetný tento muž říkával, že žádná zábava, žádný večírek, žádná schůzka tak ho nepotěší, jako půlhodinka náboženství u dona Bosca. Při tom ruka jeho podporovala štědře a v každý čas mládež Boscovu. Tak na příklad stalo se to o masopustě 1855. Ráno více než sto chovanců konalo pobožnost za zemřelé. Panovala tenkrát velká zima, že celí promrzlí přišli z kostela. Ale to krásné překvapení! Při snídani dostal každý housku a salám!

Daroval jim to dobrý pan markýz, aby je odměnil za jejich pobožnost. K obědu pak zaopatřil celé stohy sladkých koblihů a před každého dal postavití sklenici vína ze svých vlastních vinic. Za pět minut jazyky tak se rozvázaly a nastal takový lomoz, že nebylo slyšeti než ustavičné: Evviva! Ať žije pan markýz! A jestli chudí sirotci Boscovi byli ten den velespokojeni, ještě větší radostí oplývalo šlechetné srdce markýzovo. Hluboké přesvědčení náboženské řídilo jeho skutky a ta víra dnes ho těšila, že rozveselil zástup opuštěných dětí a ty děti že budou za něho se modliti, aby nebes Pán prokázal zase jemu milosrdenství a v nebesích dal mu odplatu nehynoucí. A věru že dočkal se odměny za svou dobrotu. Měl sice na světě mnoho soužení, ale Bůh obdařil ho velkou statečností, že vždycky zachoval si duševní sílu, trpělivost, důvěru v Boha a odevzdanost do jeho svaté vůle. A tak soužení ta ho očistila a připravila pro nebe. Když se přiblížil konec života, umíral smrtí krásnou, smrtí šťastnou, která mu byla branou k životu věčnému.

*

Č T E N Í D E V A T E N Á C T Ě

Pramenem dosavadního vypravování jest kniha: Cinque lustri, první čtvrtstoletí salesiánských ústavů. Napsal ji očitý svědek a Boscův odchovanec, salesiánský kněz Bonetti. Ku konci knihy se také vypravuje, jakou mívali májovou pobožnost — Bosco se snažil všemožně vštípit mládeži hlubokou úctu k Rodičce Boží, aby ji něžně milovali jako Matku svou nejdobrotivější, aby ji vzývali jako přemocnou Královnu nebes. Po celý měsíc máj se zpívaly u oltáře mariánské písně, četlo se z knížky, kterou složil Bosco, a pobožnost končila podobně jako u nás požehnáním. — To bylo večer. Ráno se každý den zpovídalo a zástupy mládeže přistupovaly ku stolu Páně. Během dne, když přišli ze školy, nebo z práce a měli volno, navštěvovali kostel, aby se pomodlili u oltáře Panny Marie, nebo přečetli stránku ze zbožné knížky. Po obědě a po večeři, kdy je společná zábava, tvořily se kroužky zpěváků a tam z toho kouta na dvoře, tam zase z pod stromů v zahradě rozhlaholila se mariánská píseň. A ani s tím nebyli ještě spokojeni. I ve svých ložnicích musili mít malé oltářičky, sami si na ně kupovali svíčky a před spaním ještě zde pozdravili Královnu máje. — Moudrý vychovatel Bosco je naváděl, aby i svým chováním působili Panně Marii v měsíci máji radost: „Jeden a třicet dní, říkal, to je růženec o jednom a třiceti zrnkách. Hleďte, ať každý den si zasloužíte plnou a čistou jedničku z mravného chování, abyste mohli na konci pobožnosti přinést Panně Marii 31 jedniček!“

Tak mluvil Bosco a jeho svěřenci poslouchali. Nikdy nebyla u nás, píše Bonetti, taková zbožnost, taková píle, taková svornost jako v měsíci máji. Matka Boží je zato odiněňovala svou ochranou. Pěkný případ se stal v měsíci květnu 1861. Měl jsem tenkrát dozor, vypravuje Bonetti, nad skupinou 60 učňů, kteří spali v dlouhé ložnici ve druhém poschodí. Dosud se pamatuji, jak večer, než jsme ulehli, mnou zachvěla předtucha, že dnes stane se něco zlého, a já vyběhl chlapce, aby se modlili třikrát Zdrávas za ochranu v neštěstí. Pak jsme ulehli. Po půlnoci se rozpoutala děsná bouře. Blesk za bleskem šlehal po černé obloze a hrom rachotil příšerně. Mohla býti asi jedna hodina, když celý sál jest zaplaven modrým, oslňujícím plamenem, pak zase hustá tma a strašlivá rána, že dům se chvěl až v základech, a již se sypou cihly, kameny, omítka, a do toho nářek, křik, bědování. Do ložnice, kde spalo 60 chlapců, komínem sjel blesk, pobořil střechu a strop a rozmetaným zdivem zasypal postele. Ten zmatek se nedá vypsati. Hotový konec světa. Já vyskočím, rozžehnu světlo, ale co si počnu dál? Vždyť ložnice jest v troskách a jeden hoch leží bez pohnutí jako zabitý! Pošlu pro dona Bosca. Chlapec, který ho šel zavolat, křičel: My jsme skoro všichni mrtví!

Bosco spal v prvním poschodí, zrovna pod námi. Působením elektrického výboje železná postel Boscova se zvedla do výše, obklopena plameny, takže Bosco ten okamžik vypadal jako prorok Eliáš na ohnivém voze. Jakmile blesk zmizel, postel spadla. Jedna noha narazila při tom na klekátko. Bosco byl vyhozen na zem a také na něho se sypaly cihly. Nemyslí, než že se probořil do přízemí. Když se mu podařilo povstati,

šel hledaje rukama kol sebe, kde vlastně jest, až zavádl o provazec, který vedl k zvonku. Zazvonil, co měl síly. Přiběhli dva jinoši, Reano a Rossi. Bosco přemahá rozčilení a ptá se jich: Prosím vás, podívejte se, co to sem spadlo? Po zemi ležely okouřené cihly, patrně z rozbořeného komínu. Tu prudké zaklepání, dvěře se rozlétnou a na prahu stojí učeň Jakub Ballario, vyděšený, ssinalý jako mrtvola. Pro Boha nebeského, pojdte k nám! Uhodilo, spadl strop, polovice hochů: jest zabita! Můj Bože, vykřikl Bosco, a byl to výkřik, že při něm u srdce zamrazilo, — ale jako kdysi Job hned dodal: Pane, Ty to dopouštíš, buď vůle tvá! Reane, skoč se tam podívat! Rean běží, a jak vkročí do ložnice, ovane ho dusivý, sirný zápach, pláč a bědování. Ložnice byla dlouhá, postele stály dvěma řadama. Strop se sřítíl téměř celý. Největší spoušť byla u zadní stěny. Tam postele byly zpřevráceny, jedni jsou zakrváceni, jedni opálení, blesk uhodil přímo do nich, nebo vedle nich. Obuvnický učeň Jan Vairolati nebyl ku vzkříšení. Dva jeho sousedi lili na něho vodu, už celou konev, měl to v posteli jako v rybníku, ale pořád bez sebe. A takových omráčených byla celá řada. Jiní zase vyváděli, jako by se pomátli na rozumu.

Teď sem vešel dcen Bosco. Kdo mohl, přiskočil k němu a všichni se třásli jak osykový list. Bosco jich ani nepoznával. Jde k těm, kteří se zdáli mrtví. Brzy vidí, že to není tak zlé — všichni jsou na živu. Chvála budiž Pánu Bohu všemohoucímu, zvolá pln vděčné radosti, dá si přinést ocet a vodu a omývá je. Přišel také k onomu omráčenému učni, kterého nemohli vzkřísiti. Bosco na něho zavolal: Jene, vstávej! A to pomohlo. Omráčený otevřel oči a polohlasem

řekl: O, don Bosco! Vstal a za chvíli již chodil jako ostatní. Největší starost byla s jedním, kterého opálil blesk. Jmenoval se Perroncini. Nikdo nechtěl na něho ani sáhnouti ze strachu, že jest mrtvý. Jeho lože bylo plné omítky a kamení. Bosco mu posvítil do obličeje a viděl, že má pod okem zabodnutou ostrou třísku. Chce ji vytáhnouti, ale v tom domněle mrtvý dá Boscovi pěstí ránu: Neplecho, necháš mne spát! Všichni vybuchli smíchem a nejvíce Bosco. Mohli se již smáti, vždyť mrtvý nebyl ani jeden.

Na věži byly právě hodiny s půlnoci. Na spánek nebylo ani pomyšlení. Odebrali se do kostela. Kněz don Rua sloužil mši sv. a všech 60 učňů šlo k stolu Páně na poděkování za své zachránění. Dnes smrt stála uprostřed nich, a nevzala si žádného! Matka Boží nedovolila. Vždyť byl měsíc máj a oni tak horlivě konali májovou pobožnost. Maria Panna je za to opatrovala.

*

Č T E N Í D V A C Á T É

Dosavad jsme mluvili jen o prvních letech činnosti Boskovy. Viděli jsme začátky jeho díla, začátky skromné a chudičké, pravé to zrno hořčičné. Ale nad setbou se

vznášelo požehnání Boží a ona vzrostla v obrovský strom. Větve tohoto stromu při smrti Boscově byly: Řeholní družina kněží Salesiánů — ženská řehole Dcer Panny Marie — liga 80 tisíc podporovatelů a spolupracovníků — 300 tisíc jinochů, kterým dal Bosco vychování — 250 oratoři, sirotčinců a škol — posléze pak missie v Jižní Americe, v Patagonii, kde bylo pokřtěno 20 tisíc divochů. — Zde se vidí, jaké zázraky dovede důvěra v Boha, k jakým činům dopomáhá uctívání Rodičky Boží!

Don Bosco stal se zakladatelem řeholního sdružení Salesiánů. Když totiž se rozšířila pověst o jeho oratoriu, byl žádán s mnoha stran, aby i jinde zavedl podobné ústavy pro mládež. Jenže kde nabratí kněží, kteří by si vedli jako on? — A to tím spíše, když po roce 1848 začínal velký nedostatek kněžstva a semináře byly skoro prázdné! Pojal tedy Bosco odvážný a ne-
snadný plán. Mezi svými chovanci nadané hochy dal studovati, aby mohli býti profesory, a s nimi pak zavedl domácí střední školy. Od té doby Boscovi chlapci dělili se na dvě třídy: na učně a na studenty. Ze studentů po mnoha létech a po mnoha zklamáních měl Bosco asi 15 mladých kněží a seminaristů, které si sám vychoval a kteří se chtěli státí jeho pomocníky. Dal jim tedy určitá řeholní pravidla a papež Pius IX. r. 1874 řeholi tu schválil pode jménem řeholní družiny Salesiánů, protože don Bosco chtěl následovati příkladu apoštola křesťanské lásky, francouzského biskupa z dob 30leté války, sv. Františka Saleského. Salesiánská družina jsouc podporována očividnou přízní Panny Marie začala se k neuvěření rychle šířiti, takže v málo letech dostala se z Italie do Francie, do Španěl, do

Anglie a do Belgie. Ba až z Indie a z Japonska došly Bosca žádosti o jeho kněze. Tři sta takových žádostí musil odložit, poněvadž nebylo dosti sil. Pro výchovu dívek založil ženský řád pode jménem Dcer Panny Marie, Pomocnice křesťanů. Pamětihodné jest i to, že skoro všechny velké úspěchy, skoro každé nové rozšíření Boscova díla stalo se v den Neposkvrněného Početí, o svátku, který před mnoha léty dal dílu první začátek.

Až do nejdálnějších končin Jižní Ameriky byli voláni kněží Boscovi. Přijel se do Valdoca podívat konsul republiky argentinské a byl tak nadšen, že prosil Bosca, aby něco podobného zařídil v Americe. Don Bosco návrh přijal, ale současně s ním mu přišla ještě jiná myšlenka: V Jižní Americe jest dosud tolik pohanů, — což aby jeho kněží byli také misionáři? Za působiště jim určil nejjižnější cíp Ameriky, Patagonii. Kraj nehostinný a nevlídný, neschůdný a mrazivý, obydlený surovými lidojedy. Po tři sta let dály se pokusy vztýčiti tam kříž, ale marně. Divoši misionáře zabili a snědli. Byl to tedy odvážný plán, který uzrál v ústavech salesiánských! Papež Pius IX. jej schválil a Bosco dal se hned do díla. Vybral několik mladých kněží a pod vedením potomního biskupa Jana Cagliera (Kaljéra) 11. listopadu 1877 poslal je do Jižní Ameriky. Loučení s novými misionáři bylo v kostele. Po nešporách vstoupil na kazatelnu don Bosco, aby promluvil k nim několik slov. Jděte, pravil, drazí synové, a dovolte, abych po požehnání náměstka Kristova, jež jste právě dostali, i já vložil na vás slabé ruce své. Jako katolíci nezapomeňte nikdy na Otce veškeré Církve, na papeže. Jako Salesiánům, svým duchovním synům,

kladu vám vřele na srdce, abyste zachovali v dobré paměti své spolubratry, které nyní opouštíte, s nimiž se nyní loučíte. Jste údy jednoho těla, jedné rodiny. Nezapomeňte na nás, my budeme vás neustále provázeti svými modlitbami. — k budeme vždycky pospolu v srdci i v myšlenkách. Při těchto slovech nebylo už Bosca ani slyšeti, byl dojat v hloubi duše a v slzách se rozplýval. — Oltář v kostele planul září tisícerych světél, dávalo se požehnání Nejsvětější Svátostí, a pak missionáři zapěli: Půjď, ó Duše přesvatý! Do jejich zpěvu vpadlo s nadšením celé ohromné shromáždění křesťanského lidu. Každému se zdálo, že vidí sestupovati ohnivé jazyky na nové apoštoly. Veliký sbor dětí zpíval stříbrnými hlasy slova žalmu: Sit nomen domini benedictum, budiž jméno Páně pochváleno, missionáři přistoupili k Boscovi, aby dostali políbení pokoje od něho a od svých spolubratrů. Opakovala se ona něžná událost popisovaná ve Skutcích apoštolských: Veliký pláč nastal mezi zřítomnými a padající kol šíje Pavlovy líbali ho. Davše s Bohem missionáři odcházeli. Stěží prodrali se nesmírným zástupem k chrámovým dveřím, usedli do připravených vozů a odtud na nádraží, na dalekou apoštolskou cestu až do Jižní Ameriky, mezi lidojedy! — Odcházeli plni svatého nadšení. Don Bosco načrtl jim plán, postaral se o různé případy, zaopatřil je proti všelijakým nesnázím a roznítil v nich oheň svaté touhy šířit slávu Ježíše Krista a třeba i smrt za ni podstoupiti!

Přes měsíc trvala plavba po moři, než se dostali do Ria Janeira v Brasilii. Šli se představit zdejšímu arcibiskupovi. Byl to hodnostář vysoké postavy, velmi majestátního vzezření, tváře vznešené a otevřené. Naše

missionáře zahrnul všemožnou laskavostí. Celé tři hod. zdržel je u sebe. Stýskal si jim do obtíží svého úřadu. Hlavní město nepůsobilo mu radostí a ostatní diecése ještě méně. Pro 200 far neměl žádných kněží a téměř dva miliony lidí byly tu bez duchovenstva. Aby se, kdo oddal povolání kněžskému, toť byl případ nad míru vzácný. Ve svém velkém semináři měl arcibiskup pouze pět chovanců, kteří mohli teprve až za rok býti vysvěceni. Dobrý biskup byl celý sklíčen, když líčil tyto svízele. — Téměř vlasy sobě trhal — psal o tom Boscovi jeden z oněch missionářů — oči obracel k nebi, a když se podíval na nás, měl je plné slz. — Zkáza mravů podřala kořeny jeho diecése. — Kdybych aspoň měl na každé faře jednoho kněze, aby se lidé mohli v hodině smrti s Pánem Bohem smířiti, ale není možná! Jak bídné to poměry a právě v této tak zlé době! Bohužel ani naši missionáři nemohli mu pomoci, byli určeni jinam, na místo ještě smutnější, mezi surové divochy patagonské.

Z Brasilie odebrali se do Argentiny a usadili se poblíž hlavního města Buenos Ayres. Založili tu hned po domácím způsobu oratorium a to se stalo pak střediskem a východiskem dalších prací. Za nedlouho připluli ještě jiní řeholníci a také řeholní sestry, takže na mnoha místech mohly se zřídit školy. Dospělejší žáky začali učit řemeslu a hospodářství. Mezi chovanci bylo také několik Indiánů z Patagonie. Od nich se Salesiáni naučili řeči a r 1878 vydali se na missie až do samé Patagonie, mezi divochy tolik obávané a tolik vykřičené. Dvakráte musili se vrátit zpátky. Strašné bouře a nepohody nedovolily jim jít dále — ale nezlomily odvahy hodných synů dona Bosca. Zkusili

to znova a konečně dostali se přece do Patagonie. Usadili se v samém středu země u Černé řeky, Rio Nero. Začali hlásati evangelium okolním kmenům. Podnebí v Patagonii je svrchovaně drsné a nevlídné. Prudké mrazy, sněhové bouře, časté průtrže mračen, skoro ustavičné řezavé vichry, přinášející s sebou od jižního polu ledový mráz, působí nesmírné útrapy missionářům, kteří jsou zvyklí na lahodné podnebí italské. Připočtemež k tomu ještě ty tisíce jiné svízele a nebezpečí, jimž jsou vystaveni v těch dálných končinách, odtrženi od celého vzdělaného světa — a hle, to všechno ochotně na se berou šlechetní a obětaví odchovanci Boscovi! Salesiánům přísluší čest, že zasadili kříž na nejjižnější končiny Americké, v krátké době pokřtili na dvacet tisíc divochů, založili mnoho škol, kaplí a dobročinných ústavů.

Don Bosco nahlížel více než kdo jiný důležitost misii. Ještě několik dní před svou smrtí pronesl slova: Rozšiřujte tam mezi divochy hodně úctu k Panně Marii! Kdybyste jen věděli, jak Ona horoucně si přeje, aby ty opuštěné duše byly zachráněny pro nebe! — A jindy zase říkal: Kdo chceš u Madonny dojíti vyslyšení, podporuj naše misie a jistě budeš vyslyšen. Jestli jsi zachránil duši svého bližního, zachránil jsi svou vlastní duši! Střediskem celé řehole Boscovy jest dosud město Turin a to čtvrt Valdocco; ona místa, kde kůlna byla první kaplí, první školou. Dnes tam stojí ohromný salesiánský ústav se 2 kostely, v ústavě školy a rozsáhlé dílny, kde se učí řemeslům, šití šatů, obuvnictví, truhlářství, kovářství, knihařství. Bosco zřídil i velkou knihtiskárnu, aby proti špatným knihám se mohly vydávati levné knihy dobré, papírnu, slévárnu písma,

a hotoví se tu věci umělecké ceny! Tohle všechno
zbudováno jest za pomoci Matky Páně, která neopustí
doufajících v sebe. Přátelé, kdožby slyše o těchto di-
vech Matky Boží, které se staly v posledních létech,
takřka před našima očima, neřekl si upřímně: Pod
ochranu Tvou utíkám se i já, svatá Boží Rodičko,
prosbami mými nezhrdej v potřebách mých, ale
ode všeho nebezpečí i mne vysvobod, ó
slavná a požehnaná Panno Maria!

*

Č T E N Í D V A C Á T É P R V N Í

Včera jsme vyprávěli, jak ohromných výsledků se
dopracoval don Bosco. Dnes popíšeme si jeho povahu,
jaký byl, jakým dojmem působil na lidi tento slavný
chránělec Rodičky Boží. — Tajemstvím jeho úspěchů
byla naprostá důvěra v Prozřetelnost Boží a v mateř-
skou ochranu Panny Marie. Než začal nový podnik,
nejprve uvažoval, je-li ho třeba, — když ano, pak bez
obavy se dal do práce. Nepracoval pro sebe, nýbrž
pro čest boží a proto byl si jist, že ho Bůh neopustí.
A také ho nikdy neopustil.

Jinou vlastností Boscovou bylo umění dobře hospo-
dařiti. Ve svém rozsáhlém ústavě věděl o každé ne-
patrné věci. Znal všechny své chovance, ač jich bylo

na tisíce. Stačilo mu jen jednou s někým promluvit a již si ho pamatoval. Jeho paměť byla tak úžasná, že v dětských letech jako pasáček opakoval celé kázání, jak je v kostele slyšel. Na studiích nepotřeboval vůbec knih, vše si pamatoval ze školy a to tak důkladně, že ještě v posledních letech dovedl odříkávati latinské básně, kterým se před 50 lety učili. — Jeho vzdělání a vědomosti byly tak obsáhlé, že sám složil řadu spisů náboženských, dějepisných a výchovných, z nichž některé došly rozšíření zrovna v nescíslném množství a nejedny byly přeloženy téměř do všech evropských jazyků. Boscovy Dějiny Italie se dočkaly 30 vydání!

Bosco pracoval rád. Věděl, jak ubohý vede život ten, kdo ubíjí nečinně drahý čas, žije bez přičinění, bez zásluhy. V práci hleděl však zachovati klid a rozvahu. Byl zosobněným příslovím: Člověče, spěchej, ale pomalu! Vynikající lékař Nelaton, kde běželo o důležitou operaci, říkával: Především, pánové, nespěchejme, času máme dost! Tutéž zásadu měl don Bosco a vštěpoval ji také svým svěřencům: Máte-li mnoho práce a mnoho starostí a chcete všechno dobře vyřídit, nedělejte nic nakvap. Varujte se rozčilení a zmatku! Sám také pracoval klidně, ale důkladně a tak vytrvale a tolik, že to jest přímo k neuvěření. Po celých 25 let polovici nocí probděl. Vždycky jednu noc spal a druhou pracoval. Za svítání šel do kostela zpovídat, pak přijímal návštěvy a vyřizoval ohromnou řadu dopisů. Při tom dohlížel v celém ústavě, ve třídách, v dílnách, procházeje všechno několikrát za den. Večer svolával k poradě řeholní bratry, aby sdílel s nimi své zkušenosti, dává jim rozmanitá naučení. Potom posílal všechny spat, ale sám spat nešel, jemu jakoby začínalo už nové ráno.

Svá díla skládal v noci. Ve dne se staral, aby zaopatřil živobytí, a v noci psal. Byla to námaha přílišná, která mu ukrátila života dobře za 20 let a přivedla mu bolestnou, nevyléčitelnou nemoc, vysychání míchy. Někdy býval Bosco tak zmořen, že na ulici při chůzi přepadl ho spánek, a proto poslední léta už raději ani sám nevycházel.

Povahou svou byl jako pravý Ital živý, ohnivý, prudký. Ale ve škole kříže stal se vzorem mírnosti. Nejvíce se to jevilo při návštěvách. Jeho světnice byla den co den plná lidí, kteří přišli často z daleka, aby ho viděli, aby se u něho dožádali rady, pomoci a útěchy. Někteří z nich připravovali ho o drahý čas všemožným zbytečným povídáním, ale don Bosco zůstal při tom klidný. Nedal ani znáti, že mu to je protivné, ba zrovna, jakoby neměl nic jiného na práci než poslouchati. Večer však přiznal se nejednou, jaké to je pro něho trápení, a jak bývá zmořen těmito nekonečnými návštěvami.

Byl-li klidný, nesmíme si mysliti, že byl bez starostí, ba naopak, celý jeho život byl ustavičný, úporný zápas o chléb. Den co den do'ěhaly na něho nesčetné starosti a nesnáze. Sta a tisíce úst chtělo, aby jim dal jísti, bylo platiti vysoké účty a dluhy, výdaje každý den ohromné, a on neměl ničeho, ale naprosto ničeho. Přece však ani na chvíli neklesla jeho důvěra. Byl si jist, že dobrotivá nebes Máti nemůže opustiti svých dítek. A také skutečně tolikrát, když už všechno se zdálo ztraceno a nebylo nikde žádné záchrany, pomoc přišla najednou a z nenadání a právě taková, jaké bylo zapotřebí. Don Bosco říkával: Jest to jen Panna Maria, která tohle všechno zbuďovala, já jsem pouze nástrojem a to ještě špatným nástrojem v jejích rukách. Bez

Panny Marie bych zůstal zapadlým, neznámým člověkem kdes v horské vesničce. A pokorně dodával: Ba ani jiného nezasluhuji, než abych byl posledním kaplanem na nějaké samotě.

Málo kdo na světě měl tak milou povahu jako náš Bosco. Jako tajemným kouzlem vábil lidi k sobě. Kdo s ním přišel do styku, byl brzy ovládnut pocitem hluboké úcty a synovské lásky k tomuto svatému, apoštolskému knězi. Modravé jeho oko zářilo neobyčejným leskem a jeho pohled pronikal do duše. Zrak držel obyčejně sklopený k zemi. Jednou se ho ptali, jak to přijde, že mu přece nic neujde. Usmál se a řekl: Já lépe vidím, když se nedívám. Veselý a vtipný rád žertoval, že bylo milo poslechnouti.

Na konec uvedu, jak popisuje Bosca jeden z jeho hodných chovanců, Ballesio. Píše: To, čeho žádný z nás nevylíčí ani sám dobře nepochopí, je jeho vnitřní duševní klid. Jeho život bylo ustavičné obětování sama sebe, obět tichá, plná odevzdanosti a odhodlanosti. Nevylíčí nikdo jeho lásky k nám, jeho starostí o nás všechny, jakou důvěru, vážnost a lásku k sobě nám zrovna vdechoval. My neměli nad něho, považovali jsme ho za světce, za vzor dokonalosti. Žádný nepopíše sladké něhy jeho slova, moci jeho jediného pohledu. Bylo by potřeba, aby každý to zažil, viděl a slyšel sám. On překonal všechny možné překážky. Často a často stávali se jeho přátely ti lidé, kteří dosud mu nepřáli, nebo byli proti němu zaujati; ním pohrdali, ho pronásledovali.

U nás za něho vládla hluboká zbožnost, neúmorná pracovitost a svaté veselí. Kdo by jen popsal ty chlapecké nápady, to naše dovádění, křiky a hry — a duši

všeho byl don Bosco. Jeho heslem bylo: Služte Pánu s veselím! Bázeň Boží, práce a veselí — byly naším životem. Tolikrát bylo slyšeti z jeho rtů: Allégro! buď veselý! Ta slova působila jako kouzelný proutek. Měli jsme často nedostatek, pohodlí jsme neužili žádného, ale přece ten život náš byl tak krásný, plný smíchu a radosti jako slunečný den.

Tak popisují vděční chovanci svého pěstouna, věrného sluhu Panny Marie. Jistě že i my všichni uznáváme, jak opravdu krásná to věc sloužiti dokonale Pánu Bohu, býti člověkem ctnostným, který přemohl své vášně, který se přiblížil ku křesťanské dokonalosti. Jak krásná památka takového člověka u Boha a u lidí! Ukončíme dnešní čtení modlitbou, kterou se modlíval nej přednější z bohoslovců křesťanských, svatý Tomáš z Akvina, vzýváje Boha za prospěch ve ctnostném životě.

Modleme se!

Uděl mi, o Bože milosrdný, abych horlivě toužil po tom, co se Tobě líbí, abych správně to poznal a dokonale plnil ke cti a chvále svatého Jména Tvého! Dej mi, o Pane Bože můj, abych proti Tobě nehřešil ani ve štěstí, ani v neštěstí: Štěstím abych se nevynášel, neštěstím abych nemalomyslněl. Z ničeho ať se neraduji a z ničeho se nermoutím, než pouze z toho, co mne vede k Tobě, nebo odvádí od Tebe. Kéž těší mne práce, která jest pro Tebe, a bojím se odpočinku, který by byl bez Tebe!

Dej, ó Bože, aby srdce mé k Tobě směřovalo, a když chytilo, s lítostí se napravilo. Uděl mi, Hospodine Bože můj, abych byl poslušný bez odmluvy, čistý bez porušení, trpělivý bez reptání, skromný bez přetvářky, veselý bez nevázanosti, abych se Tebe bál, ale

nezoufal, abych dobré skutky konal, a na nich si nezakládal, abych bližního napomínaje nad něho se nevynášel! Dej, ó Bože, srdce bdělé, které od Tebe by nezbloudilo, dej srdce šlechetné, které k hanebnosti by se nesnížilo, a veď mne životem tímto, abych skutky svými se Ti líbil, v dobrém setrval a Tebe jednou v slávě věčné spatřil. Amen.

*

Č T E N Í D V A C Á T Ě D R U H Ě

Člověka ctnostného má Pán Bůh rád. Jeho prosby vyslyší spíše než prosby člověka hříšného. A vede-li kdo život svatý, jest Bohu ještě milejší, dostává od něho mimořádné dary a milosti, pro něho činí Bůh i zázraky.

V takové přízni Boží byl náš don Bosco. Životopisci vypravují, jak v posledních letech pozemského života byl obdařen známostí věcí skrytých, místem i časem vzdálených. Uvedu několik případů z knihy Dr. Espinaye. Čte se tu, jak o Boscovi panovalo všeobecné přesvědčení, že vidí lidem do svědomí. — Bylo to roku 1858 ve světoznámém lázeňském místě Nizze, kam se na zimu schází vznešený svět. Mezi hosty byl také hrabě

Camburzano, slavný italský státník a veliký ctitel dona Bosca. Jednou ve společnosti o něm vyprávěl a velebil ho jako světce. Jeho slova potkala se u mnohých jen s úsměvem, a jedna dáma dovolila si žert: Počkejte, uděláme s ním zkoušku! On mne nezná a já jeho také ne, ať mi tedy poví, jestli mám co na svědomí! Celá společnost souhlasí, že to výtečný nápad. Ona dáma dopsala si tedy sama Boscovi. Trochu se přetvařovala, že se bojí, jak po smrti dopadne, nemusí-li se strachovati o svou spásu? Poslali psaní donu Boscovi a čekali, co odpoví. Představte si ale úžas oné paní, když Bosco jí skutečně odepsal a to, aby prý se vrátila ku svému muži, kterého opustila, a napravila zpovědi od té doby — dělalo to asi dvacet let, — co se svatokrádežně zpovídala. Dodejme k tomu, že Bosco jakživ jí neviděl, a celá společnost ji považovala za vdovu. Milá paní zůstala, jako by před ní blesk uhodil.

Roku 1885 umřel francouzský spisovatel monsignore Postel, jeden z nejoblíbenějších lidí své doby. Duše čistá, něžná, poctivá, Bohu zcela oddaná. Soužila ho myšlenka, která spíše trápí člověka spravedlivého než hříšného: zdali jest v milosti Boží? Člověk neví, praví se ve sv. Písmě, je-li hoden lásky Boží, nebo hněvu. Trapná úzkost svírala mu srdce při pomyšlení, až umře, zdali obstojí na soudě Božím. V Nizze sešel se s Boskem. Apoštol mládeže byl u něho jednou na návštěvě. A tu mons. Postel položí mu otázku: Otče, prosím vás, řekněte mi upřímně, mám své svědomí v pořádku?

Ctihodný sluha Boží se směje a nechce odpovéděti. Spíše se zvedl, že odejde pryč.

Jeho hostitel mu zastoupil cestu: Já vás nepustím, dokud mi toho neřeknete!

Don Bosco stanul v zamyšlení, pak položil, jak měl ve zvyku, jednu ruku do druhé, pohleděl láskyplně na tazatele, a pronesl jasně, zvolna a s důrazem tato slova: Ano vy jste v milosti Boží. Ale otče, já se bojím, že to říkáte jen tak, abyste mne upokojil! Drahoušku, řekl Bosco, co já říkám, to také vidím. Viděl Bosco lidem do svědomí. To se ukazovalo začasť i při zpovědi, když sám říkal hříchy, z nichž se někdo ostýchal vyznati, dával napomenutí, jež se zrovna zařezávala do duše.

Věděl také don Bosco věci budoucí. Na podzim r. 1860 potkal hošíka asi desítiletého z Castelnuevo d' Asti. Dobrý kněz se na něho dívá, pak dělá mu na čele křížek a praví: Buď jen pořád hodný a pilně se uč, bude z tebe kněz. Chlapec vedl s sebou malého bratránka a v dětské prostotě se ptá: A tenhle bude také knězem? Nebude, ale i on vykoná mnoho dobrého. Od té doby uplynula dlouhá řada let. Onen hošík je nyní velmi horlivým duchovním správcem a jeho bratranec má pověst zasloužilého, hodného učitele.

Zvláště četné byly u Bosca případy, kdy mu Bůh zjevoval, že někdo umře. R. 1878 don Giovanni (džovani) Bosco nastoupil dlouhou cestu po Francii. Nežli odjel, svolal si své řeholní spolubratry a dával jim různé pokyny pro dobu, co bude pryč. Zrovna ohromujícím dojmem na ně působila tato slova: Dbejte a a připomínejte chlapcům často, aby byli hodní. Až se vrátím, pět jich bude po smrti, a jak je to strašná věc, má-li se před soud Boží postaviti duše, která není úplně čistá!

Don Bosco odjel, a doma nemohli zapomenouti na předpověď, že pět jich umře. Skutečně umřeli již 4, když přišlo od Bosca psaní, že jede domů, večer aby ho čekali na nádraží. Ti, co k nim před odjezdem mluvili, si řekli: Dá Bůh, že tentokrát se Bosco zmýlil, umřeli jen čtyři. Ale hle! Ještě týž den onemocní náhle jeden chovanec, nemoc stoupá každým okamžikem, že sotva ho zaopatřili, a hoch skončil, když Bosco dojížděl na nádraží.

A co jiných podivuhodných případů jest známo! Jednou byli studenti na delším výletě, na návrší Monferráto. Don Bosco šel s nimi. Den měli překrásný. Celá příroda se zrovna smála a stráně se rozléhaly veselým zpěvem. A tu hle, uprostřed zábavy don Bosco volá je k sobě, aby prý se modlili za svého spolužáka, který zůstal doma a umírá! Představte si jejich leknutí, když slyšeli takhle slova a viděli, jak Bosco pokleká a začíná se modlit. — Skutečně přišel telegram, že tomu tak. Chlapec byl teprv před nedávnem přijat do Oratoria.

Pěkná jest tato událost. R. 1866 založily milosrdné sestry v městě Cuneo útulnu pro opuštěné dívky. Pro první čas přišly sem pouze dvě, sestra Anděla, jako představená, a ještě jedna sestra. Začátky měly strašně bídné. Zůstávaly v sešlé chatrči, která jen tak že držela pohromadě, nábytek žádný, důchody také žádné. Nouze tu panovala jako svrchovaná královna. Jednoho dne Bosco byl v Cuneo a šel se také podívat na tyto sestry. Vida jejich bídu těšil je a předpověděl jim krásnou budoucnost: Nebojte se! Hospodin vám požehná, vaše práce dočkají se zdaru. Přejde doba, že dostanete rozsáhlou a prostornou budovu, kde budete moci vy-

konati mnoho a mnoho pro vaši mládež. To řekl; dal jim požehnání a odešel.

Od té doby uplynulo 25 let. Bosco umřel a sestra Anděla připutovala k jeho hrobu, aby mu poděkovala. Jeho slova se splnila a jeho požehnání přineslo štěstí. Sestry obývaly v Cuneo velký dům a v něm měly na vychování přes sto dívek.

Povím ještě, jak pevně byl Bosco přesvědčen, že pomůže modlitba k Panně Marii, a co tím dokázal.

V měsíci květnu 1869 v sobotu ráno přišla do chrámu Panny Marie, Pomocnice křesťanů, slepá dívka. Oči měla zavázané a vedly ji dvě ženy. Dívka jmenovala se Marie Starderová, z osady Vinóvo. Po mnoho let měla prudké bolesti očí, až teď úplně oslepla. Nemohouc sama vydati se na cestu, prosila svou tetu a ještě jednu sousedku, aby šly s ní do kostela. Pomodlily se u oltáře Panny Marie a pak chtěly mluvit s donem Boskem. Přijal je v sakristii a začal se slepou takovýto rozhovor: Od kdy pak jste nemocná? Bolesti jsem měla už velmi dlouho, ale co jsem přestala vidět, jsou asi dva roky. Byly jste u lékaře, léčila jste se? I to si pomyslete, odpovídá teta. Zkoušely jsme všechno, ale nadarmo. Lékaři teď říkají, že oči jsou zkažené a že se nedá už nic dělati. Slepá při tom plakala. Jest-li pak přece něco rozeznáváte, aspoň velké předměty? Nevidím ničeho, docela ničeho. Dejte ten obvazek dolů, řekl Bosco a vedl ji k oknu. Pozorujete zde u okna nějaké světlo? Ne, nevidím. A chtěla byste vidět? Vidět? To už není možná! Já bych si toho přála, jako nevím co na světě. Jsem chudá a mám být až do smrti mrzákem! A teď se don Bosco ptá: Máte důvěru, že vám Panna Maria by mohla pomoci? Inu mám,

modlím se pořád, ale když přece nevidím. Vy budete zase viděti! Že budu viděti? Ke cti Boží, k chvále dobrotivé, mocné Matky Páně, řekněte mi, co pak to držím v ruce? Děvče jako by vší silou napjalo zrak, dívá se na předmět a volá: Já vidím! A co vidíte? Medalji! A jakou? S obrázkem Madonny! A na druhé straně, kdo tam jest? Starý muž s květinami v rukou — sv. Josef! O Maria Panno!, teta volá jako u vytržení — děvče, ty vidíš? Ano, vidím a natahuje ruku po medalji. Ta se jí však vysmekla a zakutálela se ku stěně. Teta shýbá se, aby ji zvedla, ale don Bosco ji zadrží: Nechte jen, ať si ji najde sama. Uvidíme aspoň, zdali ji Madonna opravdu uzdravila. Dívka medalji našla hned a teď začne jako smyslu zbavená křičeti, pak vyběhne ven, zapomene i poděkovati, a dá se do běhu zpátky domů do Vinovo. Brzy však se zase vrátí, spěchá plná horoucí vděčnosti k oltáři mocné Královny nebes a obětuje tu dar větší, než by dovolovala její chudoba.

*

Č T E N Í D V A C Á T Ě T Ř E T Í

Převelice se spoléhal Bosco na pomoc Matky Páně. On jako by viděl její mocnou ruku nad sebou. Tohle

přesvědčení vnuklo mu ona slova k slepému děvčeti: Ke cti Rodičky Boží prohlédněte! Ovšem není to ani nic tak divného, že Bosco tolik důvěřoval v Pannu Marii. My sami již mnohokrát jsme slyšeli, jak se o něho starala, jak mu pomáhala, jak ho vysvobozovala z přerozmanitých soužení hned, když začal shromažďovati kol sebe toulavé děti, když hledal místo, když mu ukládali o život, když zuřila cholera, když v sousedství vybuchla prachárna a ve sta jiných a jiných případech.

Jednou don Bosco neměl, čím platiti daně. Do poledne musí býti zaplaceny, jinak by po poledni přišel berní zřízenec, aby vykonal exekuci. Jednalo se o 325 korun a kněz Rua, který tenkrát byl správcem ústavu, nemohl jich nikterak sehnati. Běží tedy k Boscovi, odkud vzíti ty peníze? Pane, já také nemám, odpoví Bosco, ale poprosme Madonnu, aby nám je poslala. Řekl to tak klidně, jakoby si byl zcela jist, že za chvíli peníze tu budou. A skutečně za několik minut ozve se zvonek, vchází nějaký muž a po krátkém hovoru praví: Nejsem žádný boháč, ale tohle jsem přece ušetřil pro vaše sirotky. Račte si to vzíti. Podává mu obálku a v ní právě 325 korun! Bosco poprosil šlechetného dárce, aby sám je donesl správci, donu Ruovi, a ten je rovnou poslal na úřad, zaplatit daně. Stejný byl úžas obou mužů. Žasl nad touto příhodou don Rua, žasl i onen dobrodinec, když se od něho dověděl o všech podrobnostech, jak bylo nesmírně těch peněz zapotřebí a právě tak velké sumy, a právě v této poslední chvíli! Cítili oba, že byl nástrojem v rukách Božích, a to ho dojalo tak, že opustil své dosavadní zaměstnání, šel k Boscovi a stal se členem jeho řádu.

Don Bosco založil také oratorium v slavném lázeňském městě Nizze. R. 1880 na jaře přišel se podívat na tuto mladou odnož svého řádu. Velký jeho zdejší příznivec, továrník Arnošt Harmel, pozval ho ještě s několika přátely k obědu. Mezi hosty byl také hodný a zbožný advokát pan Michel.

Před obědem rozmlouval Bosco s tímto advokátem a za řeči stěžoval si, že v ústavu mají velmi špatnou kapli, a že by potřeboval 30 tisíc franků, aby mohl vystavěti novou. Třicet tisíc franků! Tolik není možná zde sebrati. Letos jsme měli jednu sbírku za druhou, lidé už jsou omrzeli a nerad kdo co dá. A přece, řekl Bosco na to, tolik bych těch peněz potřeboval!

To mluvili před obědem. Zatím se sešli hosté a zasedlo se za stůl. Po obědě, když se podávalo hostům ovoce, obrátí se tamnější notář Saiétto k Boscovi a praví: Důstojnosti, mám pro vás novinu. Jedna dobročinná osoba u mne pro vás složila 30 tisíc franků. Račte si je vyzvednouti, kdy bude libo. Pochválena budiž Matka Boží Pomocnice! zvolá zbožně Bosco, pozvedaje oči a ruce k nebi. — Já jich tolik potřeboval! Každý si může představit, jaký úžas a jaké překvapení to bylo pro milého advokáta, když tak najednou přišla ona suma, o níž před půlhodinou byli mluvili!

R. 1866 byl správcem Oratoria zmíněný don Rua, pravá ruka Boscova a potomní jeho nástupce. Dostal upomínku, že má zaplatiti směnku, která zítra vyprší. Obnos, pravda, nebyl velký, ale pokladna zela úplnou prázdnotou. Rua to hlásí Boscovi. Bosco má však na pilno a jednoduše ho odbude: Pomož si sám! Shledává po všech pokladničkách, do nichž dobrodinci

dávali almužnu, něco našel, ale nedostávalo se mu ještě přes 30 lir. Obrátí se proto zas na Bosca, ale zase stejná odpověď: Sám, milý Ruo, sám!

Otče, vy zítra odjedete a necháte mne tady s propadlou směnkou? A on na to: Don Bosco nemůže jinak, přičiň se sám. Don Rua doufá, že snad dnes nějaký dobrodinec přinese potřebný obnos, ale nestalo se. Ráno kol 11. hodiny, když Bosco chystal se k odjezdu, jde si k němu zase stěžovat, co si počne se směnkou. Současně přichází k Boscovi jeho dobrý známý, šlechtic Ocellétti. Že prý jde jen na několik slovíček. Bosco prosí za odpuštění, spěchá k vlaku. Přináším nějaké peníze, podotýká Ocelletti. — Račte je dáti zde donu Ruovi a račte jíti se mnou, povíme si to cestou.

Ocelletti byl velkým dobrodincem; každou sobotu přinášel Boscovi podporu. Šel tedy s Boscem a vyprávěl mu cestou, že od časného jitra pořád ho nutkala myšlenka, aby mu, Boscovi, donesl peníze za několik losů dobročinné loterie. A kolik pak jste nám přinesl? — ptá se Bosco. Maličkost 30 lir a nějaký haléř, Don Bosco pojal ho důvěrně za ruku a pravil: Račte si dáti od patera Rua vyprávěti, jak jsme potřebovali právě tolik peněz, jinak by nám byli protestovali směnku!

Ze života Boscova dala by se podobných případů uvést obrovská řada. Povahou svou nejsou to zázraky nýbrž tak zvané milosti. Jsou to věci řádu přirozeného, ale v té zvláštní shodě okolností je cítiti Prozřetelnost Boží. Tolikráte bylo Boscovi pomoheno, když toho nejnutněji potřeboval, když o to vzýval Matičku Boží, a bylo mu pomoheno z nenadání a právě tak, jak toho

ipotřeboval. Tyto události jsou dokladem, že člověk
neslouží Pánu Bohu nadarmo. Zkouší Bůh ovšem
i své věrné, ale neopouští jich. Když raní,
také hojí, pamatuje si jejich dobré
skutky a chystá odměnu.

*

Č T E N Í D V A C Á T É Č T V R T É

Roku 1883 podnikl Bosco svou slavnou cestu do
Paříže. Cesta ta se podobala vítězoslávě, tolik byl
vítán a ctěn. V Paříži ho prosili, aby zavedl Salesiány
také u nich. Bosco souhlasil, jen jest-li mu příznivci
pomohou najíti vhodné místo. Po mnohém hledání byl
vyhlédnut dům v Menilmontant. Byl vyceněn na 175
tisíc franků, z nichž se 60 tisíc mělo splatiti hned
při kupní smlouvě. Utvořilo se dobročinné komité, aby
ty peníze sebralo. Komité se přičiňovalo, seč bylo,
ale nedokázalo sebrati více než něco přes 20 tisíc.
To arcib nedostačovalo, a tak Bosco nechal koupě a
vrátil se do Turina. Uplynulo více měsíců od té doby,
a majitel domu dopsal Boscovi, jest-li do prvního
ledna nebude koupě uzavřena, že dům prodá jinému.
Dopis došel až koncem prosince, a tak Bosco neviděl
žádného východiště, než aby od koupě ustoupil. Na

tolik peněz nebylo u něho ani pomyšlení. V tom smyslu na dopis odpověděl, napsal adresu a právě chce psaní poslati na poštu, když tu dostane velkou rekomandovanou zásilku z Říma. Otevře a čte, že paní hraběnka S . . . posílá mu 40 tisíc franků ve prospěch ústavu v Paříži. Třeba dodati, že hraběnka neměla ani tušení, že přišla právě v nejkritičtějším okamžiku, že už už bylo by s koupě sešlo!

Pro Bosca byla to arciť nebeská zpráva. Nejpotřebnějších 60 tisíc má nyní pohromadě, ostatní už se také nějak sejdou! Rozpečetil psaní, které napsal do Paříže, a připsal jako doušku, že peníze právě došly, a že tedy v nejbližších dnech koupě se uzavře. Tak založena byla v Paříži Salesiánská oratoř ke cti sv. Petra a Pavla.

Francouzský životopisec Boscův Dr. Espiney vypravuje o oné cestě do Paříže, že byla pro Bosca plná útrap. On sám na sobě si nezakládal, vše co vykonal, přičítal pomoci s hůry, byl učiněná skromnost a zde ho oslavovali jako zázračného člověka, jako velkého světce, pořád ho jen jmenovali mužem Božím. Kdekoliv se zdržoval, všude přicházeli za ním v zástupech, aby ho viděli, aby s ním mluvili, aby jim dal požehnání. Nad pelyněk trpké připadaly Boscovi tyhle oslavy. Znal příliš dobře slova Krista Pána, že jsme sluhy neužitečními a samolibí fariseové že vzali již odplatu svou. Nerad proto sám o sobě mluvil a doma se nikomu nepochlubil, jak ho vítali. Pouze o jedné události vyprávěl a chtěl, aby byla docela i napsána a uložena v řádovém archivu na památku. Byla to návštěva proslaveného francouzského spisovatele Viktora Huga(Iga), známého po celém světě. Stala se takto.

Když byl Bosco v Paříži, jednou pozdě večer přišel k němu na návštěvu pán, s nímž se Bosco nijak neznal. Návštěv bylo toho večera, že onen pán čekal dobré tři hodiny, než na něho přišla řada. Po několika prvních slovech začal: Neračte se lekatí, já jsem nevěrec a nevěřím v žádné zázraky, o nichž někteří lidé tolik mluví.

Don Bosco odpověděl: Nevím, s kým mám tu čest, a nechci toho věděti. Nebudu vás také nutiti, abyste věřil něčemu, čemu věřiti nechcete. Ale račte mi přece říci: byl jste vždycky toho mínění?

Ve svém mládí jsem věřil, jako věřili moji rodiče a moji přátelé. Od té doby však, co jsem začal sám přemýšleti, nechal jsem náboženství stranou a začal jsem žítí jako filosof.

Bosco: A co rozumíte těmi slovy, žítí jako filosof?

Inu, žítí šťastně a spokojeně a nestarati se o nic nadpřirozeného, o žádný život po smrti, ani o nebe, ani o peklo. Mám přesvědčení, že to jsou jenom strašáky pro lidi nevzdělané a hloupé.

Don Bosco: A co soudíte vy o životě po smrti? —

Ah, zbytečno o tom mluvití. Je-li nějaký život po smrti, pak budu se o něj starati, až tam budu. Teď škoda času.

Don Bosco: Pane, vy žertujete. O tak důležité věci se nemá mluvití lehkomylně. Když už jsme u toho, račte mne poslechnouti. Za nějaký čas, snad brzo, může vás stihnouti nemoc, není-li pravda?

Inu ovšem, řekl cizinec, postavy sice silné, ale vlasu již prošedivělého. Zvláště v mém věku nedá se již nic jiného čekati.

Don Bosco: Ale ta nemoc by mohla býti poslední, vy umřete —

To se také jistě stane. Nikdo se tomu neubrání.

A až stanete na konci svého života a budete míti před sebou věčnost, jak pak vám bude?

Ó já si dodám odvahy, abych také umřel jako filosof, který nevěří.

Ale když se vám bude pořád vtíratí myšlenka na duši, myšlenka na soud Boží, myšlenka na věčnost, — čím pak se upokojíte?

Tím, že tyhle myšlenky jsou jen výronem duševní slabosti, za niž bych se styděl před svými přátely.

A což, není-li to duševní slabost, je-li to spíše vaše svědomí, jež po léta umlčováno dřímalo, a nyní se probouzí? Řekněte, nestálo by za to, míti jistotu, a připraviti se na soud Boží?

Rozumím, míříte ke zpovědi — ale ne, k těm věcem já se nesnížím.

Řekněte mi, pane, když vy takto jednáte, jakou pak můžete míti naději? Tento vezdejší život váš je u konce o budoucím nechcete slyšeti — co vás tedy čeká? Nač se spoléháte? — Neznámý sklonil hlavu, přemýšlel. Bosco za chvíli ujal se opět slova: Vy musíte se starati o svou budoucnost. Nepostaráte-li se sám, jiný se vám o ni nepostará. Zbývá vám ještě nějaká chvíle života. Jest-li jí chcete užiti ku svému prospěchu, vraťte se zpátky do církve, prostě Pána Boha za smilování, a budete spokojen, šťasten, na věky spasen. Jinak zemřete jako nevěrec, budete zavržen, a víte, co to je věčná zoufalost, věčné neštěstí?

Co vás čeká? Vy sám nemůžete nic jiného říci, než že je dvoji možný konec pro vás: nic, anebo peklo.

Že nic, toho nedokázal nikdo, a tak zbývá peklo, zavržení věčné! — Prosím vás, jaká pak to je útěcha, jaká to je pro vás naděje! Co jest do takové filosofie, žiti v nejistotě a umíratí s hrůzou!

Stařec řekl: Vy mi mluvíte jako přítel a já se vašim slovům nebráním. Vím, že mezi mými přátely nikdo na tuto záhadu neodpověděl: buďto věčné ticho, anebo věčné zavržení, věčné neštěstí. Budu o tom uvažovati a jestli dovolíte, přišel bych vás ještě jednou navštívit. Stiskl Boscovi ruku, podal mu svou navštivenku a odešel. Don Bosco četl na navštivence jeho jméno: Viktor Hugo, v celém světě proslavený spisovatel Viktor Hugo!

Za několik dní Hugo přišel opět a zase v noci po desáté hodině. Vzal Bosca za ruku a pravil: Já nejsem takový, jakým jsem se posledně stavěl. Věřím v nesmrtelnost duše, věřím v Boha a doufám, až budu umíratí, že bude u mne státi katolický kněz, jenž odporučí duši mou Tvůrci. Jsem Viktor Hugo a prosím vás, abyste byl mým přítelem.

Dle nejnovějších zpráv největší básník moderní Francie skutečně umřel smířen s Pánem Bohem. Postaral se o to lékař, který ho ošetřoval a který byl horlivým katolíkem. Se slzami v očích přijal Hugo svátostné rozhřešení a odevzdal pak hned na to kající duši

Bohu. Jinak se mluví, dokud člověk zdrav,
a jinak, když stojí na prahu smrti.

Z d r á v a s K r á l o v n o !

*

Ku konci májové pobožnosti zbývá nám ještě vyprávěti, jak umíral ten, který po celý život se hlásil k Rodičce Boží. Dnes jako úvodem povím o smrti některých jeho přátel a nepřátel.

Kdysi řekl Pán Bůh Abrahamovi: Požehnám těm, kteří tobě žehnají, a prokleji ty, kteří tebe proklínají. Znamená to, že kdo pronásleduje spravedlivého člověka, svolává na sebe pomstu Boží.

Životopisec Boscův, Bonetti, tvrdí, že se to do slova vyplňovalo na nepřátelích našeho apoštola. Stůjž zde aspoň jeden příklad. — Zapřísáhlým nepřitelem Boscovým byl profesor Gatti, který v létech šedesátých byl povýšen na referenta v ministerstvu vyučování. Měl plná ústa pokroku a pokrok viděl v tom, když lidé odpadnou od víry. Bosco byl knězem a vychovával mládež k zbožnému životu. Toho mu Gatti nemohl prominouti. Umínil si stůj co stůj ho zničit. Zničil již řadu klášterních škol, podaří se mu to i u Bosca. Hledala se jen záminka. Ministerstvo nařizovalo náhlé inspekce. Inspektoři zkoušeli, jak se u Bosca vyučuje, jak mládež odpovídá, jaká jest kázeň, jaké smýšlení žactva, ba došlo i k policejním prohlídkám, jako by Bosco byl zločincem. Takovou odměnu dostal za dvacetiletou úmornou práci. Bosca toto pronásledování stálo řadu bezesných nocí, ale nezničilo jeho díla. Nepřátelské nástrahy selhaly. A jak pochodil jejich strůjce, pan profesor Gatti? Sešilel!

Krátce za sebou postihly ho dvě těžké rány: Jeho manželka spadla se schodů a vážně se zranila, on pak sám přišel o místo v ministerstvu. To ho tolik trápilo, že se začal mástí na rozumu. S nikým nemluvil, celé dny a noci vyseďával sám a sám, pak se dostavily výbuchy vzteku, že řádil jako posedlý, všechno kol sebe rozbíjeje, a hned nato se zase dával do pláče jako dítě. Tys mne zničil, tys mne zničil, byla jeho řeč. Odvezli ho na venkov, na letní byt, ale nemoc se ještě zhoršila. Zuřil stále děsněji. V jednom takovém záchvatu vrhl se na svou nemocnou ženu, škrtil ji a tloukl jí hlavou o zeď, až ji utloukl. Nato zabil sebe sama. Umřel, jsa v pravém slova smyslu opuštěn jak Bohem, tak lidmi. Ti, kdož pronásledují spravedlivého, uvržení budou do propasti záhuby, praví sv. Písmo.

Zcela jinou smrtí umíral šlechtyný Boscův bratr, Josef. — Byl rolníkem ve vsi Becchi, několik hodin cesty před Turinem, a byl to člověk dobrý, spravedlivý, který by kuřeti neublížil. Měl bratra knězem, ale věru že z něho nezbohatl. Bosco mu nedával žádných darů, ale bratr se proto na něho nehněval, nečekal na ně. Věděl, že všechno přijde na sirotky, a přál jim toho. Občas přicházel se na ně podívat, o všechno se zajímal a zval je k sobě. Za pěkného počasí se jich dostavili zástupy, 50 až sto chlapců, hospodář dal všem najísti a nevzal za to ani haléře.

Jednou přišel do Turina na trh a stávil se, jak mívával v obyčeji, v oratoriu. Nalezl Bosca u veliké starosti: měl zaplatiti účet, a nebylo peněz. A tu hodný bratr vytáhne peněženku a vysází na stůl 300 franků. Chtěl jsem dnes na trhu koupiti dva kousky dobytka, ale vidím, že ty máš větší bídu než já, vem si ty pe-

níze! Boscovi skočily slzy do očí. A ty? — Já počkám až na jindy. — Nebylo by lépe, abys mi ty peníze jen zapůjčil? Splatím ti je, jak jen něco seženu. — Milý hochu, a kdy pak to bude? Vždyť máš pořád dluhy. Ne, já ti je daruji a dost! O mne se nestarej!

Hospodář Josef Bosco byl v celém kraji znám jako rozvážný a poctivý člověk. Sousedé se na něho obraceli ve svých rozepřích a jeho slovo rozhodovalo. K chudým a potřebným měl ruku stále otevřenou. Žil, jak ho naučila zbožná matka, aby sloužil Pánu Bohu a shromáždil si poklady pro nebe. Umřel u věku 60 let, dvacet roků dříve než don Bosco. Bůh mu dal tušení, že ho brzy povolá k sobě. Jednou přišel do Oratoria, když ho nikdo nečekal, protože tou dobou byla v polích pilná práce. Přišel do města zaplatit jakýsi dluh, pak se stavit u bratra, aby ho jeden z kněží vyzpovídal a podal mu sv. přijímání. Boscovi to bylo nápadné a ptal se po příčině. Viš, bratře, něco mi stále říká, že mého života již jest na mále, a proto chci dáti všechno do pořádku. Jsi snad nemocen? Počkej u nás, půjdeme spolu k lékaři! Nezdržel se však více než hodinu a spěchal domů. V krátké době byl zase zpátky, Bosco se lekl, že ho snad na cestě potkala nehoda. Nikoliv, žádná nehoda, ale mám starost a ty musíš mi poradit. Před časem stal jsem se kaventem, zaručil jsem se za souseda, a nyní se bojím, jak by to dopadlo, kdybych umřel. Eh, jaké pak strachy, usmál se Bosco, ať platí, kdo žije! — Ale když já bych přece nerad někomu ublížil. Věřitel půjčil ony peníze jen proto, že spoléhal na mé ručení. I tak se neboj, já to vezmu na sebe, konejší ho Bosco, a bratr upokojený vrátil se domů. — Předtucha blízké smrti ho neopustila,

třeba že byl úplně zdrav. Učinil poslední pořízení, a kdo ví, zda uplynul týden, když pojednou mu je zle a zle, musí ulehnouti a v kratičké době octne se na prahu smrti. Bosco přiběhne za bratrem a jen tak, že ho ještě zastihne mezi živými. Hospodář Josef Bosco měl smrt krásnou jako světec. Klidně a tiše umíral v náruči bratrově, aby z ní přešel do náruče Boží.

Dopustil bych se hrubého nevděku, píše Bonetti, kdybych se nezmínil o tomto zlatém muži. Byl prostým rolníkem, svět o něm nevěděl, ale před Bohem měl větší cenu než ten, koho svět oslavuje a velebí.

V téže době ztratil Bosco jednoho chovance, kterého nazýval rajským kvítkem svého Oratoria. Jmenoval se Michal Magone. Dobrý ten hoch před smrtí litoval, že neměl dosti rád Pána Boha. Ač byl tolik zbožný, přece v hodince smrti se mu se to zdálo málo. Ale Pán Bůh mu ukázal, že se nemusí báti. Umírající se loučí se svými soudruhy, děkuje jim za jejich služby, pak umlkne, obrátí oči k nebi, tvář zazáří zvláštním světlem a chlapec začne silným hlasem zpívat: Rtové věřící, chvalte Marii Pannu. Světlo se šíří od lože umírajícího po celé světnici a on pojednou se zvedá, vznáší se nad svým ložem, pak zase klesá a již

jest mrtvý. — K takové krásné smrti dopomáhá vytrvalá věrnost ve službě
K r á l o v n y n e b e s !

*

Č T E N Í D V A C Á T É Š E S T É

Koncem roku 1887 přiblížil se konec života i našemu donu Boscovi. Ten, který se tolik napracoval, chystal se k odpočinutí věčnému. Bosco cítil, že dnů jeho již jest na mále, a připravoval se. Poslední čas jeho života byl plný útrap. Ustavičná námaha přivodila mu přebolestnou nemoc, vysychání míchy. Jak to bývá u této hrozné nemoci, nejprve předcházely kruté bolesti, nemocný jakoby vadnul, až konečně tělo ztratilo vládu, nohy vypověděly službu, don Bosco nemohl sám učiniti ani kročeje a byl upoután na lože. Posléze ztratil vládu do té míry, že nemohl se ani na lůžku vzpřimiti. Začátkem prosince 1887 ještě sloužil mši svatou, ale jen s velikou námahou a slabým hlasem a musil stále někoho míti u sebe, kdo by ho zachytil, když by na něho přišly mdloby. Očividně mu ubývá sil, už nemůže se ani obrátiti k lidem, když říká Dominus vobiscum, a po mši sv. se nemodlí obvyklé zdrávasy. Mši sv. slouží plný horoucí zbožnosti, že často musí se i zastavovati, aby se uklidnil.

Dne 6. prosince Bosco vypadal už jako jednu nohou v hrobě — nápadně rychle hynul. Mši sv. přestal sloužiti, nebylo to možno, jen přijímal Tělo Páně. Když říkali: Ejhle Beránek Boží, z očí mu vytryskly slzy, slzy lásky k Pánu Ježíši. Téhož dne 6. prosince byla odpoledne v domě velká slavnost. Odcházeli noví misijnáři do Ameriky. Divadlo podobné jako před 10 léty, jenže o mnoho tklivější. V kostele tísnil se zástupy, hlava na hlavě. Také Bosco chtěl býti přítom-

men. Snegli ho na lenošce dolů. Celý kostel byl na nohou, aby viděli nemocného. Řeholník Bonetti měl kázání, dával dojemně „s Bohem“ missionářům, svým spolubratrům, ale nejdojemnějším kázáním byl don Bosco sám. Ten, který byl původcem toho všeho, seděl zde bez vlády jako podřatý strom, chystaje se na cestu daleko ještě větší než duchovní jeho synové. Po požehnání chtěl také promluvit. Polohlasem pronesl několik slov, dal poslední s Bohem a žehnal jim. Missionáři šli jeden za druhým k němu, líbali mu ruku a loučili se. Byla to podívaná, že by kámen byl dojat.

Plakal staříčkový, bolestmi zmučený Bosco, plakali missionáři, slzy měli v očích všichni přítomní. Missionáři objali naposledy své spolubratry a odešli hlavním vchodem z chrámu. Kde kdo se tlačil, aby políbil jim ruce. Jak missionáři odešli, vše se shrnulo k Boscovi a všichni ho velebili a litovali a nazývali světcem, apoštolem, mučedníkem.

Dne 8. prosince slavil Bosco naposledy ve svém pozemském životě svátek Neposkvrněného Početí, přepamátný ten svátek, o němž před 40 léty začal svůj apoštolát mezi mládeží. Oh, jaký to rozdíl! Tenkrát mlád a plný síly — a dnes na pokraji hrobu. Ale buď si! Vždyť života svého nepromarnil, sestaral ve službě Boží a teď má aspoň blízko k nebi! Pro slabost nemohl ani dnes k oltáři, ač by si byl toho tolik přál. Přinesli ho tedy do kaple, aby byl aspoň na mši sv. a přijal sv. přijímání. — Přese všechny bolesti byl Bosco přece pořád dobré mysli. Když se ho někdo ptal, jak se mu vede, odpovídal žertovně: ale výtečně! Chtěl tak potěšiti své chovance, kteří byli plni úzkosti o svého dobrého otce. S tím také úmyslem dal se o

dnešním svátku přinést večer mezi ně k večeři, ačkoli bylo mu velice zle a už dva dny nic do úst nevzal. Říkal: Již stejně jen krátký čas budu s vámi, musíme tedy býti hodně často pohromadě.

Lékaři mu nařizovali, aby se co možná zdržoval venku na čerstvém vzduchu. Poněvadž se nemohl postavit, měl vyjížděti v kočáře. Bylo pěkné prosincové odpoledne. Boscovi se tolik ulehčilo, že cestou rozmlouval se svým tajemníkem Vigliettim (Viljétim) a docela začal i odříkávati kusy básní, kterým se učil kdysi za svých dětských let. Jeho užasná paměť mu zůstala až do poslední chvíle života. Při návratu potkali vznešeného hodnostáře, turinského kardinála Alimonda. Oh don Bosco, oh don Bosco, zvolal kardinál, vstoupil k němu do kočáru, objal ho a políbil. Hned se shluklo kolem plno lidí. Pozorovali oba stařícké muže a říkali: Hle, jak se mají rádi! Kardinál doprovázel chvíli našeho Bosca, jenž se pak vrátil do Oratoria. Vrátil se tak sesláblý, že si řekl: Vícekráte již ven nepůjdu.

Při veškeré své vysílenosti Bosco pořád ještě zpovídal, aspoň ve středu a v sobotu. Dne 17. prosince však přestal i to. Asi 30 chovanců chtělo mermomocí jíti ještě k němu ku správě Boží. Ošetřovatelé bránili, ale Bosco řekl: Jen je nechte, však už to je beztoho naposledy, co budu zpovídati — a skutečně bylo to naposledy. Tak poznenáhlu zakončoval svou činnost. Pán chtěl, aby mu zbylo jen utrpení, aby odešel s tohoto světa nesa kříž.

Mnozí a mnozí přicházeli navštívit dona Bosca. Jeden z hostů vida, jak namahavě oddychuje, pravil: My se velmi modlíme, aby vám Pán Bůh ulehčil a

vás nám ještě dlouho zachoval. Bosco nato: Přál bych si raději umřít a brzo jít do nebe. Tam budu zase moci pro vás pracovat, zde už nejsem k ničemu a nezbyvá mi, než abych všechno dobře zakončil. Vzal pero a napsal na obrázek Panny Marie tato slova: Maria, mocnou ochranou svou v hodině smrti potěš duši mou!

Čím více se blížily svátky vánoční, tím hůře se vedlo našemu nemocnému. Jísti nemohl, a ještě ho soužilo stálé zvracení. Jednou k večeru si pravil: Dnes ve 4 hod. jsem myslel, že již bude se mnou konec. Nic jsem neviděl, ani neslyšel. Teď ale mi je lépe. Bohužel zlepšení trvalo jen velmi krátce.

Dne 23. prosince se mu k poledni tak přitížilo, že žádal, aby mu připravili poslední pomazání. Kol čtvrté hod. přišel ho navštívit kardinál Alimonda. Vstoupiv do pokoje něžně objal nemocného. Bosco sňal s hlavy přikrývku a první věc, kterou kardinálovi říká, jest: Eminence, račte se za mne modlit, abych spasil duši svou, a račte vzít pod ochranu mé Salesiány! Kardinál mu přimlouvá, aby všechno složil do rukou Božích, a dodává mu důvěry, vždyť tolik se pro Boha napracoval. Don Bosco v hlubokém pohnutí: Dělal jsem, co jsem mohl, staň se se mnou podle vůle Páně!

Kardinál: Ba málo kdo může při smrti tak mluvit jako vy. A pak nač bychom se hrozili smrti, vždyť jiné jsme sami tolikrát na ni připravovali. Don Bosco v pokoře si dodává: Ano připravoval jsem jiné a dnes potřebuji, aby jiní připravili zase mne

Nemocný byl zaopatřen na štědrý den ráno. Zaopatřoval ho jeho bývalý chovanec a první salesiánský biskup, Monsignore Cagliari (Kaljéro). Nedávno přijel

z missií v Jižní Americe, aby byl přítomen posledním okamžikům dona Bosca. Dříve než přinesli Nejsv. Svátost, Bosco se slzami v očích prosí okolostojících kněží: Pomozte mi, pomozte mi vy druzí, abych dobře přijal Pána Ježíše! Já jsem celý zmatený! V ruce Tvé, o Bože, poroučím ducha svého!

Vstoupí Mons. Cagliari s Nejsvětějším, domácí kněží jdou v průvodu před ním, Boscovi dávají kolem krku štolu, jak bývá zvykem při zaopatřování kněží, a on propuká v pláč. Zubožená tvář jeho vypadá jako tvář světce, který přijímá Toho, jemuž po celý život sloužil.

Byly to nepopsatelné okamžiky, co zaopatřovali dona Bosca. Nebylo slyšeti než pláč. Sám Mons. Cagliari plakal. Don Bosco pak už mluvil jen o věčnosti. Nežádám si na Pánu Bohu ničeho, než abych spasil ubohou svou duši. Řekněte všem mým Salesiánům, ať pracují, ať pracují horlivě, co mohou. Přičiňujte se pořád, abyste zachránili nesmrtelné duše!

Nejdojemnějším divadlem v přírodě bývá západ slunce za letní doby. Slunce, které po celý den svítilo na dobré i na zlé, na jehož teple se hřály miliony a miliony tvorů, slunce, které probouzí a udržuje život na zemi, chýlí se po celodenní práci k západu. Tepla ubývá, ubývá světla, slunce se sklání, jakoby potřebovalo odpočinku. V přírodě zavládá ticho. Stišíl se zpěv ptactva a člověk sám pohřížen v mlčení s po-
hnutím loučí se se zapadajícím sluncem.

Tak odcházel před nemnoha léty s tohoto světa náš don Bosco. Veliký dobroděj lidstva, obětavý sluha Páně byl už blízko svému západu, již jen krátký čas, a nebude ho více. Tělu strojiti se bude pohřeb, ale

duše přijde v říši nevýslovného blaha. Ta Matka Boží, která ho tolikráte potěšila svou ochranou, teď bdí u jeho smrtelného lože, těší a sílí ho v posledních křížích a plní duši blahou předtuchou, že už brzo bude mu dobře, ach tak nevýslovně dobře tam u Ní na věčnosti.

*

POSLEDNÍ ČTENÍ.

BOSCOVA SMRT A POHŘEB. BLAHOŘEČENÍ.

Krom nadání Bosco žil po zaopatření ještě celý měsíc. V první polovici ledna se docela zdálo, že se snad vůbec pozdraví. Očividně se zotavoval a sílil, zajímal se zase o domácí práce a lékaři sami mu dodávali důvěry: Případ jest sice těžký, ale možné jest všechno. Vy, otče, nejste tolik starý, nemoc přejde, a pobudete mezi námi ještě řadu let. Bosco však zavrtěl hlavou: Doktore, vy nejste všemohoucí, já umru.

Skutečně po krátkém zlepšení nemoc se vrátila a Bosco jí podlehl.

Koncem ledna se psalo v novinách všech zemí a jazyků: Apoštol mládeže skonává! Z daleka se sjížděli lidé, aby ho ještě jednou viděli, ale Bosco jich neznal,

byl bez vědomí. Poslední zprávou pro něho byl telegram z Jižní Ameriky, že missionáři šťastně dojeli. Když mu to přečetli, usmál se a vděčně sepjal ruce — pak už zase o sobě nevěděl. Ústa jeho však chvílemi šeptala svatá jména a několikrát bylo slyšeti jeho pořekadlo: *Avanti, avanti, dál, jen dál!* Vojín Kristův setrval až do posledního okamžiku na svém místě!

Dne 30. ledna lékaři dovolili, aby všichni chovanci a všichni domácí přišli se s umírajícím rozloučit. V předlouhých řadách, dva a dva vcházeli do pokoje Boscova, aby ještě jednou popatřili na otcovskou jeho tvář a políbili ruku, které byli tolikerými díky zavázáni. V celém domě nebylo slyšeti než pláč a modlitby za skonávajícího. — Po třetí hodině světnice se vyprázdnila a zbyl tu pouze don Rua, Boscův tajemník a nástupce.

Pojednou umírající otevře oči, utkví na něm dlouhým pohledem a položí ruku na jeho hlavu. Nato upadl zase v bezvědomí a více se z něho neprobral. Zase se sešli domácí a modlili se církevní prosby za umírající. Tak přiblížila se půlnoc a po půlnoci Bosco skončil. Přítomní padli na kolena a říkali žalm: *Z hlubokosti volám k Tobě, Bože, Bože vyslyš hlas můj.*

Don Rua zatlačil mu oči a s plácem pravil: *Teď již jsme sirotky, doopravdy sirotky — ale máme otce v nebi.*

Tak se rozžehnal don Bosco s vezdejším slzavým údolím. Poslední doba jeho života byla trnitou cestou bolesti a utrpení. Zvláště po tyto tři měsíce bylo mu velice zle. — Ale svatá duše jeho majíc se již odděliti od těla začala viděti až za hranice tohoto pozemského světa a dostávala známost věcí budoucích. Don Bosco

předvídal den i hodinu své smrti, věděl, kdo bude státi u jeho smrtelného lože, i kdo mu zatlačí oči. Měl zjeveno, že až umře, jeho dílo čeká těžká zkouška, bouře a zmatky, ale Pán Bůh že všechno zase urovná a Boscovo dílo nezahyne. Náš přeslavný vychovatel chtěl zakončiti pozemskou pouť mezi svými chovanci ve Valdoku, tam, kde před dávnými léty zřizoval z chudé kůlny první kapli. -- Skonal u věku 72 let, 31. ledna 1888.

Nebudu popisovati, jaký to byl rozruch po celém Turině, když se rozkřiklo, že Bosco zemřel. Nepřehledné zástupy sbíhali se do kostela, kde v rakvi byly vystaveny tělesné pozůstatky v Pánu zesnulého. Se všech stran zaznívalo: Pojďme k donu Boscovi, pojďme k donu Boscovi!

Pohřeb stal se tak okázalou slavností, že ničeho podobného Turin dosud nezažil. Dvacet tisíc lidí šlo v průvodu a za nimi sto tisíc jiných. Když pak chovanci se vrátili ze hřbitova domů, byli všichni překvapeni zvláštním zjevem: Ovanul je nevypsateľný klid, hluboká útěcha a blažená radost, že jim bylo všem do zpěvu. Zpočátku nerozuměli, co toho příčinou, vždyť by spíš se čekal bol a pláč, ale pak pochopili, že jim jejich dobrý otec dává znamení, že již šťastně došel svého cíle, že již jest v nebi, korunován věčnou slávou!

Od té doby uplynulo 40 let. Dle statistiky z r. 1918 měli Salesiáni ve svých výchovných ústavěch toho roku přes půl milionu mladých lidí. Krom toho 45 misijnářských stanic, 65 kanceláří pro vystěhovalce, 18 nemocnic a 520 jiných lidumilných podniků. V roce 1919 přibýlo nových 60 ústavů!

Don Bosco — opravdu, jaký to úžasný zjev! Jaká chloubka katolické církve! Bůh ho oslavil i jiným způsobem, zázraky, takže ho církev prohlásila r. 1929 blahoslaveným nebešťanem a našim přímlovčím u trůnu Božího.

B. mořečení bylo konáno s mimořádnou okázalostí. Ve velechrámu sv. Petra vznášel se 7 metrů dlouhý a 5 metrů široký obraz dona Bosca, zakrytý plátnem, obklopený lustry s tisícerymi elektrickými lampami. U hlavního oltáře na ozdobných tribunách seděli zástupcové cizích států, představení Salesiánů a Boscovi příbuzní. V chrámu to vypadalo jako v úle. Po přečtení slavnostního dekretu strhli záclonu s obrazu nového světce a kol vzplálo moře světél. Nelze nijak zabrániti projevům radostného nadšení: jedni tleskají, druzí vztahují ruce, jiní se modlí a provolávají slávu drahému apoštolu mládeže. Nejdokjemnější chvílí bylo, když přišel sv. Otec Pius XI., poklekl, uctíval ostatky blahoslaveného Jana Bosca a modlil se k němu o přímlovu u Boha. Před padesáti téměř lety oba se viděli a rozmlouvali spolu v Turině. Tenkrát sv. Otec byl prostým knězem. Nyní po 50 letech rozmlouvají spolu zase, ale jeden z nich jest povýšen k největší důstojnosti na světě, druhý k vyšší ještě slávě v nebi. Kéž dá Pán Bůh, abychom my, kteří jsme letos po celý měsíc máj provázeli sluhu Božího a učili se po jeho příkladu ctíti Královnu nebes, shledali se jednou s nimi v životě věčném. Amen.

*

II. ČÁST. — PROMLUVY.

I. NA ZAČÁTKU MÁJOVÉ POBOŽNOSTI.

Začínáme dnes máj. pobožnost. Obraťme se s prosbou k Bohu Trojjedinému, abychom v nastávajícím měsíci každý den na Pannu Marii pamatovali a v její službě až do konce setrvali! Začneme ve jménu Otce .

Vítám vás, kteří jste uposlechli hlasu zvonů a sešli se zde na první máj. pobožnost! Vítám vás, protože vím, že vás vítá i Matička Boží. Jest o Ní psáno, že miluje ty, kdož Ji milují. Bohoslovci se srovnávají v tom, že upřímná úcta k Rodičce Boží jest známkou vyvolení. Máme tedy odůvodněnou naději, že jedenkrát dojdeme šťastně svého cíle a jako se shromaždíme zde v měsíci máji, tak jednou že budeme spolu i v království nebeském. — Vítám vás posléze i proto, že vím, kdo ctí Pannu Marii, ten že obyčejně má dobré srdce. Lidé špatní se k Panně Marii nehlasívají.

Budtež vítáni na prahu máj. pobožnosti a vítáni po všechny dny, co sem budete přicházeti! — Prosím pak vás o jednu věc: Vytrvejte! Dnes se sem jde ze záliby, a vůbec první čas pobožnost těší, ale když již to trvá třetí a čtvrtý týden, pak už omrzí a stojí to leckdy hodně přemáhání, abychom věrně dosloužili celý měsíc. Ale ovšem právě tenkrát to jest zásluha! Jdu, i když mne nic do kostela netáhne, ale jdu proto, aby zde neměla Panna Maria prázdno.

Učiňme tedy dnes krátkou úvahu, jaký máme důvod k uctívání Rodičky Boží a jak chceme letos konati májové pobožnosti.

Poslyš, křesťane, oč nám běží v tomto nejkrásnějším měsíci!

Před mnoha věky žila svatá Pana Maria. Byla to bytost andělského života, která nám dala našeho Pána Ježíše Krista. A Ježíš Kristus jest jistě jedinečným zjevením v lidském pokolení. Jest to od věků očekávaný Mesiáš, jenž spůsobil takový převrat mezi národy, jako nikdo před ním a nikdo po něm. Ježíš Kristus jest všemohoucí Bůh, jenž činil zázraky a činí je dosud. Vemte všechny velikány světa — co jsou proti Kristu Pánu? Nic, ani pouhý stín. A Matkou tohoto Krista Ježíše jest svatá Panna Maria. — Ona žije nyní mezi blaženými nebešťany jako jejich Královna. Žije tam již po dlouhou řadu staletí korunována slávou a mocí. Vzpomeňme, co divů a zázraků se ustavičně děje na vzývání Matky Boží. Zjevení Panny Marie v Lurdech jest potvrzeno nikoliv sty, nýbrž tisíci a tisíci divů, kterých se nikomu nepodařilo vyvrátiti. Jak jest tedy nesmírně vznešená naše svatá Panna Maria! A tuto vznešenou Bytost budeme uctívati po celý nastávající měsíc. Křesťané, není to pro nás velkou ctí?

Hrdě uctíváme zasloužilé vlastence, hrdě uctíváme vítězné vojíny, oč hrději ještě budeme uctívati Matku Boží. Jest to naší ctí a pýchou, a nebudu se proto před nikým ostýchat, že jdu na májovou, nebudu sem choditi jen za tmy, nebudu se krčiti a schovávat kdesi v koutku, vždyť vím, koho to ctím a proč to dělám!

O letošní pobožnosti budeme čísti zajímavé ukázky ze života proslaveného ctitele Rodičky Boží, blahosl. Jana Bosca.

Žil v nedávné době a proslul jako nesmírný dobroděj opuštěných dětí. Z nepatrných začátků založil 250 ústavů v různých končinách světa a jeho odchovanci, kněží Salesiáni, již miliony opuštěných a zanedbaných dětí přivedli na dobrou cestu. Celé toto dílo jest vlastně dílem Panny Marie. Bosco Ji neobyčejně ctěl, Ji stále vzýval, a nám, ctitelům marianským, jest to velkou útěchou, když se dovidáme jak Rodička Boží ho nikdy neopustila, svého služebníka ustavičně opatrovala, a on dopracoval se výsledků, jakých by jinak žádný člověk na světě nedokázal.

Životy lidí svatých jsou zajisté tou nejlepší filosofií. Mnohý člověk ani nechápe, když se mu široce dokazuje, že jest potřeba míti náboženství a podle něho žíti, ale když se nám ukáže: takhle jednali lidé svatí, takhle žili a nesklamali se, Bůh jim již za jejich pozemského života osvědčoval svou přízeň, — tomu rozumíme všichni a všichni jsme tím povzbuzeni, abychom žili a jednali podobně.

Budeme tedy uctívati Pannu Marii zde v kostele, ale nezapomeňme na Ni také doma. Rozžítvejme nyní v máji světlo před jejím obrazem, uvijme Ji často věnec, zpívejme k Její chvále nábožné písně, obětujeme Rodičce Boží své práce, své radosti i své žalosti. Na Ni si vzpomeňme, když se nám dobře daří, Matičko má, vidíš, to a to se mi podařilo, mám z toho radost, poděkuj za mne Pánu Bohu . . . Na Ni si vzpomeňme, když se nám špatně vede: Matičko má, nastala zkouška, posilni mne, neopouštěj mne!

Nuže tedy, vzhůru srdce! Volám vám se svatým apoštolem: Ejhle, nyní čas příhodný, nyní doba milosti! Skutečně dobou milostí, dobou hojných darů Božích jest měsíc máj pro křesťana, který jej zasvětil Marii Panně.

V minulém století měl francouzský národ světoznámého zpovědníka, sv. Jana Vianney, faráře v osadě Ars u Lyonu. Po 30 let denně celá procesí tam putovala jen k vůli zpovědi. Svatý kněz viděl lidem do svědomí, jeho ústy mluvil Bůh.

Padre Ballerini, znamenitý italský jesuita, vypravoval o tom pěkný příklad. Byl měsíc máj, kdy všude se začíná konati mariánská pobožnost. Začali ji také v jakési vážené rodině v městě Lyoně — vlastně konala ji jen paní s malými dětmi. Její manžel o Boha nedbal. Rouhačem sice nebyl, ale o náboženství se vůbec nestaral jako bohužel tak mnozí jiní. Zato paní byla vroucně oddána Rodičce Boží. Teď v máji zřídila si před jejím obrazem domácí oltářiček a večer se tu s dětmi modlila. Manžel se těch pobožností nezúčastnil, ale nebránil jim, ba občas koupil i kytici a postavil ji před obraz Panny Marie. Snad to byl jediný projev jeho náboženského života.

Máj uplynul, a po něm hrozná rána stihla onu paní. Její muž náhle skončil. Na zaopatření nebylo ani pomyslení! Ach byl to smutný pohřeb! Osiřelé děti provázely se svou matkou otce a matka nebyla k žádné-
mu utěšení. Svého muže milovala a on umřel, umřel bez zaopatření! Jímala ji hrůza při pomyslení, jak asi obstál na soudě Božím, kde asi teď jest jeho duše. Když umře člověk zbožný, spořádaný, pozůstalí se aspoň těší, že s ním v nebi zase shledají — ale čím

se těšiti zde! Můj muž je zavržen, můj muž jest zavržen, ta myšlenka ji ustavičně pronásledovala. Když večer uléhala k spánku, zdálo se jí, že slyší jeho bolestný křik, a v noci divoké sny ji děsily, a když se děti modlily za tatínka, připadalo jí to jako rouhání. On jest zavržen a marno všechno modlení za jeho spásu.

Jak jsem se zmínil, žil tenkrát blahoslavený Jan Vianney. Zubožená vdova vydá se k němu na pouť, aby se mu svěřila se svými úzkostmi. Nepřijela sama; byl tam zase takový nával, že ač všední den, kostel plný lidí, kteří chtěli jíti ku světcí se zpovídat nebo se s ním poradit. Nezbyvalo jí než čekati, čekati snad celý den. Odhodlala se k tomu a vzývala Marii Pannu, aby její cesta nebyla nadarmo. Za nějakou chvíli pozoruje rozruch. Svátý stařeček zvedá se ze zpovědnice a kráčí do sakristie. Lidé uctivě ustupují, on jde kolem ní. Plná zármutku dívá se paní na něho, on se zastaví a jako by věděl, co ji trápí, šeptá: Doufej, dcero, vzpomeň si na ty kytice — a jde zase dále. Bylo v tom něco zázračného! Stařec oné paní jakživ neviděl, a najednou jí připomíná kytice — které? Ty, co její muž nosil na oltář Rodičky Boží! Byla to zase jednou radostná a blažená chvíle pro sklíčenou paní! Tedy Matička Boží přijala jeho dar, neopustila mého muže, on není zavržen! — Padre Ballerini sám již stařec, vypravovával tento případ za začátku májové pobožnosti, a vypravuji jej dnes vám i já, abych vás povzbudil k horlivosti ve službě Královny nebes.

Pozvědněme tedy v první den měsíce máje mysl svou k Ní tam vzhůru, ku vznešené Máti našeho Vykupitele! Její oko nás vidí, Ona nás slyší, pozoruje

city našeho srdce. My se Ji dnes zasvětíme. Řekněme Ji všichni, že Ji po celý tento měsíc slibujeme svou službu. Že budeme sem přicházeti po všech 30 dní, ze žádného světského nebo světáckého úmyslu, nýbrž abychom pomáhali uctívati Královnu Nebes, k její počtě že budeme konati každodenně nějaký dobrý skutek. Stanovme si také zvláštní úmysl, zbožný účel, na který chceme svou pobožnost obětovati. Chtějme si něco vyprositi, tu nebo onu svou záležitost, něco pro svého bližního — pro spásu duše své, pro spásu svých domácích.

Shromažďujme se zde u mocné naší Přímlovkyně! Ctěte Ji, vy rodičové, aby žehnala vašim domácnostem, aby dobrý duch u vás vládl, ctěte Ji, vy děti, aby vás vedla po nejistých cestách života, ctěte Ji vy, kteří se radujete, ctěte Ji vy, kteří pláčete, ve štěstí i v neštěstí, v dobách bouří duševních, v nejistotě, v temnotách,

v starostech — a Ta, o Jejíž moci a dobrotě

budeme si tento měsíc tolik vyprávěti,

kéž přijme a vyslyší prosby

naše. Amen!

*

KÁZÁNÍ NA PRVNÍ NEDĚLI V KVĚTNU. (Částečně dle Wetzla.)

Letoší májovou pobožnost konáme pod heslem křesťanského apoštolátu. Ve všední dny čteme o donu

Boscovi, jak se obětoval a jak zato byl podporován Matkou Boží. Dokázal úžasné věci a přičítal to vždycky přimluvě Panny Marie. Není na tom nic divného. Vždyť Ona si přeje, aby co nejvíce lidí bylo spaseno, aby co nejvíce byl ctěn její Božský Syn, a proto má velmi ráda každého, kdo se o to přičiňuje.

Apoštolát, toť jistě nejlepší způsob úcty mariánské.

Proto o májových nedělích budeme uvažovati o tomto na výsost časovém předmětu. Dnes si zodpovíme základní otázku: Proč a jak máme býti všichni apoštolové Pána Ježíše.

Jest arcíť pravda, že starati se o víru jest v první řadě povinností nás kněží, my nejvíce budeme jednou z toho souzeni, ale nezapomeňte, že i vy se modlíte: Přijď království tvé, posvěť se jméno tvé! Jako se to máme všichni modliti; tak i všichni se máme starati, aby království Boží se šířilo, aby Bůh nebyl tupen, aby ode všech se světilo Jméno Boží. Ta povinnost doléhá na každého z nás.

Křesťané to také vždycky plnili. Všimněte si třeba našich domácích dějin. Bude tomu již skoro 11 století, co sv. Metoděj poslal do Čech misionáře Pavla Kaicha. On byl by však velmi málo dokázal, kdyby se neujala náboženství sv. Ludmila a její vnuk, sv. Václav. Mnich Křišťan nám vypravuje, jak oni, třeba nebyli kněžími, stali se sloupy křesťanského náboženství. Oba byli za svou horlivost zavražděni, ale víra byla u nás zachráněna. Chcete krásnějšího příkladu laického apoštolátu?

Vzpomínte si na jiné stránky českých dějin. Nejvyšší rozkvět nastal za Karla IV. Tomuto vladaři málokterý kněz se vyrovnal upřímnou zbožností a horlivostí o čest Boží. Co krásných chrámů bylo tenkrát zbudo-

váno a jaký pořádek zaveden v naší vlasti! Palacký klade tu dobu za vzor všem věkům příštím. Piše, že podnes se při vzpomínce na Otce vlasti rozechvěje každé srdce české. Když Karel umřel u věku 63 let, byl nářek, jakoby každá rodina ztratila otce. Jedenáct dní zůstalo tělo jeho vystaveno uprostřed tisícerych světél, ve dne, v noci zpívány žalmy za jeho duši. Pohřební průvod trval 4 dny. Mrtvý vladař musil navštívit celou Prahu, dříve než sestoupil do tmavé hrobky u sv. Víta. Staříčský arcibiskup Jan Očko z Vlašimi za ním volal: Proč, o dobrý Ježíši, vzal jsi Církvi tak brzy velkého syna a ochránce! — Karel IV., příklad laického apoštolátu, apoštolátu neknežů, příklad toho, čemu dnes se říká Katolická akce!

Tak tomu bylo ve všech dobách a u všech národů. Naše víra by se nikdy tolik nerozšířila, kdyby to bylo ponecháno na starosti pouze apoštolům, po nich pak jen biskupům, kněžím a jáhnům. Ale to vidíme, jak víry se ujímají lidé světští, preveliká řada mužů a žen, nadšených obhájců a šířitelů učení Kristova. Již ve skutečích apoštolských se chválí Tabitha, že konala skutky milosrdenství a tím zjednávala lidi Kristu Pánu. Když umřela, truchlila pro ni celá křesťanská obec v Joppe. — Zásahu o založení církve v Římě má šlechetná paní, choť římského senátora, Priscilla. Ona poskytla ve svém domě útulek sv. apoštolu Petrovi, v krátké době dala se sama pokřtiti spolu se dvěma dcerami a docílila, že po čase ji následovali i oba synové a manžel, všichni se stali křesťany. Její dcery pak, když osiřely, zavázaly se slibem ustavičné čistoty, prodaly zděděný majetek a peníze rozdělily mezi chudé a na podporování víry. Nepodržely ani otcovského

domu. Za papeže Pia I. byl proměněn v první křesťanský chrám, který stojí dosud, nesmírným stářím jsa již celý zapadlý v zemi. — Nepřišli bychom vůbec ke konci, kdybychom chtěli vypočítávati, kolik žen a dívek se v oněch hrdinných dobách zasloužilo o naši sv. víru. Sv. Anastazie po dva roky vydržovala sv. Chrysogona, žalářovaného pro hájení náboženství Kristova, a dodávala mu odvahy, aby svůj slavný boj dobojoval až do konce. Sv. Pudentiana přivedla jednou k papeži sv. Pia I. 96 osob, které sama získala a sama vyučila náboženství, takže hned jim mohl se uděliti sv. křest. Římská šlechtična Flavia Domitilla, sotva jest pokřtěna, již nemá jiné starosti, než aby také obrátila svou matku a své sestry. Podobné nadšení pro sv. víru panovalo i mezi muži. Zajímavý příklad máme na slavném učiteli Origenovi. Narodil se r. 185 ze zámožné egyptské rodiny. — Patří mezi největší učence křesťanského starověku. Jeho otec Leonidas byl učitelem řečnictví — dle našich poměrů profesorem práva — v Alexandrii a podstoupil pro Krista smrt. Sedmnáctiletý syn Origenes planul touhou jíti za otcem na popraviště. Matka tomu jen tak zabránila, že mu schovala šaty. Tenkrát kvetla v Alexandrii slavná bohoslovecká škola, první v dějinách církve. Řídil ji filosof Klement. Za pronásledování pohané po něm slídili, takže musil utéci a žíti v úkrytu. Biskup povolal na jeho místo Origena, jenž brzy zastínil svého předchůdce. Skvělé nadání a posvátný zápal, s kterým učil, roznesly po celém Egyptě jeho pověst. Proslavený učitel nebyl knězem, ani jáhnem, ale horlivostí se vyrovnal apoštolům. Mnozí z jeho žáků uměli jako mučedníci a jest ku podivu, že pohané

nezabili i Origena, zvláště když bez bázně sám se jim nabízel. Aby se ještě více zdokonalil v náboženství, putoval z dalekého Egypta do Říma, aby zde na vlastní oči poznal křesťanskou obec první a nejslavnější mezi všemi. Po návratu do Alexandrie opět učil na své škole, která neustále rostla a byla pevným štítem pronásledované církve. Origenes byl zván i do nejvznešenějších kruhů, aby vykládal o náboženství. Arabský emir Mammaea, matka císaře Severa, bohatý měšťan Ambrosius a mnozí jiní hledali u učitele Origena poučení a byli ním získáni katolické víře. Onen Ambrosius, když se stal katolíkem, přiměl Origena, aby se věnoval také spisovatelství. Ze svého velkého jmění mu zaopatřil, čeho bylo zapotřebí. Origenes diktoval a 7 rychlopisců psalo. Nejslavnějším Origenovým dílem jsou pojednání o starých rukopisech svatého Pisma. Taková byla pověst tohoto učitele, že jerusalemský biskup ho zadržel u sebe a přímo násilím mu vnutil svěcení na kněze. — Člověk, když slyší o této nadšené horlivosti, jaká panovala ve svaté církvi, mimoděk cítí vnuknutí: Jdi a čiň podobně! Pracuj také pro Ježíše Krista!

Vidíte sami, že náboženství naše bojuje těžký boj. Panuje velký nedostatek kněží. Obyčejně se čítá, že na jeden tisíc duší má býti jeden kněz, ale kde pak to je! Ohromná města čtyřicetí a padesátitisícová mají jen jednu faru! Ale i kdyby toho nebylo, a kdyby se jen měla obsaditi všechna místa, která jsou již zřízena, není to možné, poněvadž jest nás málo. Vidíte to také zde. Kolik je škol, kde vůbec kněz náboženství vyučovati nemůže, nemůže toho zastati, jest nás málo. A co jiných a jiných věcí by se mělo podniknouti.

jako se to vede jinde, a není možno, jest nedostatek síl! A při tom nedostatku vede se boj proti náboženství — a přátelé milí, jaký boj! Co týden, co den vychází celá záplava protináboženských novin a knih, oplzlých vypravování, úmyslných překrucování, štvání a tupení, kterým má se podkopati u lidu vážnost a důvěra k náboženství. Všimněte si sami, jaké stohy toho bývají každý týden v těch různých trafikách a krámech, a prodá se všechno, rozejde se to po celém našem okolí jako tisíceří náhončí pekla. A co lidí je tím svedeno!

Nepřeháním zajisté ani v nejmenším, když pravím, že doby jsou skutečně strašlivě zlé. Nenávist proti Bohu, nenávist proti církvi se spojila, za našich dob se utvořily velké mezinárodní svazy vyzbrojené vším možným a vypověděly nesmiřitelný boj víře. Jen co nejvíce lidí připravit o víru v Boha, který nás jednou souditi bude, — jen když náš národ odpadne od katolické církve, pak nám bude dobře a budeme lidmi pokrokovými!

Jest s námi zle — ale, když je zle, pak každý občan musí se státí vojínem! Když je zle, každý horlivý křesťan má býti apoštolem. Či máme nečinně se dívat, jak naši sousedé, naši domácí, snad i naše vlastní děti se Bohu odcizují — má nám všechno býti jedno? Kde pak je potom naše láska k Pánu Bohu, kde pak je vůbec víra naše? Když ďábel tolik má pomahačů, my necháme Krista Pána opuštěna?

Staří křesťané byli jako oheň, každý se vynasnažil, aby své spolubližní obrátil z pohanství, kolem nás šíří se záplava novodobého pohanství, postavme se proti němu! Slavný katolík, advokát Lieber řekl: Kam ne--

· doléhá již slovo duchovního, tam věřící sami musí se
· postavit proti něvěře! Krásná je to věc získati lidskou
· duši, krásnější však jest duši tu udržeti, ale ze všeho
· věcí nejkrásnější je, duši ztracenou opět zachrániti.
Ano to věc nejkrásnější!

Řekněte si to vy, ctitelé mariánští, a buďte apoštoly
· Pána Ježíše. Znáte-li duši, která kráčí cestou nepra-
vosti, jděte za ní a přiveďte ji zpátky!

Když víte, že ten nebo onen je lákán do protiná-
boženského spolku, rozmluvte mu to! Když u vašich
známých se odebírají a čtou nevěrecké časopisy, dejte
jim dobré slovo, ukažte, jak nebezpečného to hada
hýčkají, jaká je zodpovědnost takových rodičů, když
· docela i dětem to dávají do rukou! Budme lidmi činu,
· lidmi, kteří nejenom věří, nýbrž dle toho i jednají!
Víme a věříme, že jedna duše platí více, než všechno
· bohatství tohoto světa, nuže — ať už to stojí nějakou
· obět, jen když ji zachráníme!

Rodička Boží vroucně si přeje, abychom pomáhali
· šířiti slávu Ježíše Krista. Budeme slyšeti během tohoto
měsíce, jak bezpočtukrátě osvědčila Panna Maria svou
· přízeň šlechetnému Boscovi, apoštolu zpustlých dětí,
· a já vím a jsem o tom v hloubi duše přesvědčen, že
bude laskavě bdíti i nad námi, když Jí k radosti zís-
skáme aspoň jednu duši zbloudilou. Nuže,
přátelé, umiňme si to, slibme to dnes
Matce Boží všichni! Amen.

*

II. NEDĚLNÍ.

APOŠTOLÁT V KRUHU RODINNÉM.

Možná, že jste také před časem četli, jaká teď je moda u vznešených dam v Paříži: Maličcí psi. Ano psi, ti jsou ideálem, modlou mnohých přemrštěných žen. Takové dámy vydrží ve společnosti celé hodiny si vyprávěti, co jejich psíčkům chutná, jaké mají spaní, kdy bývají v dobré náladě. — Doma v prázdných chvílích šijí jim hedvábné polštářičky do postýlek a objenávají u krejčího na čtvernožce kabátek dle nejnovějšího střihu a vkusu. Už vycházejí v Paříži i zvláštní žurnály, určené výhradně jen pro psí mody — ale ani o tom nemluvme! Tohle jest už ne pošetilost, ale zvrhlost! Srovnejte, přátelé drazí, s takovýmito dámami onu prostou, neučenou ženu, o které jsme tyto dny četli, matku dona Bosca! Jak neskonale výše ona stojí! Žena šlechetná, vychovaná ve škole Matky Boží! Opuстила svou spokojenou domácnost, aby se synem se věnovala opuštěným sirotkům, jim vařila, na ně prala, o ně pečovala celých osm let, co ještě byla živa na světě. A sudte, drazí posluchači, sami, jak asi vede se jí nyní tam na věčnosti! Jak hrozně tam je ponížena tak mnohá milostpaní. Promarnila život ve všelijakých titěrnostech, o Boha nedbala, v hodině smrti neměla, čím by se před přísným soudcem vykázala, a za to uslyšela: Uvrzte ji do temností zevnitřních, tam bude pláč a skřípění zubů.

Ctitelé mariánští, pamatujme na to! Chtějme i my vykonati hodně mnoho dobrého v krátké době svého pozemského života! Kéž odneseme si z této májové pobožnosti srdce šlechetné, které směřuje vysoko, které chce žíti pro Boha!

Budu vám dnes vyprávěti, jako mnoho můžete vykonati vy, kteří žijete v rodinách. Naznačím vám s pomocí Boží apoštolát v domácnosti, a Pán Bůh dej, aby slova má přinesla aspoň něco dobrého.

Dva mužové, dobří známí, potkali sa v neděli na ulici: Kde pak jsi byl? Ale v kostele. Prosím tě, co jsi teď tolik nábožný? Brachu, já mám doma kazatele, který mne celého předělal. Je to má žena. Slovo dalo slovo a on začal vyprávěti, jak se ta změna s ním stala. Skutečně, výborný kazatel, ale nemysli, že mi pořád kázala o kostele, o modlení — Bůh uchovej, ani slovem se mi o tom nezmínila. Já ji znal už za svobodna, že je nábožná. Když jsem si ji vzal, věnovala se celá mně, já viděl, že žije opravdu pro mne, a při tom zůstala nábožná a svědomitá jako dříve. Do kostela chodila ráda, ale nemohl jsem nikdy říci, že by byla proto něco prunedbala. Když jsem zazlořečil — a měl jsem to ve zvyku, viděl jsem, že se zarazila, ale neřekla ani slovíčka. Když ráno a večer klekala k modlitbě, mně se zrovna zdálo, že tvář její je jaksi rozjasněna, ozářena, a leckdys mne to táhlo, abych si klekl vedle ní, jenže mé bývalé vychování, má tak zvaná osvěta mne od toho zdržela. Když se vrátila od zprávy Boží, tu jakoby ji ovanulo nějaké čistší nebeské ovzduší. V takové dny bývala veselá a milá, zrovna jako anděl.

Šest roků trvalo tohle tiché kázání, a já pocítil touhu, abych měl také rád Pána Boha, kterého moje žena milovala a který jí propůjčil cnosti, jež jsou štěstím mého života.

Zda-li pak by tohle neřekli tisíce a tisíce mužů, kdyby měli také takové ženy? Věřte mi, v Kristu shromáždění, tak mnohý nevěrec by nevěrcem nebyl, kdyby měl lepší manželku a zase naopak, tak mnohý v mládí zbožný, když dostal ženu bezbožnou, i sám přestal chodit do kostela. Žena dovede muže zkazit, žena dovede muže napravit.

Na smýšlení mužovo má žena nesmírný vliv. A proto ty, ženo křesťanská, která přicházíš sem uctít Matičku Boží, pamatuj na to, abys byla apoštolyní Páně ve své rodině! Nikdo toho lépe nedokáže než-li ty!

A čeho jest k tomu zapotřebí?

Především pravé vroucí zbožnosti. Máte se po všechny dny modlití za své muže, za své děti, zvláště když není u nich všechno v pořádku. Máte se modlití, aby jejich srdcí se dotkla milost Boží.

K zbožnosti přidejte svědomité plnění povinností. Vynasnažte se, aby o vás mohli říci: Měli jsme hodnou maminku.

Zpytujeme trochu své svědomí a ptejme se tu před Pánem Bohem: Jak dbáme doma o pořádek? Oddávali jsme jedenkrát párek, on byl zedníkem a ona měla chalupu. Svatbu odbyli vesele jen což, ale již za dva měsíce byli v sobě a bylo tam u nich mnoho bojů a mnoho bití — proč? Muž chodil do práce, a když v poledne přišel domů, dostal k obědu kus chleba a sůl. Toť se rozumí, že bylo proto zle. A teď si pomyslete, kdyby taková žena se pořád modlila a pořád

Pána Boha měla v ústech a pořád svému muži o něm kázala — dokáže něčeho? Spíše ještě ho zatvrdí a od Boha odvrátí!

Ptejme se samy sebe na úklid v domácnosti, zda-li to u nás vypadá tak, aby se našim doma líbilo? Útulná domácnost, toť chloubka hodné křesťanské ženy. Čistá má býti podlaha a stěny, čistý má býti stůl a židle, ustlaná má býti postel, na svém místě má stát nádobí, prádlo, šaty. Tím udržíme doma svého muže a své děti, že nebudou vysedávati Bůh ví kde po hospodách, nebudou si zvykati na toulky.

— Ptejme se také samy sebe, zda v našem chování není mnoho ostrosti, mrzoutství, netrpělivosti, hněvu.

Pěkně to říkal sv. František Saleský, že na kapku medu se více much chytí než na celý sud octa. Platí to především v domácím životě. Muž, praví kterýsi básník, dá se dobrým slovem daleko vést. Žena, která je k svému muži vlídná a laskavá, která má trpělivé shovnění s jeho chybami, která jako křesťanská hrdinka mlčí při nespravedlivých výčitkách, která si u jiných lidí nenaříká, která svého muže nepomlouvá — taková žena dokáže mnoho.

Srdce laskavé je jako rosa, která občerstvuje zvadlou travu, jest jako vůně, kterou květ kol sebe vydychuje, srdce laskavé vítězí nad zlobou i zatvrzelého nepřítele, Lásky přemáhá svět. Zvykejte si, ženy křesťanské, této srdečné vlídné laskavosti. Není to pro všechny povahy stejně snadnou věcí. Mnohé stojí to velké přemahání a nejde to najednou, ale kdo cnost tu si osvojil, ten stane se apoštolem ve své domácnosti.

Dáte mi jistě za pravdu, že tu mluvím o věcech vážných, které se dotýkají vás všech. Když vyprovázíte někoho ze svých tam na svaté pole, těšíte se: však se jednou shledáme, tam v nebi. Pracujme, aby se tak stalo, abychom se tam skutečně shledali! Říkává se o knězi, že bude-li spasen, nebude spasen sám, musí s ním dojít spásy i mnoho z těch, které mu Pán Bůh k vedení svěřil, a musí býti spaseni jeho přičiněním. Podobně jest to i s vámi. Vy, křesťanští rodičové, nenáležíte jen sobě, ani ty, otče, ani ty, matko, nemůžeš si říci: jen když budu já jednou v nebi; nikoliv, ty musíš se starati, aby i všichni vaši tam jednou byli, jinak nespasíš ani sama sebe. Proto buď ve své domácnosti apoštolem Páně i ty, křesťanský otče! Buď apoštolem hlavně svým příkladem!

Před léty zemřelý farář Kneipp je známý po celém světě. Ve svém působišti, Wörishofenu, zanechal po sobě pověst vzorného kněze a velkého lidumila.

Základ k tomu dostal doma. Vypravuje to sám: Už jako malý hoch jsem si všímal, že tatínek v neděli chodívá někdy dříve do kostela, a bylo mi to divné. Dával jsem si pozor, proč to, a dověděl jsem se, že tatínek byl dnes u sv. zpovědi. Mne to dojalo, a když jsem dorostl, chodil jsem ku zpovědi také. Ovšem, kdybych byl viděl tatínka se po hospodách opíjeti, byl bych se opíjel také.

Otče drahý, vidíš, jak záleží na tvém příkladu! Dávej jej tedy své rodině! Buď apoštolem i svým slovem. Mluv, jak se patří na šlechtného křesťanského otce! Slavný vychovatel Salzmann vypravuje, jak jednou tatínek mu v poli ukazoval na nebe a pravil:

Tam sídlí nebeský Otec, který tohle všechno stvořil. On je také Otcem tvým. On se bude o tebe starati, až já se už o tebe starati nebudu. On ti pomůže, až tě všechno opustí, nezapomeň tedy nikdy na něho! — Jak asi se vryje takováto řeč dítěti do paměti, a jak úctyhodný přichází mu otec, který takto mluví!

Budiž mi dovoleno uvést tu ještě vzpomínku znamenitého a hodně známého spisovatele. Píše: Jako čtyřletý klouček nejraději jsem býval u tety Líny. Jen když jsem se mohl dostat ze světnice, již jsem po čtyřech lezl po schodech do prvního poschodí, kde ona zůstávala. A kdo to byl? Stařenka malá, nevzhledná, s bílým čepečkem na hlavě. Sedávala na starodávné pohovce, a když mne uviděla, brala si mne na klín, vyprávěla o Ježíškovi, učila dělati křížek a modliti se. Když byl pěkný den, brávala si mě ven a sbírali jsme všelijaké koření na thé. Našli jsme hřebříček, tetička mi ukazovala jak má krásně vystřihané listy a dodávala: To se neudělalo samo, to zařídil nebeský Pán Bůh! Mně tohle tetino hřebíčkové učení vtisklo se více do duše než v pozdějších letech všechny výklady filosofů. V životě zkusil jsem mnoho, přišel jsem mezi všelijaké lidi, všelijaké řeči jsem slýchal, všelijaké pochybnosti se mi v mládí draly do duše, ale víru v Boha Stvořitele mi nedovedl vyrvati nikdo, a zásluhu o to má staříčká teta Lina.

Vidíte, přátelé, jak krásnou památku po sobě zanechá taková hodná, zbožná tetička, taková v pravdě křesťanská babička, křesťanský otec, matka! A při tom pořád pamatujme na to hlavní: My svým apoštolátem sloužíme Pánu Bohu, pracujeme pro Jeho čest s slávu,

a to bude naší nadějí, až nás všechno ostatní opustí.
Budme apoštoly, pak i nám budou platiti dobrotivá
slova Spasitelova: V domě Otce mého jsou
příbytkové mnozí a já jdu, abych
vám připravil místo, amén.

*

III. APOŠTOLÁT PRÁCEDÁRCE A DĚLNÍKA.

Sešli jste se, ctitelé mariánští, abyste uvažovali, jak si zasloužiti název novodobých apoštolů. Apoštoly býti chceme. Chceme nimi býti i z lásky a z vděčnosti k Panně Marii. Víme, kolikrát Ona nám pomohla, — a musíme tedy se Jí odměniti, musíme se přičiniti, aby byla více ctěna, aby sem přišli i takoví, kteří se kostelu dosud vyhýbají, musíme se přičiniti, aby Kristus Pán nebyl tolik urážen. — Chci dnes promluvit o apoštolátu našich prácedárců a dělníků.

Bylo to právě v krásné době vánoční, kdy v jednom statku byla spáchána v noci vražda. Bylo zavražděno asi 20 leté děvče, které tu sloužilo. Našli ji ráno utopenou, a různé stopy svědčily, že vraždy se dopustil hospodářův syn, který s ní udržoval hříšný poměr a nyní se jí chtěl zbaviti. Přišli četníci, zatkli ho a odvedli. Nemůžete si představit, jaká to byla rána pro celou

rodinu, těšící se dosavad nejlepší pověsti. Styděli se vyjít na ulici, hospodář celé dny seděl za stolem, hlavu v dlaních a na nikoho nepromluvil slova. Báli se, aby nesešlel. Během vyšetřování vyšlo na jevo, že zabitá vedla prostopášný život, docházeli za ní svobodní i ženatí a ona se jim prodávala. Bylo zřejmo, že zde zakročil Bůh, aby trestal. — Trestal nejstrašněji ono děvče, které umřelo, aniž by mělo času činiti pokání, a člověka křesťana jímá úzkost při pomyslení, kam odešla její duše na věčné časy! Trestal však Bůh i hospodáře a hospodyně, zato že o hříchu věděli, a k němu mlčeli. Byli ztrestáni na vlastním dítěti. Není radno s Bohem si zahrávat. Běda světu pro pohoršení, hrozil Kristus Pán. A pohoršení dává, kdo u svých podřízených vidí špatnost a nezakročí. Čeká ho strašné běda!

Případ tento se skutečně stal, jak byl vypravován, a slouží jistě za výstrahu. Povím zase opačný příklad, který vybízí k následování. Za zimního lednového odpoledne sešla se u staršího mistra společnost. Mluvílo se o různých starostech živnostníků a přišla také řeč na tovaryše.

Starší mistři mají s nimi hodně zkušeností, bohužel že víc špatných, než dobrých. Většina našich tovaryšů vede nekřesťanský život, o kostel nezavadí, jak je rok dlouhý — ostatně jsou k tomu vychovávání již jako učňové nedělními školami — jejich řečí se točí jen kol oplzlostí a nemravností, jako by v nich vymřel smysl pro něco vyššího, klení a rouhání jsou vezdejším chlebem. — Mistr truhlář vypravoval: Přišel ke mně dělník otrhaný a sešlý. Nelíbil se mi, ale že nebylo jiného, vzal jsem ho do práce. V neděli vidím, že milý

chasník má jen jedny šaty, ty co má na sobě. Člověče, kam dáváte peníze? V práci jste byl, a nemůžete si, ani na šaty vydělati? Nemohl. Poznal jsem to brzy. Jak měl po výplatě, rovnou do hospody a karty a pití a tak dál, a nepřestal, dokud nebylo všechno pryč.

Tak a podobně se mluvilo při oné schůzce, ale nebylo to jen plané pomlouvání a praní cizího prádla, schůze mistrů měla právě za účel, jak těmto stínům jejich dorostu odpomoci. Byli to všemřs katolíci. Shodli se na tom, že zde musí přiložiti ruku k dílu. Jeden podával návod: Když ke mně přijde tovaryš a dá se do klení, řeknu mu nejprvé v dobrotě, u mne že tohle není v modě. Z počátku si arciř staví hlavu a bručí, že mu nemá nikdo co zakazovat, a když se mi to nelíbí, že u mne nemusí být. Tím mne ale nezmate. K vůli klení mi dosud málo kdo utekl, když utekl, pak jistě také za nic nestál. Já svým lidem pořádně zaplatím, hledím, aby se měli dobře, a tak se mi drží. Po několika nedělích už to jde u nich bez zlořečení a hromování. Ba dají si ti hoši i tak dalece říci, že ten a onen sám od sebe začne choditi v neděli do kostela. Já ho vezmu odpoledne na požehnání a pak se s ním někde stavím, zaplatím za něho sklenici a máme se rádi. Mohu vám říci, že mám díky Bohu celkem hodně dělníky, živnost jde dobře a Pán Bůh nám žehná. — Tak spolu rozmlouvali oni mužové a jejich schůzka byla začátkem obrovského spolku tak zvaných Xaveriánů. Spolek ten je rozšířen po celé Belgii, čítá asi půl milionu členů, kteří na sebe berou povinnost šířiti vůkol sebe spřádáný křesťanský život. Povinnost tu zastávali tak horlivě, že v 25 létech jejich zásluhou se obrátilo na 14.000 lidí, kolem 5.000 di-

vokých manželství bylo dáno do pořádku, přes 12.000 špatných nevěreckých nebo nestoudných knih a časopisů bylo potlačeno — a k tomuhle tolik záslužnému dílu dalo podnět několik hodných řemeslníků! Viděli kol sebe zkázu, ale nesložili ruce v klín, nenechali špatným lidem volné pole, nedívali se nečinně, co lidé upadá v osidla ďáblova, povstali k práci pro Ježíše Krista a hle, co dokázali!

Já tu dnes mluvím také ku zbožným křesťanům, kteří sem přišli chválu vzdát Marii Panně, a proto, přátelé, položme si v duchu otázku: Onen mistr hleděl své lidi polepšiti, učinil jsem i já něco podobného? Pokusil jsem se aspoň o to? Bylo by také v mém okolí co napravit a snažil jsem se o to?

Ach, co dobrého by mohli dokázati naši mistři, naši hospodáři, naši prácedárci, kdyby jenom dbali, kdyby jenom měli více svědomitosti, více víry v Boha, který nás všechny bude jednou souditi!

Bůh sám ví, co zlého bývá pácháno v různých dílnách a továrnách, kolik a kolik svedených své svědce proklíná! Leckterý mistr, leckterý hospodář, leckterý dozorce se při špinavých rouhavých řečech ještě směje, dává k tomu ton, ba jsou i takoví, že hrozí propuštěním z práce tomu, kdo by v hříchu nedržel s nimi! Jaká to hrozná zodpovědnost, jak těžce se to bude jednou umírat, jak těžce se to půjde k soudu!

Páni, hospodáři, mistři jsou povinni dáti spravedlivou mzdu, ano, ale to není ještě všechno. Oni jsou také povinni, aby netrpěli ve svých dílnách hříchu! Ó kéž by měli všichni hodně mnoho onoho šlechetného křesťanského ducha, nemlčeli doma u svých lidí k žádné špatnosti, přidržovali je ku kostelu, nabádali ku sv.

svátostem, vedli je k šetrnosti, ke střídmosti, povzbuzovali k dobrému a sami jim v tom příkladem předcházeli!

Mluvím však i k vám, kteří jste u někoho v práci, ve službě: Prosím vás, pomáhejte nám bojovat boj za ležiše Krista! Vždyť to konečně záleží na vás, aby nestoudný člověk, aby rouhač, aby pomlouvač přestal se svými řečmi! Dejte mu jen znáti, že o to nestojíte, a dá pokoj! Povzbuďte vlažné k větší horlivosti, vemte je s sebou do kostela, přiveďte něhoho ku správě Boží — jeden hodný truhlářský pomocník v 5 létech přiměl 15 svých soudruhů, aby zase světili neděli a zase po létech šli ku svátostem. V jedné továrně zase několik hodných dívek se smluvilo, že musí u nich přestat dvojsmyslné řeči a zpěvky, a podařilo se to.

Mezi slavnými italskými malíři se jmenuje Carlo Dolce. Pocházel ze Sieny a byl synem chudého nádeníka.

Od své matky se naučil milovati a ctíti Pannu Marii. A tato zbožnost přinesla mu štěstí. Hle, jak se to stalo!

Hoch měl zálibu v malování. Do škol však choditi nemohl, nebylo na to. Stal se aspoň kresličem. Životí z toho měl jen tak, že hlady neumřel, vyhlídky na zlepšení svého postavení žádné.

Kdysi šel po ulici města Florencie. Zastaví ho žebrák a prosí pro památku Matky Boží, aby mu dal almužnu. Karel měl v kapse jediný peníz, celé své jmění. Uvažuje: dám-li jej, budu bez haléře, bez oběda; ale žebrák prosí, abych k vůli Matce Páně ho obdaroval, ať tedy Matička Boží vidí, že Ji mám opravdu rád.

Dal peníz, a že šel právě kolem kostela, stavl se tam, poklekl u oltáře Panny Marie a v srdci cítil ne-smírnou radost, že přinesl obět na počest Rodičky Boží. V kostele pracovali malíři, opravovali strop. Dohlížel sám pověstný umělec oněch dob, Domenico Giotti (Džóty). Náhodou všiml si chudého jinocha tam dole u oltáře mariánského. Zalíbila se mu jeho zbož-nost, začal s ním rozhovor, a náš Karlo Dolce měl po bídě! Stal se žákem proslulého mistra a přivedl to pod jeho vedením tak daleko, že byl vyhlášen za nejznamenitějšího malíře své doby.

Zvláště rád maloval obrazy Madonny a nesou ty obrazy výraz neobyčejné něhy a velebnosti — doklad to, jak vždy choval u vděčné paměti Marii Pannu, že tolik mu splatila jeho dar.

Duše drahá, která mne dnes posloucháš, učiň také dar Matce Boží! Darem tím budiž dobré slovo, dobrý příklad, umenši hříchu, kde můžeš, povzbuď k dobrému, kde se ti dá!

Není to pohodlná věc, jest to oběť, ale učiň to k vůli Matičce Boží! Za našich dob jest toho zapotřebí

jako soli. Pracujme, obětujme se, aby náš

Pán Ježíš nebyl tolik urážen — ach,
pravím, tolik urážen. Amen.

*

IV. APOŠTOLÁT MODLITBY A UTRPENÍ.

Panna Maria zůstala po Nanebevstoupení Páně na zemi ještě asi 12 let, aby byla apoštolům rádkyní, těšitelkou a útočištěm.

Jest to krásný obraz, když si představíme Matičku Páně již v staříčském věku, jak vypravuje apoštolům své vzpomínky na Pána Ježíše. Jak asi dychtivě, jak zbožně naslouchali! Ovocem těchto vypravování jsou první kapitoly evangelia sv. Lukáše o mládí P. Ježíše.

Od těch dob již uplynuly dlouhé věky, ale dosud má Kristus Pán na světě své apoštoly, a dosud jest s těmito apoštoly Panna Maria, i jim jest rádkyní, těšitelkou a útočištěm. — Celý život dona Bosca jest toho dokladem. Kéž jest nám to pobídkou, abychom i my se přičinili o čest a slávu Krista Ježíše! Mluvil jsem o tomto předmětu již ve třech kázáních. Dnes bych potřeboval dodati ještě několik slov o apoštolátu strádání a modlitby. —

Byl chlapec, jmenem Pavel Rieu, který jistě vytrpěl na světě očištec. Od dětských let míval přání státi se knězem a misionářem, ale Bůh usoudil jinak. Místo, aby obětoval, bude sám obětí.

Asi v desíti letech oslepl a brzy přišel také o sluch. Potom osiřel. Nejdříve umřel otec, za ním odešla matka, a hoch mrzák zůstal tu sám. Vzali ho do špitálu, aby neumřel hladem. Žil životem nad pomyšlení bídným a smutným. Od které si zbožné duše se dověděl, že i mrzák může se státi apoštolem, když své utrpení obětuje Pánu Bohu na obrácení hříšníků.

Myšlenka ta mu vlila zrovna nový život. Napsal vlastní rukou, jak to jen dovedl, slib: Já jsem hluchý a slepý a nemohu nic pracovat, ale zavazuji se na celý rok, že se budu modlit za rozšíření svaté víry, jednou týdně se budu na ten úmysl postit, a všechny své bolesti budu trpělivě bez odříkání snášeti.

Během tohoto roku Pavel umřel. Jak svědomitě svůj slib plnil, vidno z toho, že když mu vyzváněli, lidé si říkali: Světec ze špitálu zemřel.

Žil upoután na lože a přece jen byl také apoštolem Krista Pána. Jeho apoštolátem byl apoštolát utrpení a modlitby. Takový apoštolát platí velmi mnoho.

Důvod to má takový:

K obrácení člověka jest především zapotřebí požehnání Božího. Není vším ten, napsal sv. Pavel, není vším ten, jenž seje, nebo zalévá, nýbrž ten, jenž vzrůst dává, a to jest všemohoucí Bůh. K apoštolátu jest v první řadě nutná milost Boží, a zase jenom milost Boží. Bůh ji pak dává tomu, kdo za ni prosí. Proste, a bude vám dáno.

Proto milý křesťane, když chceš někoho napravit, musíš se za to modlit. Dáváš někomu do ruky snad dobrou knihu, dobrý časopis, ale musíš se ještě modlit, když lidé něco dobrého čtou, aby se to v nich ujalo a neslo ovoce. Chceš býti apoštolem Páně skutky dobročinnými, zamýšlíš lidi si nakloniti, ale nebudeš-li se spolu i modlit, tvé almužny neponesou užitku, nedotknou se srdce obdarovaného. Chceš býti apoštolem ve své domácnosti, ale musíš se zároveň za své domácí modlit, jinak si tvých slov, tvého napomínání, tvého domlouvání, tvého příkladu nikdo ani nevšimne.

Ty můžeš i mnoho trpěti, ale když se při tom nemodlíš, když toho neobětuješ Pánu Bohu na nějaký dobrý úmysl, pak trpíš bez ceny, bez zásluhy, bez užitku.

Není sice ani modlitba všechno, nestačí jen se modlití a pak již nečinně skládati rukcu v klín, nikoliv, jest zapotřebí i práce a přičinění, jak se říká: Člověče modli se a pracuj — ale samotná práce, samotné lidské přičinění také nestačí. S prací musí se spojití modlitba, aby bylo s námi požehnání Boží.

Znameníť katolický novinář před nedávnem samolibě si řekl: Eh co, jiní ať se modlí, já budu apoštolem svým perem — a skončil tak, že odpadl od víry.

Všichni praví apoštolé, všichni praví zastánci náboženství musí býti lidmi modlitby, lidmi církevního života, lidmi křesťanských ctností. Odtud musí čerpati sílu nejprve pro sebe samy, aby se opanovali, aby neklesli, aby nezblondili sami. Odtud musí čerpati sílu a zdar i pro jiné, aby jejich činnost měla požehnání shůry. Když před 40 léty kníže Bismarck vypověděl válku katolické církvi v říši německé, povstaly na obranu celé řady mužů v pravdě apoštolských, mužů modlitby a práce. Slavného Mallinckrodta bylo vídati den co den na mši sv., a když měl míti v parlamentě důležitou řeč, šel si ráno ku sv. přijímání. Přepověstný Windhorst, který porazil samotného Bismarcka, choval vždycky velkou důvěru ku sv. růženci, on, proslavený hanoveránský ministr a předseda ministerstva, neostýchal se nijak modlití se růženec i veřejně; věděl, co ta modlitba znamená a co dokáže.

Ale všimněme si našich dějin: Mezi misionáři, kteří v době pobělohorské obrátili náš národ na katolickou víru a dali mu tak základ spcřádanějšího života, byli

velmi zbožní lidé. Misionář Chanovský celé noci se modlíval a jeho oblíbenou písní bylo: Duše má, nespouštěj se Pána Boha svého! Misionář Kravařský nosil stále s sebou růženec a růženec ho zachránil, když zákeřný vrah po něm střílel, kule se svezla po růženci a neranila. Misionář Středa sloužil mši sv. tak zbožně, že i jinověrci se chodili na něho dívat a říkali, že viděli u oltáře anděla a ne člověka. Když Švédové obléhali Brno, P. Středa město zachránil svými modlitbami. — Podobně mezi starými buditeli českého národa setkáváme se napořád se zbožnými lidmi. Buditelem kraje táborského byl Kamarýt, skladatel tklivé písně: Matka pláče, ruce spíná. Zbožným byl náš Čelakovský, Vinařický, Vydra, Ziegler, Sedláček, Sláma — stačí si o tom přečísti starou již knihu Rybičkovu: O předních křisitelích českého národa.

Budějovičtí se dobře pamatují na zbožnost vlasteneckého biskupa Jirsíka. Moravané vědí, jak se dovedl modlit jejich tatíček Stojan, před ním pak Sušil a celá jeho družina! — Pán Bůh žehnal starým zbožným vlastencům: Když oni vedli národ, lid měl zlaté srdce, vládl u nás pořádek a svatá spokojenost!

Ano, lidé zbožní mají tajemnou sílu, že mohou vykonati neobyčejné věci, mají zvláštní převahu nad světem, jejich počínání jest provázeno nápadným požehnáním Božím, jsou to vyvolení Boží, kteří spasení přinášejí svému okolí!

(Kéž bychom aspoň trochu pochopili, o jak důležité věci jsme v těchto úvahách mluvili! Šířiti království Boží! Pracovati o spáse nesmrtelných duší! Přičiniti se o záchranu bližního! Pracujme jen a pracujme!

Věčně tu nikdo nezůstaneme. Dříve nebo později dohraji nám všem. Říká se, co je do štěstí, které již minulo? — Měli jsme pěkný podzim, ale co dnes z toho? Nic, naprosto nic! Tak to jednou řekneme o všech radovánkách tohoto světa, o všem, čím jsme se tu kdysi pyšnili — nic, po všem veta! Ale křesťane můj, když jsi získal někoho Kristu Pánu, pak jsi nežil nadarmo — tvé štěstí neminulo, ono teprv přijde!

Bližního duši jsi získal, svou vlastní jsi spasil.

Kdo mně sloužiti bude, toho oslaví Otec můj,
jenž jest v nebesích. — Amen.

*

POSLEDNÍ KÁZÁNÍ.

Dnes tedy již naposledy zvaly nás zvony na májovou pobožnost! Dočetli jsme o životě šlechtného dona Bosca, ku konci schýlil se měsíc máj, a dnes jsme tu naposled! Naposledy pro rok letošní a kdož ví, zda ne naposledy vůbec. Snad pro některé z nás platí: dnes zde, a za rok již na věčnosti!

Rychle uběhlo těch 30 dní; ještě dnes tu zazpíváme mariánské písně, ještě dnes budeme volati oroduj za nás! A pak zase zavládne v chrámu večerní ticho a noční mlčení.

Naposledy také vystupuji na toto posvátné místo, abych promluvil k vám několik slov na ukončenou. Řeknu vám, drazí přátelé, v krátkosti, s jakými a s pocity můžeme se loučiti s letošní májovou pobožností. Věnujte mi svou pozornost!

Radostné uspokojení cítím, když rozhlížím se po uplynulém měsíci. Pro mnohé z nás spojena byla májová pobožnost leckdys s námahou. Neměli jsme ustavičně krásnou pohodu a kolikrát byla to obět jíti do kostela; leckdys to a ono vábilo jinam, nejednou cítila se již únava a nechuf, a přece jste vytrvali a přece jste sem přicházeli. Co jiní hověli si doma nebo šli na procházku a za zábavou, vy jste spěchali uctít Marii Pannu. Teď minul měsíc máj a minul nám všem, těm co sloužili Rodičce Boží, i těm, co jí nesloužili — a rozdíl jest ten, my že jsme o nejednu zásluhu bohatší. Uchovej Pán Bůh, abychom se vypínali nad jiné, jakobychem byli lepší — nikoliv! Ten, kdo soudí nás, jest vševědoucí Bůh, a i když něco dobrého vykonáme, jest to z milosti Boží — ale přece jen to člověka těší a těší ho plným právem, když si může říci: Já jsem tento měsíc nežil nadarmo, já si zahospodařil zásluhy pro nebe! Pán sliboval, že kdo poslouží jeho apoštolu, dojde zato odměny, a my jsme zde sloužili jeho svaté Matičce! Pán sliboval: Kdo mne oslaví, toho oslavovati bude Otec můj nebeský, a my oslavovali jsme Ho po celý měsíc oslavujíce svatou a milovanou jeho Máti! Pán sliboval odměnu i za číši vody, — ó jistě tedy, že nechodili jsme sem nadarmo, máme radostnou naději na odplatu! Seli jsme a budeme kliditi!)

V jednom čtení jsme slyšeli o francouzském básníku Hugovi, jak přišel k Boscovi pochlubit se, že ničemu

nevěří, ale Bosco mu tak domluvil, že Hugo odcházel se s klopenou hlavou Slavný tento spisovatel žil opravdu bez Boha a bez víry. Psal takové věci, že církev zakázala je čísti, Hugo pak, snad aby se pomstil, odpadl. Kráčel po léta širokou a pohodlnou cestou hříchů, až se přiblížil k jejímu konci, k věčnému zavržení. Podle lidského soudu nedalo se již nic jiného čekat. Básník žil stále ve společnosti samých nevěrců, mezi nevěrci umíral, Bože milý, jaký by to musil býti zázrak, aby se v poslední chvíli ještě obrátil! A zázrak ten se stal, Hugo se obrátil.

Léčil ho lékař, který byl rozhodným katolíkem. Nemocný si ho zamiloval. Když nastalo nebezpečí smrti, lékař mu řekl: Pane, bylo by dobře, zavolati notáře a kněze. Kněze? Trhl sebou Hugo

V jeho duši rozpoutal se zápas mezi satanem a milostí Boží. Bůh zvítězil Ano zavolejte kněze, já nechci umřít jako pes — jsou to jeho vlastní slova, ale domácí se tomu opřeli. Kněz že do jejich domu nesmí. Smrt se však rychle blížila. — Co učiní šlechetný lékař? Postaral se, aby kněz přišel do protějšího domu, postavil se tam u okna a odtud dal umírajícímu rozhřešení. Sám pak ubohého hříšníka připravil, aby vzbudil lítost, a úmysl, že se vyzpovídá, jak mu bude možno. — Otevřel jsem okno, píše lékař, a zatím co kněz dával u něho rozhřešení, Hugo se modlil hlasitě kající modlitbu a to s takovou lítostí, že by se obměkčilo i srdce nejzarytější. Za hodinu potom byl již chladnou mrtvolou.

Jsou skutečně zvláštní cesty milosrdenství Božího! Obrátiti se v poslední chvíli a ještě za takových okolností!

Co asi bylo toho příčinou? Povím vám zaručenou zprávu. Hugo měl zbožnou matku a musil jí v mladých letech slíbiti, že denně se pomodlí Zdrávas Maria. Přišla potom divoká léta svěťáckého života, ztroskotala u něho víra a ctnost, ale zvláštní bylo tohle: Když Viktor Hugo dlel na léčení v lázních Guesnecy, vyžádal si dovolení, aby směl v klášterním kostele zdobiti oltář Panny Marie. Měl radost, když mohl sehnati nejkrásnější květiny a dáti je Rodičce Boží na oltář. Skutečně zvláštní to podívaná! Nevěrec, odpadlík — a chodí do kostela a rozestavuje tu svícny a kytice kol bělostné sochy Neposkvrněné Panny! A v tom jest dle všeho příčina jeho obrácení na smrtelném loži. Matka Boží nedopustila, aby zemřel jako pes a umožnila mu smířiti se s Pánem Bohem v posledním okamžiku, než nastane soud. V jiných podobně podivuhodných případech, kdy však jest možno umírajícím ještě mluvit, připisují svou spásu jen přímlově Královny nebes, útočiště hříšníků.

Může v tom býti mnoho útěchy i pro nás: Nejednou se stává, že krom nadání náhle skoná osoba nám drahá a nás pak trápí pomýšlení, jak dopadla na soudě Božím, zda není na věky zavržena. Když to umřel muž nebo žena, kteří ctili Rodičku Boží, pak doufejme, že Ona nedopustila, aby odešli v nemilosti, v těžkém hříchu. Matička Boží nedá svému dítěti zahynouti! Jest ovšem v tom pro nás také napomenutí, abychom se starali, aby naši domácí mohli býti jednou bez obavy o nás, aby mohli se těšiti: On ctil, ona uctívala Rodičku Boží, nemusíme se o ně báti. Nevíme ani dne, ani hodiny, budme tedy upřímnými dětmi mariánskými! Sloužili jsme Marii Panně v měsíci máji,

služme jí po celý život. Ona se ve štědrosti námi nedá nikdy zahanbiti. Bude s námi, bude nám pomáhati v našich starostech a dopomůže nám, abychom šťastně zakončili svou pozemskou pouť!

Uzavíráme letošní máj. pob. také s pevným úmyslem, že budeme apoštoly Páně v těchto zlých dobách. Budiž to ovocem letošního duchovního čtení. Slyšeli jsme o Boscovi, o jeho matce a o jeho bratru, jak se obětovali pro čest a slávu Boží. Vynaložili na to majetek, pokodlí, odpočinek, všechno. Odměnou pak jim byla blažená smrt a nebe, Bosco obdržel místo mezi svatými. — Křesťané, mějmež i my Pána Boha za cíl svého života. Kde se jedná o čest Boží, o spásu nesmrtelných duší, tam nesmíme scházeti. Bůh jest i nám nejvyšším Pánem a my chceme žíti pro něho! Až nastane jednou poslední rozdělení lidstva a až jedni uslyší: Odejděte — my budeme státi mezi těmi, kterým bude řečeno: Pojdte. — S těmito tedy pocity a úmysly končíme letošní měsíc máj. S pocity radosti a důvěry, s touhou po životě bohatém dobrými skutky.

K závěru pak své promluvy musím vám, N. i poděkovati. Poděkovati všem, kdož se zúčastňovali máj. pob., všem, kdo šlechetně přispěli k ozdobě tohoto oltáře, poděkovati těm, kdo zpěvem pomáhali oslaviti Rodičku Boží, poděkovati hodným rodičům, kteří dbali, aby jejich děti sem přicházely. Děkuji vám a přeji,

aby z máj. pobožnosti vám vzešlo hojně požehnání,

a jako jsme začali měsíc máj vzýváním Nejsv.

Trojice, tak jej i končíme ve Jménu Otce,

i Syna, i Ducha svatého, amen.

*

**Dle nařízení papeže Urbana VIII. mimořádným zjevům
zde uvedeným budiž připisována věrohodnost pouze
lidská.**